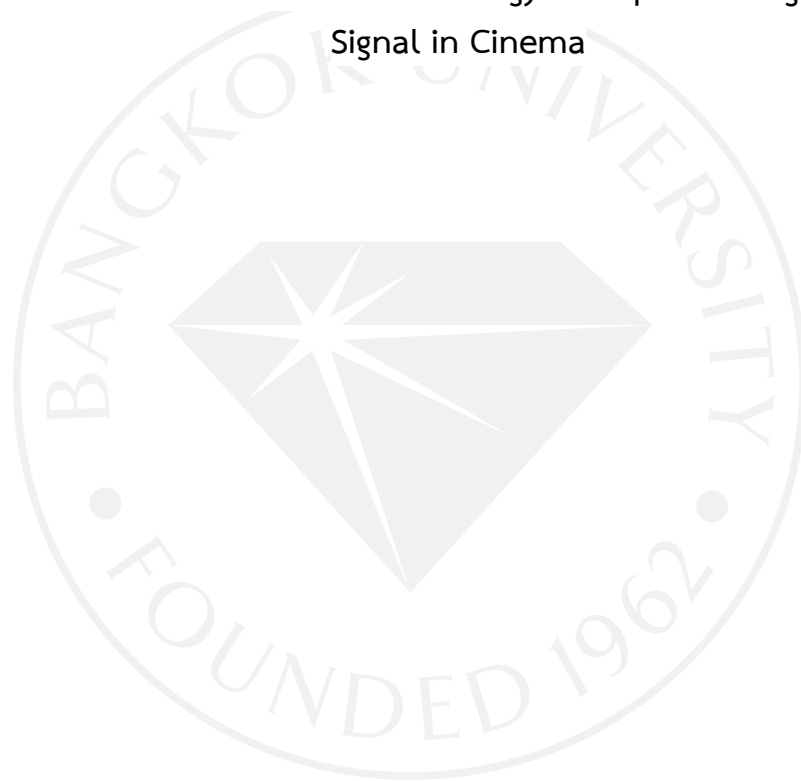

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ศึกษากรณีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
ดึงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์

Problems of Copyright Infringement in Cinematographic Works: The
Study of the Use of Modern Technology to Capture Image and Sound
Signal in Cinema

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์: ศึกษากรณีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
ดั่งสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์

Problems of Copyright Infringement in Cinematographic Works: The Study of the Use
of Modern Technology to Capture Image and Sound Signal in Cinema

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2556

© 2557

พิเชฐ คุ่มพะเนียด
สงวนลิขสิทธิ์

พิเชษฐ คุ่มพะเนียด. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, กันยายน 2557, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ศึกษากรณีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยดั่งสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ (91 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.วรรณวิภา พัวศิริ

บทคัดย่อ

การละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์นับเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอุตสาหกรรม ภาพยนตร์ของประเทศไทย ภาพยนตร์ที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์นั้นส่วนใหญ่กำลังฉายอยู่ในโรงภาพยนตร์ จึงเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดมักจะเข้าไปลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยมิได้รับอนุญาต โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการกระทำความผิด เช่น เทคโนโลยีที่เป็นอุปกรณ์ในการดักสัญญาณภาพและเสียง นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมาย โดยการอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อมิให้ตนต้องรับผิด

จากการศึกษาถึงการให้ความคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เมื่อมีการลักลอบ บันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่ากฎหมาย สหรัฐอเมริกามีแนวคิดในการออกกฎหมายที่มีบทบัญญัติเฉพาะสำหรับความผิดที่เกิดจากการลักลอบ บันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยมิได้รับอนุญาตขึ้น ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ คือ ประเทศ สหรัฐอเมริกากำหนดให้การใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงในโรงภาพยนตร์เป็นความรับผิดอย่างเคร่งครัดแต่สำหรับประเทศไทยงานภาพยนตร์ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้การคุ้มครองเป็นกรณีทั่วไปผู้กระทำความผิดจึงมักจะ หลีกเลี่ยงกฎหมายโดยการอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดย บัญญัติเพิ่มเติมให้กฎหมายลิขสิทธิ์มีบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด โดยมีใจความว่า “ผู้ใดใช้ เทคโนโลยีในการบันทึกภาพยนตร์ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดในโรงภาพยนตร์โดยมิชอบ ให้ถือว่าเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้” หากมีการลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยมิได้รับอนุญาตให้ถือว่า มีความผิดจึงต้องนำกฎหมายฉบับนี้มาบังคับใช้และจะต้องกำหนดลักษณะความผิดให้ชัดเจนและมี บทลงโทษที่เหมาะสม อีกทั้งมีให้นำเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์มาเป็นข้อต่อสู้ว่าการกระทำของ ตนไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

คำสำคัญ: แพร่เสียงแพร่ภาพ, ลิขสิทธิ์, ภาพยนตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เรื่อง ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ศึกษากรณีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
ดั่งสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์

ผู้วิจัย พิเชฐ คุ้มพะเนียด

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.วรรณวิภา พัวศิริ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ไพบุลย์ อมรภิญโญเกียรติ)

ผู้เชี่ยวชาญ

(ดร.จุมพล ภิญโญสินวัฒน์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพร หวังพิพัฒน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

5 กันยายน 2557

Kumpanied, P. LL.M., September 2014, Graduate School, Bangkok University.
Problems of Copyright Infringement in Cinematographic Works: The Study of the Use
of Modern Technology to Capture Image and Sound Signal in Cinema (91 pp.)
Advisor: Wanwipar Puasiri, Ph.D.

ABSTRACT

The issue of copyright infringement, particularly to the cinematographic work, has been a major concern and problem for the film industry in Thailand. With the growing sophistication of technology, it has led the offender to bootlegging movies in cinema without the consent-for instance, the use of audio and visual recorders. Nonetheless, the exception of copyright infringement is always asserted by the offender so as to avoid the liability.

From the study on the protection of copyrighted cinematographic that being unauthorized recorded in foreign countries-such as the United States of America, it was founded that there is a specific section stipulating the prohibition on the use of audio and visual recording equipment in the cinema as well as strict offence upon such action. As applied to Thailand, cinematographic is specifically protected by the copyright Act B.E. 2537, however, it should be further stipulated the punishment provision as follows; “Any person who commits unauthorized film recording by any means shall be deemed liable under this Act” Therefore, it is of importance to amend the Copyright Act B.E. 2537 by stipulating that the unauthorized film recording in the theatre shall be subjected to strict liability thereby providing the explicit terms and conditions as well as the appropriate punishment provision. It should be further specified that the exception of copyright infringement could not be used to avoid the liability.

Keywords: Video Broadcasting, Copyright, Movie

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยความเมตตาอนุเคราะห์จาก ดร.วรรณวิภา พัวศิริ และ อาจารย์ไพบุลย์ อมรภิญโญเกียรติ ที่ดูแลสารนิพนธ์ฉบับนี้และตรวจความเรียบร้อยของสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และคณาจารย์ทุกท่านทั้งที่ได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนามในสารนิพนธ์ฉบับนี้ผู้ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านวิชานิติศาสตร์อันเป็นวิทยาทานอย่างยิ่งต่อผู้เขียน

ในประการสำคัญ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ภิรมย์ คุ่มพะเนียด และคุณพ่อคณิง คุ่มพะเนียด ที่คอยอบรมสั่งสอน สนับสนุน เอาใจใส่ ค่อยให้กำลังใจ ความห่วงใย ให้คำปรึกษาผู้วิจัยในยามที่ผู้วิจัยมีปัญหาโดยตลอด และท่านทั้งสองยังได้สอบถามถึงความคืบหน้าของการทำสารนิพนธ์ของผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ประการสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ กรณีหากมีข้อบกพร่องเกี่ยวข้องกับสารนิพนธ์ฉบับนี้ในประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

พิเชฐ คุ่มพะเนียด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.4 สมมุติฐานของการศึกษา	6
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษาวิจัย	7
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์และปัญหาของการละเมิดลิขสิทธิ์ งานภาพยนตร์	
2.1 แนวความคิดและความสำคัญของการคุ้มครองลิขสิทธิ์	8
2.1.1 ประวัติและความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์	8
2.1.2 ประวัติกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทย	11
2.1.3 แนวความคิดในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์	13
2.2 สาระสำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์	14
2.2.1 งานอันมีลิขสิทธิ์	14
2.2.2 เจ้าของลิขสิทธิ์	16
2.2.2.1 สิทธิข้างเคียงของงานภาพยนตร์	17
2.2.3 สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์	19
2.2.4 การกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์	20
2.2.5 ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์	23
2.3 วิวัฒนาการของการฉายภาพยนตร์	24
2.3.1 ความเป็นมาของการฉายภาพยนตร์	24
2.3.2 การฉายภาพยนตร์ระบบฟิล์ม	26
2.3.3 การฉายภาพยนตร์ระบบดิจิทัล	27
2.4 การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในประเทศไทย	30
2.4.1 ความหมายของลิขสิทธิ์	30
2.4.2 การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในรูปแบบต่างๆ	31
2.5 หลักเกณฑ์การคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	35
2.5.1 การคุ้มครองตามกฎหมายไทย	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ) แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์และปัญหาของการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	
2.5.1.1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์	36
2.5.1.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	40
2.5.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เฉพาะเรื่องการละเมิด	41
2.5.1.4 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	42
2.5.2 การคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ	43
2.5.2.1 อนุสัญญาเบิร์น (Berne convention)	43
1) งานอันมีลิขสิทธิ์	46
2) การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	47
3) อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	48
4) สิทธิของผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์	48
5) การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	49
6) ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	49
2.5.2.2 ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on trade Related Aspects of Intellectual Property Rights TRIPS Agreement)	49
1) งานอันมีลิขสิทธิ์	50
2) การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	50
3) อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	51
4) การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	51
5) ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์	51
บทที่ 3 กฎหมายสหรัฐอเมริกาและกฎหมายไทยในความคุ้มครองทางมาตรการทางเทคโนโลยี	
3.1 การคุ้มครองตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา	53
3.1.1 สิทธิเจ้าของลิขสิทธิ์	54
3.1.2 ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์	57
3.1.3 อายุการคุ้มครอง	58
3.1.4 ข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา	58
3.2 กฎหมายสหรัฐอเมริกา (Digital Millennium Copyright Act) ให้ความคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยี (TPM)	59
3.2.1 ที่มาและหลักทั่วไปของความคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยี (TPM) ใน Digital Millennium Copyright Act	59

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 (ต่อ) กฎหมายสหรัฐอเมริกาและกฎหมายไทยในความคุ้มครองทางมาตรการทางเทคโนโลยี	
3.2.2 ความคุ้มครองในการเข้าถึงโดยมาตรการทางเทคโนโลยี (TPM) ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา Digital Millennium Copyright Act	62
3.3 ความคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยีของประเทศไทย	65
3.4 แนวคำพิพากษา	71
3.4.1 คดี Sony Corp of America V. universal City Studios.inc	71
3.4.2 คดี Field V.Google,inc	71
3.4.3 คดี อวตารสามมิติ	71
บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความรับผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้กระทำความผิดงานภาพยนตร์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายสหรัฐอเมริกา	
4.1 หลักการตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	73
4.1.1 ความรับผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยในปัจจุบันและการอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์	73
4.1.2 กรณีปัญหาว่ามีผู้กระทำความผิดหลายคนแอบถ่ายภาพยนตร์และอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์	77
4.2 วิเคราะห์การละเมิดลิขสิทธิ์ความผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยการดัดแปลงสัญญาณภาพยนตร์จากโรงภาพยนตร์	79
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 บทสรุป	84
5.2 ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ประวัติผู้เขียน	91
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในรายงานการค้นคว้าอิสระ	

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1: เครื่อง Christie cp4230 DLp

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ณ ปัจจุบัน อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีได้มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของบุคคลทั่วไป ซึ่งจะเห็นได้จากรูปแบบของการใช้ชีวิตประจำวันต่าง ๆ โดยปกติแล้วบุคคลทั่วไปจะนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นกลไกในการควบคุมการทำงาน และอีกสิ่งหนึ่งที่กำลังมีอิทธิพลซึ่งสิ่งนั้นบุคคลทั่วไปจะใช้ควบคู่กับคอมพิวเตอร์ก็คือ “อินเทอร์เน็ต” (Internet) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นทุกขณะเพราะอินเทอร์เน็ตเป็นศูนย์กลางคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดใหญ่และมีระบบควบคุม อีกทั้งยังเป็นสิ่งเชื่อมต่อและมีการพัฒนาอย่างมาก ในปัจจุบันบุคคลทั่วไปสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้และการสื่อสารโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถสื่อสารได้หลายรูปแบบ เช่น ข้อความภาพเคลื่อนไหว หรือเสียง อีกทั้งยังแลกเปลี่ยนข้อมูล และเผยแพร่ข่าวสารภายในเวลาไม่กี่วินาที ก็สามารถส่งถึงทุกมุมโลกได้ ไม่เพียงแต่อินเทอร์เน็ตเท่านั้นที่จะช่วยในการสื่อสาร แต่อินเทอร์เน็ตยังมีบริการช่วยในการค้นคว้าหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากระบบได้มีการพัฒนาและมีความทันสมัยมากขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากคนส่วนใหญ่เริ่มหันมาใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการสื่อสารและเริ่มมีการส่งข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตกันมากยิ่งขึ้น¹ ในยุคต่อมาระบบอินเทอร์เน็ตได้ถูกพัฒนาควบคู่ไปกับเทคโนโลยีโดยได้รับแรงผลักดันจากแนวความคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยไม่มีสิ่งใดมาจำกัดและการควบคุมโดยองค์กรต่าง ๆ ของรัฐไม่เข้มงวดมากนักจึง ทำให้มีการแชร์ไฟล์โดยการนำเสนอสื่อข้อความ ภาพยนตร์ รูปภาพ เสียง หรือวิดีโอ บนอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งที่กระทำได้ไม่ลำบากและใช้งบการใช้จ่ายค่อนข้างน้อย ดังนั้นปัจจุบันมนุษย์จึงใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องช่วยให้มนุษย์ทุกคนสามารถเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการจะเปิดเผยต่อบุคคลทั่วไปได้อย่างรวดเร็วและทำได้โดยง่าย โดยใช้โปรแกรมแชร์ไฟล์ระบบการแชร์ไฟล์ คือ การแลกเปลี่ยนไฟล์ เช่น ภาพยนตร์ รูปภาพ เสียง เป็นต้น โดยการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่น Luckywire เป็นโปรแกรมที่มีการแชร์ไฟล์ด้วยระบบ P2P ด้วยความเร็วและเป็นระบบที่มีการแบ่งปันและมีการดาวโหลดไฟล์เป็นจำนวนมาก ส่วนระบบ Bearshare เป็นอีกโปรแกรมที่สามารถใช้แชร์ไฟล์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วและเป็น

โปรแกรมที่มีคนทั่วไปใช้มากและเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ง่าย และโปรแกรม Bittorrent เป็นการทำงานของโปรแกรม Bittorrent นั้น ผู้ใช้งานสามารถดาวโหลดและอัปโหลดได้ในเวลาเดียวกัน และการทำงานของโปรแกรม Bittorrent จะแบ่งไฟล์ออกเป็นชิ้นส่วนย่อย ๆ อีกทั้งยังสามารถสร้างไฟล์สำรองอีกอันหนึ่ง ที่เรียกว่า Torrent ขึ้นมา ไฟล์ Torrent จะไม่ใช่ไฟล์ที่เป็นไฟล์ดั้งเดิมแต่เป็นไฟล์ที่สามารถเก็บข้อมูลและส่วนของรายละเอียดต่าง ๆ ของไฟล์ไว้เพียงเท่านั้นเช่น รายชื่อไฟล์ดั้งเดิมข้อมูลชิ้นส่วนของไฟล์ดั้งเดิม เป็นต้น Torrent เป็นตัวไฟล์ที่ใช้เชื่อมโยงไปยังไฟล์ดั้งเดิมซึ่งเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้งานในระบบเพียงเท่านั้น ดังนั้น

¹ พันธุ์เดชน์ ศรีฉัตรเพชร, ความรับผิดชอบผู้ใช้บริการออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีการเปิดให้จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554), 1.

server จึงไม่ต้องทำงานหนักเพื่อแบ่งปันไฟล์ต่าง ๆ ไปให้ผู้ใช้งานอื่น ๆ จุดเด่นของ Torrent อีกประการหนึ่งคือ ไฟล์ย่อย ๆ จะถูกกระจายออกไปให้ผู้ดาวน์โหลดซึ่งในแต่ละคนจะได้รับชิ้นส่วนไฟล์ไปและสามารถส่งต่อให้กับผู้ดาวน์โหลดไฟล์ด้วยตัวเองได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาในการรอเพื่อที่จะดาวน์โหลดไฟล์ทั้งหมดให้เสร็จ การดาวน์โหลดแบบ P2P ในระบบดั้งเดิม การรับส่งไฟล์ระหว่างผู้ใช้ด้วยกันนี้จะมี Tracker เป็นตัวเชื่อม ซึ่งระบบ Tracker มีหน้าที่ในการจัดการระบบการสื่อสารระหว่างผู้ใช้งานเองเท่านั้นและโปรแกรม Bittorrent ยังถูกนำไปเป็นเครื่องมือที่ใช้ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง ทางลิขสิทธิ์

ในปัจจุบัน ทางแวดวงของภาพยนตร์ได้มีการปรับปรุงวิธีการฉายภาพยนตร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในอดีต วงการภาพยนตร์ได้ทำการใช้ฟิล์มเซลลูลอยด์ซึ่งเป็นระบบการที่ใช้ในการบันทึกภาพ อาทิเช่น ภาพชุดของภาพนิ่ง เกิดจากการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของภาพ ซึ่งแต่ละเฟรมจะใช้เวลาในฉายช้าอยู่ที่ความเร็ว 24 เฟรมต่อวินาที สิ่งนั้นจะทำให้บุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวเหมือนกับภาพเคลื่อนไหวในวิดีโอ สิ่งนั้นเรียกว่าการเห็นภาพติดตา (Persistence of Vision) ฟิล์มภาพยนตร์มีหลากหลายขนาด แต่ขนาดของฟิล์มที่นิยมใช้มี 2 ขนาดคือ หนึ่งฟิล์มภาพยนตร์ ขนาด 35 มิลลิเมตร ฟิล์มดังกล่าวใช้ในธุรกิจของโรงภาพยนตร์ เพื่อทำการฉายหนัง และสองคือขนาด 16 มิลลิเมตร ฟิล์มขนาดนี้จะ ถูกนำมาใช้ทางการศึกษา เนื่องจากใช้งบประมาณในการผลิตต่ำกว่าฟิล์มภาพยนตร์ ขนาด 35 มิลลิเมตร ซึ่งฟิล์มเหล่านี้จะใช้เป็นสื่อในการเก็บบันทึกภาพและฉายภาพยนตร์ การที่สมัยก่อนได้ใช้ฟิล์มในการถ่ายภาพยนตร์ก็เนื่องจากในสมัยนั้นภาพยนตร์เพิ่งจะเริ่มมีการสร้างขึ้นและยังไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยบุคคลสมัยนั้นจึงใช้ฟิล์มที่ถ่ายภาพนั้น มาทำเป็นภาพยนตร์โดยการถ่ายรูปในอริยาบถของตัวละครแล้วค่อยมาทำให้ภาพนั้นมีการเคลื่อนไหวก็จะทำให้เกิดภาพยนตร์ขึ้น³

อย่างไรก็ตาม ณ.ปัจจุบันได้ทำการปรับปรุงของระบบการถ่ายทำภาพยนตร์มากขึ้นและในยุคสมัยปัจจุบันก็มีระบบเทคโนโลยีที่มีการแก้ไขมากขึ้นจึงทำให้การการถ่ายทำภาพยนตร์สมัยนี้ส่วนใหญ่จะถ่ายทำโดยใช้กล้องดิจิทัล เช่น เรื่อง Star Wars: Episode II, The Attack of the Clones ของผู้กำกับ จอร์จ ลูคัส ใช้เลนส์ระดับไฮ-เอนด์ของ Panavision เป็นการถ่ายทำด้วยกล้องดิจิทัล Sony HDW-F900 HDCAM อีกทั้ง ตัวกล้องยังสามารถจัดเก็บภาพ 30 เฟรมต่อวินาที ซึ่งแตกต่างจากกล้องฟิล์มทั่วไปโดยสามารถบันทึกภาพได้เพียงแค่ 24 เฟรมต่อวินาที ในปัจจุบันความละเอียดของภาพถ่ายด้วยกล้องดิจิทัลมีความละเอียดของภาพ 4,096 x 2,160 Pixel หรือ 4K ถือว่ามีคุณภาพที่ใกล้เคียงกับระบบฟิล์มมาก ในอดีตวงการภาพยนตร์ได้มีการทดลอง การถ่ายทำภาพยนตร์ โดยการนำกล้องแบบดิจิทัล โดยคุณลักษณะเฉพาะของกล้องดิจิทัล คือ ไม่ต้องใช้ฟิล์มในการถ่ายทำเพราะราคาฟิล์มในสมัยก่อนค่อนข้างมีราคาสูง สิ่งนั้นทำให้ลดต้นทุนในการผลิต อีกทั้ง

² วิชาการดอท.คอม, BITTORRENT เทคโนโลยีก้าวล้ำที่มาพร้อมกับการละเมิดลิขสิทธิ์ [Online], ธันวาคม 2551. แหล่งที่มา <http://www.vcharkarn.com/varticle/35071>.

³ Thai film foundation [Online], 15 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา [http://www.thaifilm.com/forumDetail.asp?topicID=4434&page=3&keyword=.](http://www.thaifilm.com/forumDetail.asp?topicID=4434&page=3&keyword=)

กล้องดิจิทัล ยังมีความยืดหยุ่นในการถ่ายทำและสามารถถ่ายทำหลาย ๆ ครั้งได้ คุณลักษณะเฉพาะดังกล่าวจึงทำให้ผู้กำกับภาพยนตร์ส่วนใหญ่เลือกใช้การถ่ายทำภาพยนตร์มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในด้านการจัดจำหน่ายสิ่งนั้นรวมไปถึงการฉายภาพยนตร์ภายในโรงภาพยนตร์ ในสมัยก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์ด้วยฟิล์มนั้นต้องแปลงเป็นดิจิทัลเพื่อทำการตัดต่อก่อน เพราะในระบบดิจิทัลสามารถทำให้ภาพยนตร์มีความสมจริงและภาพของภาพยนตร์จะมีความคมชัดมากขึ้น เมื่อทำการตัดต่อเสร็จแล้ว หลังจากขั้นตอนดังกล่าว ทางผู้ฉายภาพยนตร์ต้องย้ายไฟล์มาเป็นฟิล์มอีกครั้ง เนื่องจากโรงภาพยนตร์ส่วนใหญ่ยังฉายภาพยนตร์ด้วยระบบฟิล์มเพราะยังไม่สามารถผลิตอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยที่จะรองรับโดยการฉายในระบบดิจิทัลได้ และการแปลงทุกครั้ง ก็จะทำให้คุณภาพของภาพยนตร์ด้อยลง สาเหตุมาจากการตัดต่อภาพยนตร์หลายครั้งและทำให้คุณภาพของฟิล์มภาพยนตร์นั้นลดคุณภาพลงไปถึงทำให้คุณภาพในการฉายภาพยนตร์ออกมาได้ไม่ดีเท่าที่ควรไม่ แต่ในทางกลับกันการถ่ายภาพยนตร์ด้วยระบบดิจิทัล ผลลัพธ์ของการถ่ายทำแต่ละครั้งจะทำการจัดเก็บในรูปแบบของไฟล์ ซึ่งสะดวกต่อขั้นตอนการผลิตหรือตัดต่อได้โดยไม่ต้องแปลงไฟล์

ภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่ถ่ายทำด้วยระบบดิจิทัล ก็คือ เรื่องปักษาวายุ เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องใช้กราฟฟิกเข้าช่วยเพราะ ตัวเอกในละครเรื่องนี้ ต้องทำการแปลงกายและยังต้องมีความสามารถในการบินอีกด้วย รวมถึงภาพความคมชัด และรายละเอียดของภาพในส่วนอง ภาพยนตร์ ยังเป็นสิ่งจำเป็นมาก การถ่ายทำโดยการนำกล้องดิจิทัล ลักษณะเฉพาะของกล้องดังกล่าวคือ สามารถปรับแต่งภาพได้ง่ายกว่าการถ่ายทำด้วยกล้องฟิล์ม การถ่ายทำด้วยระบบดิจิทัลทั้งสองเรื่องได้ทำการเปลี่ยนมาถ่ายด้วยกล้องดิจิทัลแทนกล้องฟิล์ม สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากต้องการเก็บข้อมูลเป็นแบบไฟล์และสามารถเก็บอยู่ใน Hard Disk ได้ ซึ่งการเก็บข้อมูลนั้นไม่มีสิ่งที่แตกต่างกันจากระบบคอมพิวเตอร์ ของภาพยนตร์ที่เคยอยู่ในรูปแบบของแผ่นฟิล์ม ซึ่งสิ่งนั้นจะถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นรูปแบบของไฟล์ที่จัดเก็บอยู่ใน Hard Disk เพราะการถ่ายทำด้วยกล้องที่เป็นรูปแบบดิจิทัลเมื่อถ่ายทำเสร็จแล้วก็นำไฟล์ดังกล่าวมาเก็บใน Hard Disk ได้เลยและยังเพิ่มความสะดวกสบายในการเก็บภาพยนตร์ลงในแผ่นฟิล์มเมื่อต้องการนำไปฉายในโรงภาพยนตร์ในที่ต่าง ๆ ทางผู้จัดทำจะทำการนำข้อมูลไปจัดเก็บในอุปกรณ์เรียกว่า Storage หรืออาจจะทำการส่งผ่านในระบบการยิงดาวเทียม หรือระบบอินเทอร์เน็ต และทำการฉายผ่านเครื่อง Digital Projector ที่เป็นเครื่อง Server สำหรับเก็บข้อมูลภาพยนตร์ ดังนั้นจึงเป็นช่องว่างให้กับผู้ที่กระทำความผิด โดยที่ผู้กระทำความผิดจะทำการลักลอบการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ และทำไปเผยแพร่โดยการในรูปแบบ DVD และนำไปจัดจำหน่าย จึงทำให้ได้มีผลประโยชน์ เนื่องจากในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่าง ๆ และสามารถกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ได้มากขึ้น เช่น การใช้อุปกรณ์ที่สามารถดึงสัญญาณจากโรงภาพยนตร์ที่กำลังฉายอยู่ในโรงภาพยนตร์ ทำให้เจ้าของที่ได้ทำการจดลิขสิทธิ์แบบถูกต้องตามกฎหมายได้รับผลกระทบทำให้เสียหายและสูญรายได้จากบุคคลที่จะมารับชมภาพยนตร์⁴

นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างมาก ดังนั้น การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ในตัวงานจึงมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ในปัจจุบันยังไม่สามารถครอบคลุมถึงการกระทำความผิดดังกล่าวและหลังจากมีอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันทำให้เกิดการ

⁴รัตติกาล, เทคโนโลยีดิจิทัล [Online], 15 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/ruttikankat/thechnoloyi/thechnoloyi-dicitxl>.

เปลี่ยนในการติดต่อสื่อสารและการส่งข้อมูลจากดั้งเดิมมาเป็นแบบแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้กฎหมายลิขสิทธิ์แบบเดิมไม่สามารถครอบคลุมได้ เนื่องจากในปัจจุบันผู้จัดทำภาพยนตร์ได้นิยมใช้กล้องดิจิทัลทำให้การฉายภาพยนตร์ภายในโรงภาพยนตร์ จำเป็นต้องใช้เครื่อง High Frame Rate (สามมิติ) เพื่อความคมชัดของภาพ อีกทั้งการถ่ายภาพยนตร์ยังสามารถเก็บไฟล์ไว้ในเครื่อง High Frame Rate (สามมิติ) ได้ โดยระบบของเครื่องจัดเก็บเป็นตัวไฟล์และนำมาฉายเป็นภาพยนตร์หลาย ๆ ครั้งได้ อีกทั้งเครื่องดังกล่าวยังลดต้นทุนในการผลิตภาพยนตร์ได้มากกว่าการใช้ฟิล์มอีกด้วยสาเหตุที่ผู้ผลิตภาพยนตร์ไม่นิยมใช้ฟิล์มเนื่องมาจากภาพและสีจะไม่สดและจะมีเส้นขึ้นมาบนจอภาพยนตร์เมื่อผู้ผลิตหนังใช้กล้องที่มีระบบดิจิทัลในการจัดเก็บไฟล์ดังกล่าวจะจัดเก็บโดยแผ่น DVD หรือบันทึกในฮาร์ดดิสก์หรือส่งผ่านทางสัญญาณดาวเทียมหรือผ่านทางระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตก็ได้อีกจะสามารถลดงบประมาณในการจัดเก็บหนังได้เมื่อถ่ายทำเสร็จก็จะส่งหนังไปยังโรงภาพยนตร์และทางโรงภาพยนตร์จะเผยแพร่ภาพยนตร์โดยการปล่อยสัญญาณโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในระหว่างการฉายภาพยนตร์มีการ Connect กันระหว่าง ตัว Server หรือ Box โดยการส่งผ่านจะเป็นสัญญาณภาพและเสียงโดยจะส่งเป็น Wireless หรือจะส่งผ่านดาวเทียมที่ตั้งไว้ก็ได้แล้วก็มีผู้กระทำความผิดเข้ามารับชมภาพยนตร์แล้วได้นำอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่าง ๆ มาดักสัญญาณดังกล่าวแล้วนำมาประมวลผลแล้วนำผลงานชิ้นนั้นออกขายเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ของประเทศไทยยังไม่สามารถครอบคลุมถึงการกระทำดังกล่าวได้

ในสหรัฐอเมริกาได้มีการวิจัยเกี่ยวกับรายละเอียดของการฉายภาพยนตร์และการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยดึงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์โดยการกระทำความผิดได้เกิดจากนำเครื่องเทคโนโลยีที่สามารถดักสัญญาณภาพและเสียงเข้าไปในโรงภาพยนตร์และเปิดเครื่องดักสัญญาณภาพและเสียงขณะที่ภาพยนตร์กำลังฉายในรูปแบบของระบบดิจิทัลซึ่งการฉายภาพยนตร์นั้นได้กระทำการฉายโดยการปล่อยสัญญาณภาพและเสียงภาพยนตร์ออกมาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ในรูปแบบของคลื่นสัญญาณและส่งไปยังจอภาพยนตร์ของแต่ละโรงภาพยนตร์แต่สัญญาณภาพยนตร์นั้นก็ใส่รหัสไว้แต่เครื่องเทคโนโลยีที่ดักสัญญาณนั้นสามารถดักสัญญาณดังกล่าวได้แล้วสามารถส่งออกไปนอกภาพยนตร์ได้เลย จากนั้นจึงพบว่ามีการพัฒนาอุปกรณ์หลากหลายประเภทที่สามารถนำมากระทำความผิดอันก่อให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ได้โดยการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากผู้กระทำความผิดที่สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องมือหรือซอฟต์แวร์ทุกประเภทที่สามารถหลีกเลี่ยงการป้องกัน โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยีทั้งหลายเข้าถึงข้อมูลแม้จะไม่ได้ทำการคัดลอก แก๊ไขหรือส่งต่อข้อมูลนั้น ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้วตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายในสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีบทบัญญัติกฎหมายมีบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่นำอุปกรณ์เทคโนโลยีดังกล่าวเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันมีเพียงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพียงฉบับเดียวที่ใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น โดยการแสดงออกทางความคิดตามประเภทงาน ลิขสิทธิ์ต่าง ๆ ลิขสิทธิ์ถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งซึ่งมีคุณค่าทางเศรษฐกิจและลิขสิทธิ์ยังเป็นทรัพย์สินประเภทที่สามารถ ซื้อ ขาย หรือโอนสิทธิกันได้ ดังนั้นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการ

คุ้มครองมีทั้งหมด 9 ประเภทคือ 1) วรรณกรรม เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งพิมพ์ คำปราศรัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ 2) นาฏกรรม เช่น ท่ารำ ท่าเต้น ฯลฯ 3) ศิลปกรรม เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ศิลปะประยุกต์ ฯลฯ 4) ดนตรีกรรม เช่น ทำนอง ทำนองและเนื้อร้อง ฯลฯ 5) โสตทัศนวัสดุ เช่น วีซีดี ดีวีดี ที่มีภาพหรือมีทั้งภาพและเสียง 6) ภาพยนตร์ หมายความว่า วัสดุที่มีการบันทึกภาพ หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำมาฉายให้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่รวมถึงวีดิทัศน์ 7) สิ่งบันทึกเสียง เช่น เทป ซีดี 8) งานแพร่เสียง แพร่ภาพ และ 9) งานอื่นอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

ในปัจจุบันปัญหาของการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์นับเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านสังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านการค้า และการลงทุน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมากต่อประเทศไทย เพราะภาพยนตร์ในประเทศไทยกำลังมีการพัฒนามากขึ้นเนื่องจากต้องสร้างภาพยนตร์ให้มีคุณภาพเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับต่างประเทศเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วโลกเพราะวงการภาพยนตร์ถ้ามีการพัฒนาที่ดีแล้วก็สามารถสร้างรายได้และชื่อเสียงให้แก่ประเทศได้จึงทำให้ผู้ผลิตภาพยนตร์ส่วนใหญ่ต้องใช้งบประมาณอย่างมากในการสร้างภาพยนตร์เพื่อจะทำให้ภาพยนตร์มีความสมจริงและมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วโลก หากเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์มากขึ้นและไม่สามารถหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ อาจจะทำให้วงการภาพยนตร์ไทยนั้นไม่สามารถที่จะพัฒนาได้และวงการภาพยนตร์นั้นก็จะมีพัฒนาให้ดีขึ้นให้เทียบเท่ากับภาพยนตร์ของต่างประเทศ สาเหตุหนึ่งของการคุกคามที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว คือ ได้กระทำโดยการนำอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยใหม่ ๆ เข้ามาใช้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สามารถดึงสัญญาณจากโรงภาพยนตร์เพื่อมาบันทึกหรือทำซ้ำต่องานอันมีลิขสิทธิ์ได้

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการเรียนรู้ข้อกำหนดลิขสิทธิ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสำหรับกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์นั้นให้มีความชัดเจนมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการแอบถ่ายในโรงภาพยนตร์หรือการดึงสัญญาณในโรงภาพยนตร์นั้นว่ามีการคุ้มครองและป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ มีความจำเป็นหรือไม่ที่ประเทศไทยจะต้องมีการเพิ่มเติมข้อกำหนดหรือแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวไม่เกิดขึ้นภายในประเทศไทย

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะมุ่งเน้นเกี่ยวกับงานภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์ที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์โดยการลักลอบดึงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ เพราะการสร้างภาพยนตร์ในสมัยนี้มักมีการลงทุนมากในการผลิตภาพยนตร์และภาพยนตร์กำลังมีการพัฒนามากขึ้นเพราะมีระบบการถ่ายทำที่สมจริงมากขึ้นและได้บรรดาสในการรับชมจึงทำให้มีบุคคลส่วนใหญ่สนใจที่จะรับชมภาพยนตร์มากขึ้นจึงทำให้เกิดปัญหาการบันทึกภาพยนตร์ภายในโรงภาพยนตร์โดยมิชอบและปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากโดยประการสำคัญ ของการลักลอบแอบถ่ายภาพยนตร์หรือการดึงสัญญาณจากโรงภาพยนตร์มักจะใช้อุปกรณ์หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยมิชอบตลอดจนการนำภาพยนตร์ที่ได้บันทึกไว้ไปทำซ้ำ ดัดแปลง ผลิต จำหน่าย หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนทางสื่อต่างๆกระทำโดยง่ายและใช้เวลาเพียงไม่กี่วินาที ซึ่งสิ่งนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับภาพยนตร์อย่างมาก ดังนั้นกลไกของรัฐ ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถที่จะ

ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้อย่างทันถ่วงที เนื่องจาก รัฐจะต้องทำการให้ผู้ที่ได้รับความเสียหาย มาทำการฟ้องร้อง รัฐจึงจะยอมดำเนินคดีตามกฎหมาย สิ่งนั้นจึงบ่งชี้ได้ชัดเจนว่า รัฐไม่สามารถที่จะ ควบคุม หรือป้องกันและปราบปรามการกระทำให้มีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรม หลีกเลี่ยงกฎหมายถึงเรื่องความรับผิดชอบในการละเมิดลิขสิทธิ์

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ช่องว่างในการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ในกรณีการดัดสัญญาณในโรง ภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ในกรณีการดัดสัญญาณ ในโรงภาพยนตร์ตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาว่ามีการคุ้มครองแก่เจ้าของลิขสิทธิ์เพียงใด และ มีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างไรแก่ผู้กระทำความผิด
- 4) เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายการละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศไทยและกฎหมายการละเมิด ลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา
- 5) เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกี่ยวกับการดัดสัญญาณในโรงภาพยนตร์ทั้งใน ประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ต้องการจะศึกษาถึงเรื่องความรับผิดชอบในการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยการใช้ อุปกรณ์ที่มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถดัดสัญญาณไฟล์ภาพและเสียงภาพยนตร์ ตามแนวของ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ของไทย เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการป้องกันและการปรับใช้ กฎหมายกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้น โดยจะศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศ สหรัฐอเมริกาและคำพิพากษาของศาลเป็นหลัก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีและทางกฎหมายประกอบกับแนวทางของประเทศอื่นควบคู่กันไป

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย ในปัจจุบันมีข้อจำกัดบางประการและยังไม่สามารถควบคุมงาน ภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์ที่สร้างขึ้นเพราะกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยไม่มีข้อกำหนดลงโทษแก่ผู้กระทำ ความผิดจากปัญหาการลักลอบดัดสัญญาณจากโรงภาพยนตร์ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสมเท่าที่ควร จึงควรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องทบทวนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้สอดคล้องกับปัญหาใหม่ๆที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การดำเนินการวิจัยของสารนิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งเกิดจากการค้นคว้า มาจากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตกฎหมายต่างประเทศตลอดจนคำพิพากษาของศาล เช่น ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อให้ทราบถึงช่องว่างของกฎหมายลิขสิทธิ์ในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
- 2) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ในโรงภาพยนตร์โดยมิชอบตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ว่ามิชอบเขตในการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของลิขสิทธิ์เพียงใด
- 3) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ในกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ในโรงภาพยนตร์ตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาว่ามิชอบเขตในการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของลิขสิทธิ์เพียงใด และมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างไร
- 4) เพื่อให้ทราบถึงการเปรียบเทียบกฎหมายการละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศไทยและกฎหมายการละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาว่ามีบทลงโทษที่แตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ว่ามีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้เทคโนโลยีกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์และ ปัญหาของการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ในปัจจุบันภาพยนตร์ได้มีการพัฒนาการฉายภาพยนตร์ให้มีความทันสมัยมากขึ้นโดยใช้ระบบดิจิตอลเป็นการถ่ายทำภาพยนตร์และเก็บไฟล์ภาพยนตร์ไว้ในคอมพิวเตอร์แทนการเก็บภาพยนตร์ด้วยแผ่นฟิล์มซึ่งการเก็บด้วยดิจิตอลจะทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ผ่านระบบการสื่อสารขนาดใหญ่ที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ต และเป็นที่ยืนยันว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูลทั้งหลายที่เกิดขึ้นนี้ได้ส่งผลกระทบต่อการให้ความคุ้มครองทางด้านลิขสิทธิ์แก่ผู้สร้างงานภาพยนตร์ ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจะศึกษาถึง แนวความคิดและความสำคัญของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ความหมายของลิขสิทธิ์ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาของการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ในบทนี้ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 5 หัวข้อประกอบด้วย (1) แนวความคิดและความสำคัญของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ (2) สาเหตุสำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์ (3) วิวัฒนาการของการฉายภาพยนตร์ (4) การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในประเทศไทย (5) หลักเกณฑ์การคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

2.1 แนวความคิดและความสำคัญของการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ศึกษาถึงแนวความคิดและความสำคัญของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์ ประวัติกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทย ตลอดจนแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์

2.1.1 ประวัติและความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์

ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์ คือ ประวัติศาสตร์กฎหมายลิขสิทธิ์ในต่างประเทศ โดยศึกษาเกี่ยวกับประวัติของกฎหมายลิขสิทธิ์โดยกล่าวถึงการกำเนิดของกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลก

เป็นการยากที่จะกล่าวว่า ณ เวลาใดเป็นจุดเริ่มต้นแห่งประวัติของกฎหมายลิขสิทธิ์อย่างแน่นอน แต่ก็คาดการณ์ได้ว่าเกิดขึ้นในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา เริ่มตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา นักปราชญ์และเชื้อพระวงศ์ในยุโรปพากันสนใจในวรรณคดีกรีกและลาตินความเจริญด้านการศึกษ ของชาวยุโรปในสมัยนี้เป็นไปอย่างกว้างขวาง และความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ที่บันทึกอยู่ในหนังสือได้ถูกกำจัดลง เนื่องจากเอกสารต่าง ๆ ไม่สามารถทำสำเนาออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1476 William Caxton ได้นำการพิมพ์เข้ามาใช้โดยการนำผลงานที่เขียนด้วยมือไปทำการพิมพ์ทำให้ระบบการพิมพ์นี้ได้เผยแพร่ในประเทศอังกฤษ และเกิดความเจริญรุ่งเรืองทางด้านกรพิมพ์หนังสือและต่อมาได้ทำการรวมกลุ่มผู้ประกอบการในด้านหนังสือขึ้น เรียกว่า Stationers เป็นผลให้ต่อมา Queen Mary I มีพระบรมราชานุญาตให้ Stationer's Company เป็นผู้มียุติในการพิมพ์หนังสือแต่เพียงผู้เดียว จึงทำให้หนังสือที่จะนำออกขายจะต้องนำมาจดทะเบียนกับบริษัท Stationer's Company เพื่อที่จะแสดงสิทธิของตนว่าเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานหนังสือนั้นการกระทำในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและป้องกันการกระทำการละเมิด

ลิขสิทธิ์¹ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1710 ได้มีการประกาศใช้ The Statute of Anne ซึ่งเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกที่ทำให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์²

หลังจากที่มี “กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลก” ก็มีปัญหาเนื่องจากบรรดาพ่อค้าในประเทศอังกฤษยังคงดำเนินธุรกิจผูกขาดการพิมพ์หนังสือที่ผู้เขียนตายไปนานแล้วได้อย่างสะดวก เพราะศาลอังกฤษช่วงศตวรรษที่ 18 ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลกเพราะงานจะหมดลิขสิทธิ์หลังการตีพิมพ์ไป 14 ปี และมองว่ามีสิ่งที่เรียกว่า “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” อยู่ในระบบกฎหมายจารีตประเพณีของประเทศอังกฤษอยู่แล้ว ซึ่งนี่ส่งผลให้ศาลปฏิบัติราวกับว่าสิทธิในการพิมพ์หนังสือเป็นทรัพย์สินที่คงทนถาวรและละเมิดไม่ได้เฉกเช่นทรัพย์สินอื่น ๆ

ต่อมาราชอาณาจักรอังกฤษรวมเป็นหนึ่งเดียวกับราชอาณาจักรสกอตแลนด์และกลายเป็นสหราชอาณาจักร “เกรทบริเตน” ในปี 1707 ภายใต้ Acts of Union ซึ่งมีเงื่อนไขของการรวมประเทศคือ ทั้งสองราชอาณาจักรจะมีกษัตริย์ร่วมกัน แต่ทั้งสภาและศาลของสกอตแลนด์ก็ยังสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นเอกเทศอยู่ นั่นหมายความว่าสิ่งที่ผิดกฎหมายในอังกฤษ ก็อาจเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายในสกอตแลนด์ก็ได้เพราะทั้งสองพื้นที่มีทั้งระบบนิติบัญญัติและตุลาการคนละชุดกัน กล่าวในศัพท์เทคนิคก็คือมันมีลักษณะพหุนิยมเชิงกฎหมาย (Legal Pluralism) ดำรงอยู่ในเกรทบริเตน

บรรดาพ่อค้าหนังสือจากอังกฤษนั้นมองว่าพวกบรรดาพ่อค้าหนังสือในเมืองของสกอตแลนด์เป็นบุคคลที่ขบละเมิดลิขสิทธิ์หนังสือของบรรดาพ่อค้าจากอังกฤษแล้วพวกพ่อค้าหนังสือประเภทนี้เป็น “ไพเรต” ที่ตีพิมพ์หนังสือซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักพิมพ์ในอังกฤษที่ซื้อต้นฉบับมาจากนักเขียนหนังสือหรือผู้ที่มีลิขสิทธิ์ในงานหนังสือทำให้สำนักพิมพ์ในอังกฤษซื้อสิทธิ์ในการผูกขาดการพิมพ์เข้ามา จึงทำให้พ่อค้าอังกฤษมีการฟ้องร้องเอาผิดกับพ่อค้าชาวสกอตแลนด์ตลอดมา เพราะพ่อค้าชาวสกอตแลนด์ชอบนำหนังสือที่มีลิขสิทธิ์ไปทำซ้ำบ่อยครั้ง และทำให้พ่อค้าอังกฤษต้องฟ้องร้องอยู่บ่อยครั้งและได้รับชัยชนะอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้บรรดาพ่อค้าหนังสือจากอังกฤษมักจะใช้สิทธิที่จะทำการอ้างว่าตนถูกละเมิดลิขสิทธิ์ “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” โดยพวก “พ่อค้าหนังสือเถื่อน” ในศาลอังกฤษจะสร้างความมั่นใจให้บรรดาพ่อค้าเหล่านี้ จนทำให้พวกเขาพยายามเข้ามาดำเนินคดีกับเหล่าพ่อค้าหนังสือในประเทศสกอตแลนด์ที่พิมพ์หนังสือจากฝั่งอังกฤษโดยไม่ได้รับอนุญาตมาอย่างยาวนานอยู่แล้วก่อนรวมประเทศ

อย่างไรก็ดีเมื่อคดี “ละเมิดทรัพย์สินทางวรรณกรรม” ขึ้นไปถึงชั้นศาลในสกอตแลนด์ บรรดาผู้พิพากษาของสกอตแลนด์ก็จะเห็นด้วยเกือบทั้งหมดว่าสิ่งที่เรียกว่า “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” ที่พ่อค้าหนังสือจากอังกฤษอ้างว่าตนถือครองอยู่ตามระบบกฎหมายจารีตประเพณีนั้น ไม่เคยมีอยู่ในกฎหมายจารีตประเพณีของสกอตแลนด์ ก็คือแม้ว่าสกอตแลนด์จะใช้กฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษ แต่สกอตแลนด์ก็มีกฎหมายจารีตประเพณีคนละประเภทกับอังกฤษ จารีตประเพณีทางกฎหมายของสกอตแลนด์มีรากฐานอยู่บนกฎหมายโรมันอย่างเข้มข้น และกฎหมายโรมันก็เป็นระบบกฎหมายที่ไม่ยอมรับการดำรงอยู่ของทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้อย่างชัดเจนแม้ว่าบรรดาผู้พิพากษาอังกฤษในตอนกลางศตวรรษที่ 18 สิทธิอันเป็นนามธรรมเหนืองานเขียนอันนำไปสู่สิทธิในการพิมพ์ซ้ำ

¹ นาสรา แจ่มใส, *กฎหมายลิขสิทธิ์* [Online], 29 กันยายน 2557. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/348983>.

² ไชยยศ เหมะรัชตะ, *คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2528), 4-5.

อันเรียกว่า “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” นั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดาในระดับสามัญสำนึกที่ไม่ว่าคดีจะไปอยู่ในศาลชั้นไหนก็คงจะชนะคดี แต่ทางด้านบรรดาผู้พิพากษาจากสกอตแลนด์นี้มีการกล่าวอ้างว่ามีทรัพย์สินบางประเภทที่จับต้องไม่ได้อยู่เป็นสิ่งที่ผิดกับสามัญสำนึกของการทำซ้ำ และผู้พิพากษาสกอตแลนด์เห็นว่าหากมี “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” หมายถึงการมีสิทธิในการผูกขาดการพิมพ์หนังสืออย่างไม่มีวันสิ้นสุด การดำรงอยู่ของสิทธิแบบนี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของบุคคลอื่นและอาจจะทำให้การเรียนรู้ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่เนื่องจากเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิคุ้มครองงานตนเองมากเกินไปและความพ่ายแพ้อย่างต่อเนื่องในศาลสกอตแลนด์จะทำให้พวกพ่อค้าหนังสืออังกฤษไม่กล้าไปอ้าง “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” ที่สกอตแลนด์อีก

ดังนั้น แม้ความพ่ายแพ้ในสกอตแลนด์จะทำให้พ่อค้าอังกฤษไม่พอใจในคำตัดสินของศาลในสกอตแลนด์แต่ตลาดหนังสือใน สกอตแลนด์เป็นแหล่งขายหนังสือเล็ก ๆ เท่านั้นและความพ่ายแพ้ในศาลสกอตแลนด์ไม่ได้ทำให้โครงสร้างธุรกิจของพ่อค้าหนังสือจากอังกฤษเสียหายมากมายแต่พ่อค้าหนังสือจากอังกฤษไม่สามารถระงับการผลิตหนังสือที่ผิดกฎหมายจากชาวสกอตแลนด์ได้จึงทำให้เกิดความเสียหาย “หนังสือเถื่อน” แต่ที่พวกเขาทำได้คือทำให้หนังสือเหล่านี้ไม่มีที่ยืนในท้องตลาดในประเทศอังกฤษโดยไล่ฟ้องบรรดาผู้นำหนังสือจากสกอตแลนด์เข้ามาขายบนฐานของการอ้าง “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” อย่างไรก็ตามกฎหมายจารีตประเพณีมีปัญหาในทางกฎหมายที่เกิดขึ้นก็คือการอ้างแบบนี้ขัดกับ “กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลก” เพราะในนั้นมีการระบุชัดเจนว่าสิทธิในการผูกขาดการพิมพ์หนังสือนั้นมีวันหมดอายุตามกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่ทางพ่อค้าหนังสือยังฟ้องอีกโดยอ้าง “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” ที่ดำรงอยู่แม้ลิขสิทธิ์หมดอายุไปแล้ว โดยทั่วไปศาลจะมองว่า “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” ยังถือว่าดำรงอยู่ ดังนั้นผู้ที่พิมพ์งานอันหมดลิขสิทธิ์ไปแล้วก็ยังถือว่าทำผิดกฎหมายอยู่นี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องช่วงกลางศตวรรษที่ 18 ในอังกฤษ เพราะพ่อค้าหนังสืออังกฤษยังคงคิดว่าตนเองได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายจารีตประเพณีอยู่จึงทำให้เกิดการฟ้องร้องอยู่อย่างเดิม³

อย่างไรก็ดี พ่อค้าหนังสือจากสกอตแลนด์คนหนึ่งก็ได้เปลี่ยนแปลงทุกอย่าง หลังจากได้ยื่นข้อต่อสู่คดีจนถึงขั้นให้สภาตีความเจตจำนงของกฎหมายพ่อค้าหนังสือจากสกอตแลนด์ผู้นี้มีนามว่า Alexander Donaldson เขาเป็นพ่อค้าหนังสือผู้กว้างขวางที่สกอตแลนด์ที่ตีพิมพ์หนังสือสารพัดรูปแบบขายรวมทั้งการตีพิมพ์หนังสือที่มีการตีพิมพ์ในอังกฤษด้วย จนธุรกิจใหญ่โตในสกอตแลนด์และก็ขยับขยายธุรกิจขายหนังสือเข้ามาในอังกฤษ เพื่อขยายการขายงานหนังสือที่หมดลิขสิทธิ์ไปแล้ว ในราคาที่ถูกกว่าที่พวกพ่อค้าหนังสือในอังกฤษอื่น ๆ ซึ่งเขาก็มองว่าเขาไม่ได้ทำผิดกฎหมายใด ๆ เพราะกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลกก็ประกาศชัดเจนว่าสิทธิผูกขาดหมดไป และ ทำให้เขา Donaldson โดนฟ้องฐานพิมพ์และขายหนังสือรวมบทกวี The Seasons ของ James Thomson ที่พ่อค้าหนังสือฝั่งอังกฤษอ้างว่าตนถือสิทธิผูกขาดการพิมพ์อยู่ (บทกวีนี้ฮิตช่วงต้นศตวรรษที่ 18 โดยตีพิมพ์จนจบในปี 1730 ส่วนตัว Thomson ตายในปี 1748 ดังนั้นหากจะคิดค่านวนแล้ว บทกวีนี้จะหมดลิขสิทธิ์อย่างช้าที่สุดก็คือปี 1758 หรือหมดลิขสิทธิ์มาเป็นสิบปีแล้วตอนที่ Donaldson โดนฟ้อง) นี่คือจุดเริ่มต้นของคดี Donaldson v Beckett ในปี 1774 ที่จะพลิกการวินิจฉัยกฎหมาย

³ ประวัติศาสตร์ลิขสิทธิ์(23): ขาชั้นและขาลงของหนังสือเถื่อน [Online], 23 กันยายน 2557. แหล่งที่มา <http://woicetv.com/2014/09/24/>.

ลิขสิทธิ์ หากจะกล่าวสั้นๆ แล้ว ทางพ่อค้าหนังสือลอนดอนที่เป็น “เจ้าของ” สิทธิในการพิมพ์ The Seasons ก็ได้ไปร้องเรียนกับศาลแล้วและศาลก็ได้ออกหมายศาลให้ Donaldson ระวังการขาย The Seasons ซึ่งนี่เป็นกระบวนการปราบปรามหนังสือเถื่อนมาตรฐานของพ่อค้าหนังสือจากอังกฤษใน ศตวรรษที่ 18 อย่างไรก็ตาม Donaldson มองว่าศาลไม่มีสิทธิจะออกหมายศาลแบบนี้เพราะกฎหมาย ลิขสิทธิ์ฉบับแรกที่ทางสภาออกก็บอกชัดเจนว่างานชิ้นนี้หมดลิขสิทธิ์ไปแล้วใครจะพิมพ์ก็ได้ไม่ผิด กฎหมาย Donaldson เคยเขียนแสดงความไม่พอใจกับการใช้อำนาจของศาลอันขัดกับกฎหมายของ สภาไว้ในข้อเขียนทางการเมืองของเขาก่อนที่จะตีความจะเริ่มต้นด้วยซ้ำว่านี่เป็นเหตุให้ Donaldson เอา เรื่องไปร้องเรียนกับสภานางที่สมัยนั้นทำหน้าที่เป็นศาลสูงด้วยเพื่อให้ทางสภาชี้ให้ชัดว่าข้อกำหนด ของ “กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลก” ที่ทางสภาออกมานั้นมีสถานะอย่างไรกันแน่และการ หมดยุติลิขสิทธิ์มีอยู่จริงหรือไม่ในระบบกฎหมายอังกฤษผลคือทางผู้พิพากษาของสภานั้นก็ลง ความเห็นด้วยเสียงส่วนใหญ่ว่า “กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลก” นั้นมีผลในการลบล้างสิทธิ ทางการพิมพ์ใด ๆ ที่มีมาก่อนมันทั้งหมด กล่าวคือไม่ว่าจะมีหรือไม่มี “ทรัพย์สินทางวรรณกรรม” ใน กฎหมายจารีตประเพณี ภายหลังจาก “กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของโลก” ก็ให้ถือเอาข้อกำหนดของ กฎหมายฉบับนี้เป็นหลัก ในกรณีนี้คือสภาตัดสินว่า “การหมดลิขสิทธิ์” มีอยู่จริง ข้ออ้าง “ทรัพย์สิน ทางวรรณกรรม” ของพ่อค้าหนังสืออังกฤษทั้งหลายที่เคยใช้มาหลายสิบปีตลอดศตวรรษที่ 18 นั้นใช้ ไม่ได้ไม่มีกฎหมายรองรับ และ “ไพเรต” อย่าง Donaldson ก็ไม่ได้ทำอะไรผิดกฎหมายเพราะเขาแค่ ตีพิมพ์และขายงานที่หมดลิขสิทธิ์แล้ว ซึ่งนี่เป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งที่ทุกวันนี้เรียกว่า “คลังทรัพย์สินทาง ปัญญาสาธารณะ” หรือ Public Domain ซึ่งความหมายของมันคือพื้นที่เสมือนที่รวมงานทั้งหมดใน โลกที่ไม่ได้ถูกกำกับให้มีการผูกขาดการผลิตซ้ำด้วยกฎหมายลิขสิทธิ์อีกต่อไป⁴

ในเวลาต่อมากฎหมาย The Statute of Anne เป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกที่ได้เป็นที่ ยอมรับของแต่ละประเทศได้ และประเทศอเมริกาเป็นประเทศแรก ๆ ที่ประกาศใช้ต่อมาในปี ค.ศ. 1793 ประเทศฝรั่งเศสก็ได้ตรากฎหมายลิขสิทธิ์ขึ้น ส่งผลให้ทุกประเทศ ที่ใช้กฎหมายลิขสิทธิ์นำไป เป็นแบบอย่างในการตรากฎหมายลิขสิทธิ์เช่นกัน⁵

ต่อมาการติดต่อสื่อสารของแต่ละประเทศเริ่มมีความสะดวกมากขึ้นเพราะลิขสิทธิ์ของแต่ละ ประเทศได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศอยู่ภายใต้สนธิสัญญาทวิ ภาคีแต่ถึงอย่างไรกฎหมายลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกันจึงความเห็นให้จัดกฎหมาย ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศให้เป็นทิศทางเดียวภายในปี ค.ศ. 1858⁶

2.1.2 ประวัติกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทย

ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงประวัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ถือว่าเป็น กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย ได้พัฒนามาเป็นลำดับอย่างไร

⁴ อธิป จิตตฤกษ์, ประวัติศาสตร์ลิขสิทธิ์ (9): กำเนิดคลังทรัพย์สินทางปัญญาสาธารณะ [Online], 9 มีนาคม 2557 ก. แหล่งที่มา <http://prachatai.com/journal/2014/03/52180>.

⁵ อธิป จิตตฤกษ์, ประวัติศาสตร์ลิขสิทธิ์ (7): ปริศนาเจตนารมณ์ของ "กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของ โลก [Online], 22 กุมภาพันธ์ 2557 ข. แหล่งที่มา <http://www.prachatai.com/journal/2014/02/51908>.

⁶ ไชยยศ เหมะรัชตะ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2545 ก), 8-10.

ประวัติความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทยเริ่มต้นมาจาก “ประกาศหอพระสมุดวชิรญาณ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435)” ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีเหตุมาจากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ พระเจ้าลูกยาเธอ และพระเจ้าลูกเธอ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงร่วมกันสร้าง “หอสมุดวชิรญาณ” ขึ้นในพุทธศักราช 2424 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงตั้งคณะกรรมการบริหารหอพระสมุดขึ้นแห่งหนึ่งซึ่งเรียกว่า “กรมสัมปาทิกสภา” เมื่อตั้งหอพระสมุดได้ 8 ปี ได้มีการห้ามมิให้นำหนังสือใน “หอสมุดวชิรญาณ” ออกไปทำซ้ำและตีพิมพ์เพื่อหาผลประโยชน์จากการตีพิมพ์นั้น ถ้าบุคคลใดต้องการจะนำหนังสือใน “หอสมุดวชิรญาณ” ไปทำซ้ำหรือทำการตีพิมพ์ต้องได้รับอนุญาตจาก “หอสมุดวชิรญาณ” เสียก่อนถึงจะไม่ใช่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของ “หอสมุดวชิรญาณ”⁷

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาเบอร์น ค.ศ.1886 ซึ่งลงนามกัน ณ กรุงเบอร์ลินในปี ค.ศ.1914 ซึ่งเป็นอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ของต่างประเทศที่มีหลักเกณฑ์สำคัญบางประการ เช่น หลักปฏิบัติอย่างคนชาติ จึงทำให้ประเทศต้องปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ให้ใกล้เคียงอนุสัญญาดังกล่าวด้วยการปรับปรุงแก้ไข จนกระทั่งปี พ.ศ. 2474 ก็แล้วเสร็จ และมีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474” พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลา 47 ปี⁸

ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แทนพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 อันเป็นกฎหมายที่ประเทศไทยใช้คุ้มครองงานลิขสิทธิ์ตลอดจนงานศิลปกรรมและใช้มานานจนล้าสมัยกับยุคปัจจุบันจนไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ในปัจจุบัน และในปีต่อ ๆ มาประเทศไทยก็มีการพัฒนาทางด้านต่างเรื่อยมาจนได้มีการตราพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสิทธิบัตรฉบับแรกของประเทศไทยที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของการให้สิทธิบัตรตลอดจนให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรทางการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ แต่เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านศิลปวิทยาการเศรษฐกิจการพาณิชย์ไม่ว่าในประเทศและในระดับระหว่างประเทศกฎหมายอันเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ใช้อยู่ไม่สามารถสนองความต้องการเพื่อการคุ้มครองสิทธิในการสร้างสรรค์หรือคิดค้นประดิษฐ์ในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งกฎหมายแต่ละเรื่องไม่ได้กำหนดไว้ จึงได้เริ่มมีการตรากฎหมายฉบับใหม่ ๆ เพื่อใช้แทนกฎหมายอันเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาฉบับต่าง ๆ โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แทนพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2535 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดหลักเกณฑ์ของการคุ้มครองบางประการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

⁷ ธัชชัย ศุภพลศิริ, กฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537, พิมพ์ครั้งที่ 3 (ม.ป.ท.:/ ม.ป.พ., 2537), 4.

⁸ วรพงษ์ พรสกุลศักดิ์, การละเมิดลิขสิทธิ์ของการให้บริการอินเทอร์เน็ต (การค้นคว้าอิสระนิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2553), 9-10.

สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 จนกระทั่งล่าสุดในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ใช้แทนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521⁹

2.1.3 แนวความคิดในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้พัฒนามาจนเป็นระบบลิขสิทธิ์ในทุกวันนี้และเป็นที่ยอมรับกันโดยนานาประเทศทั่วโลกที่มีปรัชญาทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง ที่แตกต่างกันไป โดยมีแนวคิดเหตุผลของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และระบบการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ดังนี้

1) แนวคิด เหตุผลของการคุ้มครองลิขสิทธิ์และระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์

การให้ความคุ้มครองสิทธิทางลิขสิทธิ์ (Copyright) มีประวัติและที่มาของการพัฒนาการให้ความคุ้มครองมาเป็นหลักสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากความคิดของมนุษย์ที่ได้คิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นรูปธรรม การแสดงออกมาเป็นวัตถุ สื่อจินตนาการ และสื่อถึงวัฒนธรรมประเพณี โดยมีลักษณะของการสร้างสรรค์ที่มุ่งสื่อมาในเรื่องของความสุนทรีย์ภาพ (Aesthetic) เป็นสิ่งที่สวยงามให้ความสุนทรีย์ทางด้านจิตใจ เมื่อมีการสร้างสรรค์งานด้วยความยากลำบากขึ้นมา ก็ก่อให้เกิดการหวงกันผลงานของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของงานอันมีลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน สาเหตุที่สำคัญของการหวงกันก็เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีความคิดในการแสวงหาผลประโยชน์อันเป็นการตอบแทนงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งจากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดปรัชญาแห่งหลักกฎหมายธรรมชาติ สร้างทฤษฎีในการให้ความคุ้มครองสิทธิ

1.1) ทฤษฎีเสรีนิยม ซึ่งแนวความคิดตามทฤษฎีนี้นักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาได้ให้แนวคิดในเชิงเสรีนิยมนี้ไว้ อันเกิดขึ้นจากความคิดในการสร้างสรรค์ของมวลมนุษยชาติเกิดจากความคิดริเริ่มของเหล่าบรรพบุรุษ ซึ่งเกิดจากผลผลิตทางความคิดที่ตกผลึกทางความคิดและสร้างสรรค์งาน ไม่น่าจะเกิดขึ้นเป็นเอกเทศ นักกฎหมายจึงมีความเห็นในแนวคิดนี้ว่า เป็นผลผลิตที่เกิดจากความคิดริเริ่มของสังคม ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินของมวลมนุษยชาติ เมื่อมีการคิดและสร้างสรรค์ขึ้นมา ทรัพย์สินเหล่านั้นควรตกเป็นสมบัติสาธารณะประโยชน์โดยเสรี เพื่อเป็นกระแสแห่งการขับเคลื่อนก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาทางศิลปวัฒนธรรม

1.2) ทฤษฎีคุ้มครองป้องกัน เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากความคิดในการสร้างสรรค์งานในทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อก่อให้เกิดงานการแสดงออกมาซึ่งความคิดแล้วถือเป็นสิทธิประเภทหนึ่งอันอาจถือได้ว่าเป็นวัตถุแห่งสิทธิเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างและสิทธิดังกล่าวก็เป็นทรัพย์สินและเมื่อเป็นทรัพย์สิน เจ้าของสิทธิควรได้รับความคุ้มครอง เช่นเดียวกับสิทธิทางแพ่งโดยทั่วไปจากแนวความคิดของนักกฎหมายก่อให้เกิดทฤษฎีของนักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและแนวความคิดและทฤษฎีดังกล่าวต่อมาได้ถูกพัฒนาให้เป็นอย่างมีระบบ มีการให้ความคุ้มครองและวางกรอบด้วยการกำหนดกรอบแห่งสิทธิอันได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้าแยกแยะจุดกำเนิด และจุดเกาะเกี่ยวอันจะกำหนดได้ว่า สิทธิประเภทใดเกิดขึ้นก่อนกัน ไม่อาจพิสูจน์ได้ชัดเจน จากวิวัฒนาการในแนวคิดในการให้ความคุ้มครองในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาจนก่อให้เกิดการรวบรวมเอาสิทธิต่าง ๆ ข้างต้นมารวบรวมจัดเป็นหมวดหมู่เข้าด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการกำหนดและวางนโยบายที่สอดคล้องกัน พร้อมทั้งกำหนดสิทธิในงานทั้งสามประเภทนี้ เรียกว่า เป็นทรัพย์สินทางปัญญา

⁹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2553), 24-25.

(Intellectual Property) หมายถึง สิทธิตามกฎหมายอันเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์อันเกิดจากการใช้ความคิดและสติปัญญาของมนุษย์ซึ่งเดิมสิทธิในเบื้องต้นซึ่งสิทธิหลักได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า เมื่อมีการจัดระบบให้เป็นสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาก็มีการจำแนกสิทธิออกมาอีกเป็นสาขาแห่งสิทธิออกเป็น 2 สาขา

(1.2.1) ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการสร้างสรรค์เกี่ยวกับการผลิตหรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ สิทธิในสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า

(1.2.2) ทรัพย์สินทางวรรณกรรมและศิลปกรรม (Literary and Artistic Property) หมายถึง ผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ อันเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความคิด(Expression of Idea) เป็นงานที่เกิดขึ้นจากความสุนทรีย์ภาพ (Aesthetic) อันเป็นงานที่มุ่งตอบสนองเกิดผลทางด้านจิตใจและการเรียนรู้ของมนุษย์ สร้างสิ่งอันสวยงามทั้งด้านภายนอกและภายในจิตใจ อันเป็นการสื่อโดยการใช้สื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ อันได้แก่ สิทธิทางลิขสิทธิ์ (Copyright) และนอกจากนี้สิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์ยังแบ่งแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือลิขสิทธิ์ (Copyright) และสิทธิข้างเคียง (Neighboring Rights)

2.2 สารสำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะศึกษาสาระสำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 โดยจะขออธิบายถึงประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์ สิทธิของเจ้าของสิทธิ การกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ และการดำเนินคดีละเมิดลิขสิทธิ์

2.2.1 งานอันมีลิขสิทธิ์

ก) ต้องเป็นงานสร้างสรรค์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6 วรรคแรก บัญญัติว่า “งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ นี้ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะของผู้สร้างสรรค์”¹⁰ และมาตรา 4 ให้ความหมายของคำว่า “ผู้สร้างสรรค์” หมายความว่า “ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้”¹¹

ความคิดริเริ่ม (Originality) ในเรื่องลิขสิทธิ์ หมายถึง ความเชื่อมโยงอันเกิดขึ้นระหว่างความนึกคิดของผู้สร้างสรรค์กับงานซึ่งเกิดมาจากฝีมือของบุคคลนั้นซึ่งทำหรือก่อให้เกิดผลงานใด ๆ ขึ้นโดยฝีมือของตนโดยใช้ความพยายามในการทำไม่ว่าความพยายามนั้นจะน้อยหรือมากไม่ว่าจะเป็นการใช้แรงงาน ทักษะ ฝีมือ และไม่เป็นการลอกเลียนแบบงานบุคคลอื่นผลงานที่ทำมาก็จะเป็นของผู้สร้างสรรค์บางอย่างแม้เพียงใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยหรือแก้ไขผลงานเพียงเล็กน้อยแต่เป็นการแก้ไขผลงานที่สะสมกันมานานหลายปี ก็ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ก็ได้

¹⁰ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537.

¹¹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

แต่ปัญหาที่พบบ่อย ๆ ในปัจจุบัน เป็นการแก้ไขหนังสือจากต้นฉบับเดิมโดยไม่ได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาเข้าไปใหม่เพียงแต่แก้ไขเพิ่มเติมตัดแปลงเนื้อหาเก่าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับว่างานชิ้นนั้นจะเรียกได้ว่าเป็นผลงานชิ้นใหม่หรือไม่เพียงแต่แก้ไขเพียงเล็กน้อยตัดแปลงเพียงเล็กน้อยก็ไม่ถือว่าเป็นการก่อให้เกิดผลงานชิ้นใหม่ได้แต่ถ้าจะเป็นงานชิ้นใหม่และเกิดจากความคิดริเริ่มของตนเองก็จะเป็นดังต่อไปนี้ เมื่อนักศึกษาวิชาศิลปะหลายคนต่างคนต่างวาดภาพวัดขึ้นมาพร้อมกันแต่นักศึกษาแต่ละคนก็ต่างมีลิขสิทธิ์ในงานภาพที่ตนวาด แม้ว่าจะงานของทุกคนต่างคล้ายกันคือเป็นภาพของวัดก็ตาม เพราะต่างก็ใช้ความรู้ความสามารถอุตสาหกรรมของตนเองการวาดภาพว่าจะให้เป็นลักษณะและรายละเอียดเช่นใด¹²

สาระสำคัญของงานสร้างสรรค์ที่จะได้รับลิขสิทธิ์ต้องเป็นงานที่ทำหรือก่อให้เกิดขึ้นด้วยความคิดของตนเองไม่ใช่งานที่เกิดจากการลอกเลียนแบบหรือการดัดแปลงตัวงานอื่นแต่ขอบเขตของความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องเกิดจากความพยายามที่จะสร้างผลงานนั้นขึ้นมาด้วยตนเองเกิดจากการใช้ความสามารถทางด้านแรงงานทักษะและมีฝีมืออย่างน้อยแค่ไหนถึงจะถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ก็ต้องอยู่กับว่าผลงานนั้นส่วนใหญ่เกิดจากความสามารถของเราที่ใช้ความคิดความสามารถในการสร้างผลงานชิ้นนั้นขึ้นมาและก็ต้องอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีต่าง ๆ ไป

ข) ต้องเป็นงานที่มีรูปร่างปรากฏ

องค์ประกอบอันสำคัญที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์คือจะต้องเป็นงานที่มีรูปร่างปรากฏหรือต้องมีการแสดงออกมาให้ปรากฏซึ่งงานตามที่ถูกสร้างสรรค์ได้คิดไว้และต้องทำให้ปรากฏในรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ หนังสือหรือภาพยนตร์ถ้าเราเพียงแค่คิดที่จะทำการเขียนหรือสร้างภาพยนตร์ขึ้นมาแต่ยังไม่ได้ลงมือทำก็ไม่อาจเป็นวัตถุแห่งลิขสิทธิ์ได้เพราะเป็นเพียงแค่ว่าความคิดเพราะยังไม่ได้มีการสร้างสรรค์ผลงานให้ขึ้นมา มีรูปร่างขึ้นถ้าจะทำให้เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ก็ต้องเขียนออกมาเป็นหนังสือหรือทำให้ภาพยนตร์นั้นมีลิขสิทธิ์ได้ต้องมีการดำเนินการถ่ายทำแล้วมีผลงานเผยแพร่ออกสู่สาธารณะถึงจะมีลิขสิทธิ์ในผลงานที่เขียนหรือภาพยนตร์นั้นถ้ามีคนมาคัดลอกผลงานของตนที่มีรูปร่างที่เป็นหนังสือหรือภาพยนตร์ที่มีการถ่ายทำแล้วก็จะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของตนได้ แต่หากเพียงแค่เราคิดแล้วมีคนมาทราบถึงความคิดของเราไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แล้วไปทำเรื่องขึ้นใหม่โดยยึดโครงเรื่องเดิมจากเราเช่นนั้นก็ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้นโดยทั่วไปเรียกลักษณะของการพิจารณาในเรื่องนี้ว่า “การแบ่งแยกระหว่างความคิดและการแสดงออก” โดยถือเป็นหลักการพื้นฐานในกฎหมายลิขสิทธิ์ ดังนั้น โดยหลักทั่วไปแล้วงานใดๆที่ได้มีการสร้างสรรค์ขึ้นจะได้รับความคุ้มครองก็ต่อเมื่อได้แสดงออกมาในรูปแบบที่เหมาะสม ตามลักษณะงานแต่ละประเภท¹³

แม้กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย จะไม่ได้กำหนดสาระสำคัญดังกล่าว สำหรับงานที่จะได้รับลิขสิทธิ์ไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 วรรคแรกตอนท้าย ซึ่งบัญญัติว่า “ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร” และมาตรา 6 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอนกรรมวิธีหรือระบบ หรือ

¹² ไชยยศ เหมาะะรัชตะ, ลักษณะกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2545 ข), 31.

¹³ เรื่องเดียวกัน, 34.

วิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์” จะเห็นได้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดไว้ไม่ให้ความคุ้มครอง ความคิด หรือแนวความคิดใดๆไว้

ค) ต้องเป็นงานที่กฎหมายกำหนด

องค์ประกอบของงานที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ นอกจากจะต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์ และมีรูปร่างปรากฏแล้ว งานสร้างสรรค์นั้นจะต้องเป็นงานที่กฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดว่าจะให้ความคุ้มครองด้วย ตามที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์มาตรา 6 ได้กำหนดไว้เป็นงานประเภทใหญ่ๆแบ่งได้ 8 ประเภท ดังต่อไปนี้ คือ ต้องเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ¹⁴ ยกตัวอย่างเช่น งานภาพยนตร์

งานภาพยนตร์ (Cinematographic Works)

ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ได้กำหนดนิยามของ “ภาพยนตร์ หมายความว่า โสตทัศนวัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพ ซึ่งสามารถนำออกฉายได้อย่างต่อเนื่องได้อย่าง ภาพยนตร์หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่น เพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ และให้ความหมายรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วยถ้ามี”¹⁵ โดยการกำหนดให้ลำดับของภาพนั้นสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่นใดเพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ ด้วยเหตุนี้ ภาพนิ่งจากลำดับภาพใดภาพหนึ่ง อันเป็นส่วนหนึ่งของภาพยนตร์นำมาผ่านกรรมวิธีเป็นภาพในลักษณะภาพถ่าย ย่อมไม่ถือว่าเป็นภาพยนตร์ กฎหมายลิขสิทธิ์ยังกำหนดให้งานภาพยนตร์มีความหมายรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วยเช่นเดียวกับงานโสตทัศนวัสดุ ดังนั้นภาพยนตร์เป็นงานสร้างสรรค์ที่เป็นงานโสตทัศนวัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพและเสียง เช่น ภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม หรือไม่มีเสียงก็ได้ เช่น ภาพยนตร์แปดมิลลิเมตรหรือสิบหกมิลลิเมตรซึ่งต้องมีการพากย์ และมีการบันทึกภาพยนตร์ลงในวัสดุและสามารถใช้วัสดุนั้นนำออกฉายภาพยนตร์ได้ เช่น การบันทึกลงฟิล์มในขนาดต่าง ๆ และบันทึกลงในวีดีโอเทป แล้วทำการฉายภาพยนตร์ออกสู่สาธารณชน¹⁶

2.2.2 เจ้าของลิขสิทธิ์

ในปัจจุบันภาพยนตร์ได้ถูกพัฒนามากยิ่งขึ้นและเป็นที่นิยมของคนในปัจจุบันและภาพยนตร์เป็นธุรกิจที่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากเพื่อลงทุนในการผลิตภาพยนตร์หนึ่งเรื่องและมีอัตราเสี่ยงในการลงทุนค่อนข้างสูงแต่ถ้าภาพยนตร์เรื่องนั้นทำผลงานออกมาดีและประสบความสำเร็จก็จะมีผลตอบแทนที่ดีเนื่องจากบุคคลก็จะติดตามรับชมภาพยนตร์มากแล้วก็มีผลตอบแทนทางด้านชื่อเสียงด้วย ดังนั้น การสร้างภาพยนตร์ต้องเกิดจากการใช้ความรู้ความสามารถและความชำนาญและต้องมีการประสบความสำเร็จและต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของแต่ละฝ่ายซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จ เมื่อภาพยนตร์ไทยได้รับความนิยมและมีความเจริญก้าวหน้าทำให้การผลิตภาพยนตร์แต่ละเรื่องก็ต้องใช้จำนวนบุคคลมาก และมีหน้าที่ต่าง ๆ ในการผลิตภาพยนตร์ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ทีมงานผู้สร้างภาพยนตร์ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ ผู้กำกับ

¹⁴ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537.

¹⁵ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

¹⁶ ไชยยศ เหมะราชตะ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, พิมพ์ครั้งที่ 2, 56.

การแสดง ผู้จัดการกองถ่าย ผู้ช่วยกำกับแสดง ผู้ช่วยกำกับแสดง ผู้ช่วยฝ่ายศิลปะ ฝ่ายเสื้อผ้า ช่างแต่งหน้า ช่างทำผม ผู้กำกับภาพยนตร์ ช่างไฟช่างเสียง ผู้กำกับความต่อเนื่อง ผู้บันทึกภาพนิ่ง การแสดงตัวประกอบ ผู้ตัดต่อ ผู้ประพันธ์เพลงและดนตรีประกอบ ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่แตกต่างกันออกไปและหน้าที่ของแต่ละคนจะทำให้เกิดผลงานต้องรวมกันทำออกมา ก็จะเกิดเป็นผลงานภาพยนตร์หนึ่งชิ้นให้บุคคลทั่วไปได้รับชม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่างานภาพยนตร์เป็นผลงานชิ้นใหญ่ที่ต้องมีการร่วมตัวของบุคคลดังกล่าวที่ได้กล่าวมาข้างต้นมาร่วมงานกันจนเกิดผลงานภาพยนตร์และบุคคลที่มาร่วมงานกันนั้นต้องมีความรู้ความสามารถความชำนาญในการทำงานในสาขานั้น ๆ ที่ตนเองได้รับฝึกหัด และต้องทำงานภาพยนตร์นั้นให้เกิดความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้านผู้ทำงานภาพยนตร์ นอกจากจะมีความรู้ความสามารถแล้วยังต้องมีความสามารถพิเศษอีก คือ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะทางด้านภาพยนตร์ โดยมีความเข้าใจทางการสื่อสารที่ออกมาในรูปแบบของงานภาพยนตร์ และมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างภาพยนตร์และกระบวนการต่าง ๆ ในการผลิตงานภาพยนตร์¹⁷

ผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์ คือ บุคคลที่สร้างภาพยนตร์หรือเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่เป็นบุคคลที่สร้างสรรค์งานภาพยนตร์ขึ้นมาโดยการเขียนบทละครและให้ตัวละครที่ผู้กำกับภาพยนตร์เลือกมาตามความเหมาะสมของตัวละครของแต่ละตัวละครให้มีบทบาทในการแสดงภาพยนตร์และมีหน้าที่กำกับแสดงรวมถึงขั้นตอนการสร้างภาพยนตร์ โดยผู้กำกับภาพยนตร์มีหน้าที่สร้างจินตนาการจากบทภาพยนตร์เพื่อให้นักแสดงแต่ละคนเข้าใจถึงบทบาทของตัวละครเพื่อให้ผลงานภาพยนตร์ออกมามีคุณภาพ แล้วเป็นผู้ถ่ายทอดความคิดทางด้านศิลปะออกมาตามแบบที่ตนเองต้องการ และเป็นคนสั่งฝ่ายอื่น ๆ ในกองถ่าย อย่างเช่น ฝ่ายผู้กำกับภาพ ผู้กำกับแสดงฝ่ายเทคนิค นักแสดง ออกมาอยู่ในรูปแบบงานที่ตนเองต้องการบนแผ่นฟิล์มหรือในระบบดิจิทัล ดังนั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จึงมีหน้าที่ควบคุมงานเกือบทุกอย่างในกองถ่ายรวมทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับภาพและเสียง การดำเนินเรื่อง มุมกล้อง และบทสนทนา สเปเชียลเอฟเฟกต์ ที่จะสื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ในทุก ๆ แง่มุมที่เขาต้องการจะเผยแพร่ออกมา¹⁸ ดังนั้นลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์จึงเป็นของผู้กำกับงานภาพยนตร์เพราะผู้กำกับงานภาพยนตร์เป็นผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์ขึ้นมาโดยใช้ความคิดของตนเองและโดยใช้ความรู้ความสามารถและความชำนาญทางด้านการผลิตภาพยนตร์และสร้างภาพยนตร์มาโดยไม่ได้ออกเลียนแบบภาพยนตร์มาจากบุคคลอื่นลิขสิทธิ์ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงตกแก่ผู้กำกับงานภาพยนตร์แต่ถ้าผลงานภาพยนตร์ได้สร้างขึ้นจากบริษัทภาพยนตร์เจ้าของภาพยนตร์ก็จะตกแก่บริษัทภาพยนตร์ที่ได้ว่าจ้างให้มีการสร้างภาพยนตร์ขึ้น

2.2.2.1 สิทธิข้างเคียงของงานภาพยนตร์

สิทธินักแสดง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 4 “นักแสดง หมายความว่า ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือใน

¹⁷ ณฑพงษ์ วิยะรัตน์, การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ปัญหาและแนวทางแก้ไข (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2550), 28-29.

¹⁸ ผู้กำกับภาพยนตร์ [Online], 19 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา http://princezip.blogspot.com/2012/06/blog-post_07.html.

ลักษณะอื่นใด”¹⁹ คือ บุคคลที่ได้รับคัดเลือกจากผู้กำกับงานภาพยนตร์ให้มาแสดงตามบทละครที่ผู้กำกับภาพยนตร์ได้เขียนเอาไว้และให้แสดงบทบาทที่อารมณ์ออกมาในรูปแบบที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการและนักแสดงก็มีหน้าที่ถ่ายทอดงานภาพยนตร์นั้นออกมาให้สาธารณชนรับชม ดังนั้น สิทธินักแสดงจึงมีสิทธิดังต่อไปนี้

มาตรา 44 นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตนดังต่อไปนี้

- (1) แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง เว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว
- (2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว
- (3) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข่ายกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ของนักแสดงตามมาตรา 53²⁰

ดังนั้นสิทธินักแสดงตามมาตรา 44 คือ สิทธิในการแสดงของตนที่ยังไม่ได้ถูกบันทึก ตัวอย่างเช่น การแสดงคอนเสิร์ตสด ดังนั้น นักแสดงจะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสดงของตน ดังต่อไปนี้ มีสิทธิที่จะแพร่เสียงแพร่ภาพ นักแสดงจะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการนำการแสดงที่ยังไม่ได้บันทึกไว้ ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยทางวิทยุกระจายเสียง ทางโทรทัศน์ หรือทางสื่ออื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน ดังนั้น หากมีผู้ประสงค์จะเผยแพร่การแสดงดังกล่าวไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนทางโทรทัศน์ เช่น ถ่ายทอดการแสดงละครเวที หรือถ่ายทอดการแสดงคอนเสิร์ต เป็นต้น ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน มิฉะนั้นถือเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงและมีสิทธิเผยแพร่ต่อสาธารณชนหากมีผู้ใดประสงค์จะนำการแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดงหรือโดยวิธีอื่นใด เช่น การจัดให้คนเข้าชมการแสดงคอนเสิร์ต เป็นต้น ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อนหรือได้มีการซื้อบัตรคอนเสิร์ตนั้นเสียก่อนแต่บัตรนั้นต้องเป็นบัตรคอนเสิร์ตที่ทางผู้จัดหรือนักแสดงจัดจำหน่ายโดยถูกต้องถึงจะมีสิทธิเข้าชมคอนเสิร์ตได้ นักแสดงยังมีสิทธิบันทึกการแสดงได้แต่เพียงผู้เดียวในการบันทึกการแสดงของตน หากมีผู้ประสงค์จะบันทึกการแสดงดังกล่าวไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม เช่น นำกล้องโทรศัพท์มือถือมาถ่ายเก็บไว้ เทป ซีดี วีซีดี และดีวีดี เป็นต้น ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน

มาตรา 45 ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ให้ผู้นั้นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง ในกรณีที่ตกลงค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่งคู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด²¹

¹⁹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537.

²⁰ มาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537.

²¹ มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537.

ดังนั้นนักแสดงจะมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากผู้ที่น่าต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันทึกเสียงการแสดง (เทป หรือซีดีที่บันทึกเสียงการแสดง) ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าทั้งนี้ ไม่รวมถึงการนำสิ่งบันทึกการแสดงที่มีภาพการแสดงปรากฏอยู่ด้วย คือ งานโสตทัศนวัสดุ (วีซีดี ดีวีดี) ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงด้วย²²

ดังนั้นสรุปได้ว่า นักแสดงมีสิทธิคุ้มครองทันทีนับแต่มีการแสดงเกิดขึ้นโดยไม่ต้องจดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายและไม่มีสิทธิในผลงานภาพยนตร์ที่ตนเองแสดงเพราะนักแสดงไม่ได้ถือว่าการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์ขึ้นมาโดยใช้ความคิดความสามารถของตนเองนักแสดงมีหน้าที่แค่เล่นตามบทที่เขาสร้างขึ้นแต่เนื่องจากนักแสดงมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ในทางกฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิของนักแสดงตามปกติจึงถือว่าเป็นสิทธิข้างเคียง (Neighboring Rights) ของงานอันมีลิขสิทธิ์เท่านั้น ดังนั้น นักแสดงจึงมีสิทธิที่จะเรียกค่าตอบแทนตามความเป็นธรรมได้เนื่องจากที่ตนเองได้รับให้เล่นภาพยนตร์ และสามารถห้ามการบันทึกการแสดงของตนได้ แต่เนื่องจากการถ่ายทำภาพยนตร์ต้องมีการบันทึกการแสดงของนักแสดงเพื่อที่จะเผยแพร่งานภาพยนตร์ออกสู่สาธารณะชน เช่นนี้ นักแสดงก็ต้องรับทราบโดยปริยายแล้วว่างานนี้ต้องมีการเผยแพร่สู่สาธารณะชนได้โดยตนเองไม่มีสิทธิที่จะห้ามไม่ให้มีการถ่ายทำได้เพราะนักแสดงได้รับผลตอบแทนเป็นตัวแทนแล้วเมื่อสร้างภาพยนตร์เสร็จสิ้นภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นก็ต้องถือว่ามีลิขสิทธิ์ตกเป็นของผู้กำกับภาพยนตร์เพียงคนเดียวแต่ถ้าผู้กำกับภาพยนตร์ได้นำภาพยนตร์ไปเสนองานแก่บริษัทภาพยนตร์ลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์เรื่องนั้นหรือได้รับการว่าจ้างจากบริษัทภาพยนตร์ลิขสิทธิ์ภาพยนตร์เรื่องนั้นก็จะตกเป็นของบริษัทงานภาพยนตร์นั้น

2.2.3 สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

เมื่อบุคคลใดได้มาซึ่งลิขสิทธิ์แล้ว บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ทั้งนี้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดขอบเขตแห่งสิทธิทางเศรษฐกิจให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ตาม มาตรา 15 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 14 เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้

- 1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- 2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- 3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ

ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง

- 4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
- 5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิดังกล่าวข้างต้น โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรอย่างหนึ่งหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

²² วิเนตร ผาจันทร์, เรื่องสิทธินักแสดง [Online], 19 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา http://www.fpmconsultant.com/html/advocate_dtl.php?id=438.

การพิจารณาเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (5) จะเป็นการกำจัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”²³ เจ้าของสิทธิในงานสร้างสรรค์ต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะวิธีการของการใช้สิทธิแล้ว สามารถแยกได้เป็นสองประการ กล่าวคือ

1) สิทธิในการกระทำต่องานโดยตรง เป็นสิทธิของเจ้าของสิทธิที่จะกระทำต่องานโดยตรง ได้แก่สิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา 15 วรรคหนึ่ง (1) (2) และ (3) โดยกฎหมายได้กำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะสามารถทำซ้ำและดัดแปลงผลงานของตนเองได้ และมีสิทธิที่จะเผยแพร่ผลงานของตนต่อสาธารณชนได้ในงานทุกประเภทที่มีลิขสิทธิ์ของตนและสามารถให้เช่าต้นฉบับหรือทำสำเนาบางประเภทอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งนอกจากเจ้าของลิขสิทธิ์จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวแล้ว เจ้าของลิขสิทธิ์ยังมีสิทธิในลักษณะการหวงกันเพื่อป้องกันมิให้บุคคลอื่นมาทำซ้ำดัดแปลงเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์หากบุคคลใดกระทำการโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์นี้ ย่อมเป็นการกระทำในทางแกลบต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของทุกประเทศได้กำหนดให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์²⁴

2) สิทธิอันเกี่ยวกับประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ เป็นสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเกี่ยวกับประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ อันได้แก่ สิทธิตามที่มาตรา 15 วรรคแรก (4) (5) บัญญัติไว้โดยกำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์ให้ผู้อื่นใช้สิทธิตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง (1) (2) หรือ (3) ดังที่กล่าวมา เช่น ส่วนใหญ่เจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับผลตอบแทนและทำให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิสามารถกระทำการใด ๆ ตามที่ตกลงได้โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่การอนุญาตให้ใช้สิทธินั้นจะต้องไม่มีเงื่อนไขใดอันมีลักษณะที่เป็นการจำกัดคู่แข่งโดยไม่เป็นธรรม²⁵

ดังนั้น การละเมิดลิขสิทธิ์จากการทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์จึงถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์เริ่มเห็นชัดขึ้นเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ต เพราะเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นซึ่งหลักกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ก็กำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนเองการพัฒนาที่รวดเร็วในปัจจุบันจึงก่อให้เกิดปัญหาในการทำซ้ำมากและง่ายยิ่งขึ้นส่วนสิทธิในการดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ก็เป็นสิทธิอีกประเภทหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์มีอยู่ควบคู่กับสิทธิในการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์เสมอสำหรับสิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นหมายความถึงสิทธิของเจ้าลิขสิทธิ์ในการทำให้งานอันมีลิขสิทธิ์ของตนปรากฏต่อสาธารณชนด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด

2.2.4 การกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง (Primary Infringement) ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 27-30²⁶ ได้แก่ การละเมิดลิขสิทธิ์แก่งานทั่วไป การละเมิดลิขสิทธิ์งาน โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง การละเมิดลิขสิทธิ์แก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพ การละเมิดลิขสิทธิ์แก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์

²³ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²⁴ ไชยยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8, 87-88.

²⁵ เรื่องเดียวกัน.

²⁶ มาตรา 27-30 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง คือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 15 โดย ไม่ได้รับอนุญาตเช่น

- 1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- 2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- 3) การให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่ง

บันทึกเสียง ความหมายของการทำซ้ำ ดัดแปลงและเผยแพร่ต่อสาธารณชนมีบัญญัติไว้ในมาตรา 4 วรรค 13 วรรค 14 และวรรค 15

มาตรา 27 ได้บัญญัติการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงในงานทั่วไป นอกจากกฎหมายลิขสิทธิ์ยังได้บัญญัติให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงโดยเฉพาะเจาะจงแก่งาน โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง ตามมาตรา 28 งานแพร่ภาพตามมาตรา 29 และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 30

ข้อแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงและการละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม คือการละเมิดโดยตรง เมื่อผู้กระทำความผิดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามมาตรา 27-30 แล้วให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่การละเมิดลิขสิทธิ์ชั้นรอง กฎหมายได้กำหนดภาระการพิสูจน์ไว้ให้แก่โจทก์ว่า ต้องสืบให้ศาลเห็นว่าจำเลยรู้หรือควรรู้ว่างานดังกล่าวเป็นงานละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นแล้วทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์เกิดความเดือดร้อน จำเลยก็ต้องรับผิด

การที่จะวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงหรือไม่ จำเป็นต้องทำความเข้าใจสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามมาตรา 15 ดังต่อไปนี้

ทำซ้ำหรือดัดแปลง ทำซ้ำ มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1) มีการลอกเลียนงานลิขสิทธิ์ (Copying) โดยคัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพจากต้นฉบับ หรือสำเนา

2) มีการลอกเลียนในส่วนสาระสำคัญ (Substantiality) หมายถึงส่วนของงานที่ลอกเลียนแบบเป็นส่วนสาระสำคัญของงาน แม้ว่าส่วนที่ลอกเลียนจะไม่ใช่อะไรที่ใหญ่หรือทั้งหมดของงาน หรืออาจแค่บางส่วน หรืออาจกล่าวได้ว่าปริมาณที่ลอกเลียนไม่ได้เป็นเครื่องชี้ขาดว่าเป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลงเสมอไป แต่ต้องพิจารณาในเนื้อหาที่ถูกลอกเลียนแบบว่าเป็นสาระสำคัญของงานหรือไม่ (Quality not Quantity)

ตัวอย่างการลอกเลียนในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2750/2537 จำเลยทำซ้ำคำและบทนิยามในพจนานุกรม ของโจทก์ในลักษณะลอกมาทุกตัวอักษรประมาณ 14000 คำและดัดแปลงโดยสลับที่บทนิยามบ้างเปลี่ยนตัวอย่างใหม่หรือตัดออกบ้าง เพิ่มเติมหรือตัดข้อความในบทนิยามของโจทก์ออกบ้างประมาณ 19000 คำ ทำซ้ำหรือดัดแปลงภาพประกอบบทนิยาม 130 ภาพลอกเลียนแบบการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ข้อความที่ปกนอก หรือ ปกใน ถือว่าเป็นการทำซ้ำหรือ ดัดแปลงในส่วนสาระสำคัญ

นอกจากนี้การลอกเลียนในแนวคิด (Idea) โดยมิได้ลอกเลียนสิ่งที่เป็นการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of Idea) ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในหัวข้อการแสดงออกซึ่งความคิด ย่อมไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ดัดแปลง หมายถึง ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ดัดแปลงงานวรรณกรรม เช่น แปลวรรณกรรม เปลี่ยนรูป วรรณกรรม (เปลี่ยนจากบทประพันธ์เป็นภาพยนตร์) หรือรวบรวมวรรณกรรมโดยคัดเลือกและจัดลำดับใหม่ เป็นต้น

(2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน หมายถึง การทำให้ปรากฏด้วยวิธีต่าง ๆ ต่อสาธารณชนโดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่าย เช่น การขับร้องเพลงที่มีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการเปิดเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากเครื่องบันทึกเสียงให้พนักงานในบริษัทฟังก็เป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนเช่นกัน ปัญหาที่มีข้อพิพาทว่าความหมายของคำว่าสาธารณชนมีขอบเขตเพียงใด ศาลอังกฤษได้เคยวางหลักไว้ว่าการเปิดเพลงจากเครื่องเล่นจานเสียงให้คนงานกว่า 600 คนถือว่าเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว

(3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ วัสดุทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง สิทธิในข้อนี้เป็นการขยายความคุ้มครองให้แก่ผู้สร้างภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง และงาน ทัศนวัสดุมากกว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ดังกล่าวตามกฎหมายเดิม หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นข้อยกเว้นหลักการสูญเสียไปซึ่งสิทธิ (Exhaustion of Right) การให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนาตาม มาตรา 15(3) นี้เป็นการให้เช่างานที่ซื้อมาโดยถูกต้องและเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น แต่การให้เช่าตาม มาตรา 31(1) เป็นการให้เช่างานที่ทำ ขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์และเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรอง ซึ่งหากพิจารณาตามหลัก Exhaustion of Rights แล้ว ผู้ใดซื้องานลิขสิทธิ์มาโดยถูกต้อง เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมหมดสิทธิควบคุมการใช้ประโยชน์จากงานดังกล่าวแต่กฎหมายมาตรานี้กลับให้สิทธิแก่เจ้าของงาน สิทธิมากขึ้นและยกเว้นหลักทั่วไป โดยให้สามารถควบคุมการให้เช่าในงาน 4 ประเภทดังกล่าวได้ ฉะนั้น คำพิพากษาศาลฎีกา 954/2536 ที่วินิจฉัยว่าคดีไม่ได้ความว่ามีวเนนของกลางถูกทำซ้ำหรือดัดแปลง แม้จำเลยจะมีวเนนของกลางให้เช่า โดยไม่ได้รับอนุญาต จากเจ้าของลิขสิทธิ์จำเลยก็ไม่มี ความผิด ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ 2521 มาตรา 27 คำพิพากษาศาลฎีกานี้เป็นการวินิจฉัยตามกฎหมายเดิม ซึ่งไม่อาจถือเป็นหลักได้อีกต่อไปขอให้สังเกตว่าสิทธิให้เช่าตาม มาตรา 15(3) นี้ ระบุไว้เฉพาะงาน 4 ประเภทเท่านั้น ฉะนั้นหากงานที่ให้เช่าเป็นหนังสือที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้อง ผู้ให้เช่าก็ไม่มี ความผิดตาม มาตรานี้ อย่างไรก็ตามหากหนังสือดังกล่าวเป็นหนังสือที่สร้างขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์แล้ว การให้เช่า หนังสือดังกล่าวอาจมีความผิดซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นรองตาม มาตรา 31(1) ได้

(4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น เช่นเจ้าของจิตรกรรมอนุญาตให้สถาบัน ศิลปกรรมนำภาพเขียนของตนออกแสดงให้ประชาชนโดยเก็บค่าเข้าชม แต่ค่าเข้าชมครั้งหนึ่งต้องมอบให้องค์การสาธารณกุศล ดังนี้เป็นการให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่องค์การสาธารณกุศล

(5) อนุญาตให้ผู้อื่นนำงานอันมีลิขสิทธิ์ไปทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ วัสดุทัศนวัสดุ ภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง โดยจะ กำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ตามแต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่จำกัดการแข่งขันโดยไม่ เป็นธรรมไม่ได้²⁷

²⁷ ญาณรัตน์ สิงโต, การละเมิดลิขสิทธิ์และการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ [Online], 19 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.l3nr.org/posts/436006>.

2) การละเมิดลิขสิทธิ์โดยการกระทำต่องานโดยทางอ้อมกำหนดหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 31 “ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิด ลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือ เสนอให้เช่าซื้อ
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
- (4) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร”

คือ การกระทำทางการค้า หรือการกระทำที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวข้างต้นโดยผู้กระทำรู้อยู่แล้ว ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นแต่ก็ยังกระทำเพื่อหากำไรจากงานนั้น ได้แก่ การขาย มีไว้เพื่อขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ เสนอให้เช่าซื้อ เผยแพร่ต่อสาธารณชน แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์และนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร²⁸

2.2.5 ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ มาตรา 32 -มาตรา 43 คือ การกระทำใด ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้สิทธินั้นเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่หากเข้าข้อยกเว้นย่อมไม่ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การวิจัย หรือศึกษางานประเภทต่าง ๆ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมิใช่กระทำเพื่อหากำไร²⁹ ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความพยายามสร้างความสมดุลแห่งผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ โดยให้บุคคลอื่นสามารถใช้งานลิขสิทธิ์ได้ตามความเหมาะสมโดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นการจำกัดสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ลงภายใต้เงื่อนไขบางประการ เงื่อนไขที่สำคัญที่สุด ได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา 32 วรรคแรก ดังนี้

- 1) การกระทำต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์
- 2) การกระทำนั้นไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ข้อยกเว้นทั่วไป มีบัญญัติไว้ในมาตรา 32 วรรคสอง ที่บัญญัติให้การกระทำบางอย่างเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตั้งแต่ข้อยกเว้น (1)- (8) เช่น (1) วิจัยหรือศึกษางาน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไรนอกจากข้อยกเว้นทั่วไปในมาตรา 32 วรรคสองแล้ว ยังมีข้อยกเว้นเฉพาะซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 33 กรณีคัดลอกโดยมีการอ้างอิง เป็นการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ยังมีข้อยกเว้นอื่น ๆ เช่น ข้อยกเว้นสำหรับการกระทำของบรรณารักษ์ห้องสมุดตามมาตรา 34 ข้อยกเว้นสำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 35 ข้อยกเว้นสำหรับการแสดงงานนาฏกรรมหรือดนตรีกรรมตามมาตรา 36 ข้อยกเว้นสำหรับงานศิลปกรรมตามมาตรา 37,39, 40 ข้อยกเว้นสำหรับงานสถาปัตยกรรมตามมาตรา 38, 41 ข้อยกเว้นสำหรับงานลิขสิทธิ์ต่าง ๆ ใน

²⁸ วัชรพงษ์ พรสกุลศักดิ์, การละเมิดลิขสิทธิ์ของการให้บริการร้านอาหาร, 23.

²⁹ เรื่องเดียวกัน.

ภาพยนตร์ ตามมาตรา 42 คืองานภาพยนตร์ใดที่หมดอายุการคุ้มครองแล้วก็จะถูกสร้างเผยแพร่โดยบุคคลอื่นได้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เรื่องนั้นและข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการตามมาตรา 43

ตัวอย่างข้อยกเว้นตามมาตรา 42 หากผู้วิจัยหรือศึกษาได้นำงานภาพยนตร์ที่ไม่มีลิขสิทธิ์เพราะหมดอายุการคุ้มครองแล้วมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนก็ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เรื่องนั้น เพราะภาพยนตร์ไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์อีกจนทำให้บุคคลอื่นหาผลประโยชน์จากภาพยนตร์เรื่องนั้นได้ แต่ไม่ทำให้ผู้วิจัยหรือศึกษาดังกล่าวได้ลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์นั้นเพราะผู้เผยแพร่จะได้ลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ก็เฉพาะแต่กรณีที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามมาตรา 11 เท่านั้น³⁰

2.3 วิวัฒนาการของการฉายภาพยนตร์

2.3.1 ความเป็นมาของการฉายภาพยนตร์

ภาพยนตร์ คือ เป็นการบันทึกภาพยนตร์ด้วยฟิล์มแล้วนำออกฉายในลักษณะที่แสดงให้เห็นภาพเคลื่อนไหว ภาพที่ปรากฏบนฟิล์มภาพยนตร์หลังจากผ่านกระบวนการถ่ายทำแล้วเป็นเพียงภาพนิ่งจำนวนมากที่มีอริยาบทหรือแสดงอาการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อยต่อเนื่องกัน เป็นช่วง ๆ ตามเรื่องราวที่ได้รับการถ่ายทำและตัดต่อมา³¹ ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นการแสดงให้เหมือนจริง หรืออาจเป็นการแสดงและสร้างภาพจากจินตนาการของผู้สร้างก็ได้ ซึ่งได้ถูกบันทึก หรือกระทำการด้วยวิธีใด ๆ ให้ปรากฏรูปหรือเสียงหรือทั้งรูปและเสียง เป็นเรื่องหรือเหตุการณ์ หรือข้อความอันจะถ่ายทอดรูปหรือเสียงหรือทั้งรูปและเสียงได้ด้วยเครื่องฉายภาพยนตร์ หรือเครื่องอย่างอื่นทำนองเดียวกันและหมายความตลอดถึงฟิล์มซึ่งได้ถูกถ่ายอัด หรือทำด้วยวิธีการใด ๆ ให้ปรากฏสีเพื่ออัดลงในฟิล์มเป็นสาขาที่สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะในรูปของภาพเคลื่อนไหว และเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมบันเทิง

ภาพยนตร์ได้สร้างขึ้นโดย โทมัส แอลวา เอดิสัน (Thomas Alva Edison) และผู้ร่วมงานของเขาชื่อ วิลเลียม เคนเนดี คิคสัน (William Kenady Dickson) เมื่อ พ.ศ. 2432 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 เรียกชื่อว่า “คิเนโตสโคป” (Kinetoscope) มีลักษณะเป็นตู้สูงประมาณ 4 ฟุต มักเรียกชื่อว่า “ถ้ำมอง” มีลักษณะการดูผ่านช่องเล็ก ๆ ดูได้ที่ละคน ภายในมีฟิล์มภาพยนตร์ซึ่งถ่ายด้วยกล้องคิเนโตกราฟ (Kinetograph) ที่เอดิสันเป็นคนประดิษฐ์ขึ้นเอง ฟิล์มยาวประมาณ 50 ฟุต วางพาดไปมาเคลื่อนที่เป็นวงรอบ ผ่านช่องที่มีแว่นขยายกับหลอดไฟฟ้าด้วยความเร็ว 45 ภาพต่อวินาที ต่อมาลดลงเหลือ 16 ภาพต่อวินาที และต่อมาได้มีการพัฒนาโดยมีพี่น้องตระกูลลูมิเอร์ (Lumiere) ได้พัฒนาภาพยนตร์ให้สามารถฉายขึ้นจอใหญ่และดูได้พร้อมกันหลายคน เรียกเครื่องฉายภาพยนตร์นี้ว่า “ซีเนมาโตกราฟ” (Cinematograph) เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2438 และต่อมาภาพยนตร์ที่ถูกฉายบนจอขนาดใหญ่ ได้พัฒนาสมบูรณ์ขึ้นในอเมริกาในปี พ.ศ.2438 โดยความร่วมมือระหว่าง โทมัส

³⁰ ญารัตน์ สิงโต, การละเมิดลิขสิทธิ์และการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ [Online], 19 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.l3nr.org/posts/436006>.

³¹ ระบบการฉาย [Online], 2 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.edu.nu.ac.th/wbi/355201/p77-6.html>.

อาแมท (Thomas Armat) ซีฟราน ซีส เจนกินส์ (C.Francis Jenkins) และเอ็ดสัน เรียกเครื่องฉายภาพยนตร์ชนิดนี้ว่า ไบโอกราฟ (Biograph) ในเวลาต่อมา หลังจากนั้นภาพยนตร์ได้แพร่หลายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และทำให้เกิดอุตสาหกรรมการผลิตจำหน่ายและบริการฉายภาพยนตร์ขนาดใหญ่หลายแห่ง³²

ประวัติความเป็นมาของภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกถ่ายทำในเมืองไทยคือ เรื่อง นางสาวสุวรรณ ผู้สร้างคือ บริษัทภาพยนตร์ ยูนิเวอร์ซัล ภาพยนตร์ไทยเรื่องนี้ใช้นักแสดงทั้งหมดเป็นคนไทยได้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2470 และภาพยนตร์เรื่อง โชคสองชั้น เป็นภาพยนตร์ขนาด 35 มิลลิเมตร ขาว-ดำ ไม่มีเสียง ได้รับการยอมรับให้เป็นภาพยนตร์ประเภทเรื่องแสดงเพื่อการค้าและเป็นเรื่องแรกที่สร้างโดยคนไทยและช่วงที่ภาพยนตร์ไทยรุ่งเรืองมากที่สุดปี พ.ศ. 2490 ถือว่าเป็นยุคที่ภาพยนตร์ไทยเฟื่องฟูและต่อมาในปี พ.ศ. 2492 ประเทศไทยได้เริ่มมีการสร้างภาพยนตร์มากมาย เช่น “สุภาพบุรุษเสือไทย” จัดทำการสร้างโดย แท้ ประกาศวุฒิสาร และมจ.ศุภวรรณดิศ ดิศกุล ขนาดของฟิล์มภาพยนตร์เป็นขนาด 16 มิลลิเมตร และมีผลทำให้วงการภาพยนตร์ในสมัยนั้นมีความคึกคักกันมาก³³ ต่อมาได้มีโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงหนุมานภาพยนตร์เปิดดำเนินการสร้างให้มีการถ่ายภาพยนตร์ในสมัยก่อนและในปี พ.ศ. 2497 ภาพยนตร์ “สันติ-วิณา” ของหนุมานภาพยนตร์ได้รับรางวัลการถ่ายภาพการออกแบบฉากจากการประกวดภาพยนตร์จากเอเชีย นับเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกของไทยที่ได้รับรางวัลการประกวดระหว่างชาติ³⁴ และเนื่องจากภาพยนตร์ไทยได้เริ่มมีการพัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ จนมาถึง ปี พ.ศ. 2544-2549 ภาพยนตร์เรื่องแรกที่มีการลงทุนมากที่สุด คือ เรื่อง “สุริโยทัย” เป็นภาพยนตร์ที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลภายในประเทศมากมายเนื่องจากการสร้างภาพยนตร์เรื่องมีการลงทุนมากไม่ว่าจะเป็นเรื่องเครื่องแต่งกายและฉากต่าง ๆ ก็ได้ลงทุนสร้างขึ้นเพื่อให้ภาพยนตร์เรื่องนี้มีความสวยงามและเกิดความสมจริงมากขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป³⁵ และภาพยนตร์ไทยในปัจจุบันมีการเผยแพร่หรือถ่ายภาพยนตร์มีอยู่ 4 ทางคือ ฉายตามโรงภาพยนตร์ ภาพยนตร์กลางแปลง และภาพยนตร์เร่ ซึ่งกระบวนการถ่ายทำยังเป็นการใช้ระบบฟิล์มในการถ่ายทำภาพยนตร์ และยังสามารถฉายภาพยนตร์อีกวิธีคือถ่ายทอดลงแผ่น vcd, dvd

ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 10 และทศวรรษที่ 20 การเผยแพร่เสียงและแพร่ภาพเริ่มจากส่งสัญญาณเสียงและต่อมา 30-40 ปีถัดมา การแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นการส่งสัญญาณโดยวิธีไร้สาย (Wireless) โดยมีอุปกรณ์เปลี่ยนสัญญาณเป็นเสียงและภาพสู่ผู้ฟัง ต่อมาในกลางศตวรรษ ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีเป็น 2 รูปแบบ

- 1) การแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย (Wireless)

³² จุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ [Online], 19 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา http://aca.kku.ac.th/isanfilm/?page_id=57.

³³ ประวัติภาพยนตร์ไทย [Online], 2 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา <http://prthai.com/articleDetail.asp?kid=80>.

³⁴ วิวัฒนาการภาพยนตร์ไทย [Online], 8 กันยายน 2553. แหล่งที่มา <http://www.slideshare.net/soldat00/ss-5152261>.

³⁵ ณฑพงษ์ วิยะรัตน์, การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ปัญหาและแนวทางแก้ไข, 13-14.

การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม เป็นการส่งคลื่นสัญญาณ แพร่เสียงแพร่ภาพไปยังผู้รับ โดยการส่งสัญญาณดังกล่าวดาวเทียมจะเป็นตัวรับสัญญาณก่อน เมื่อได้รับสัญญาณแล้วก็จะส่งกลับมายังสถานีพื้นดิน

2) การแพร่เสียงแพร่ภาพโดยใช้สาย (Wireline)

การส่งโดยใช้วิธีการกระจายสัญญาณโดยระบบเคเบิล มีวิวัฒนาการควบคู่ไปกับการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมในการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ไปตามสายเคเบิลอยู่บนหลักของอนุสัญญากรุงเบอร์ลินที่ได้บัญญัติไว้ดังนี้

Cable Origination (Article 11 Bis(1)(ii)) คือการแพร่เสียงและแพร่ภาพมีลักษณะมากกว่าที่จะเป็นการถ่ายทอดสดเท่านั้น เช่น การผลิตรายการเอง ผลิตโฮสต์วัสดุ รายการวิดีโอ ภาพยนตร์ คลื่นไมโครเวฟ หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ต³⁶

2.3.2 การฉายภาพยนตร์ระบบฟิล์ม

ภาพยนตร์ฟิล์ม ก็คือ วัสดุเซลลูโลยด์ (Celluloid) ที่นำกระบวนการทางเคมี-แสงมาใช้ในการบันทึกภาพเป็นภาพชุดของภาพนิ่งและเกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของภาพแต่ละเฟรมทีละน้อย เมื่อนำมาฉายด้วยความเร็ว 24 เฟรมต่อวินาที จะทำให้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวได้ เหมือนกับการเห็นภาพเคลื่อนไหวในวิดีโอ ซึ่งเกิดจากการเห็นภาพติดตา (Persistence of Vision)

ฟิล์มภาพยนตร์มีมากมายหลายขนาดแต่ที่นิยมใช้กันมากมี 2 ขนาดคือขนาด 35 มิลลิเมตร นิยมใช้ในธุรกิจโรงภาพยนตร์และขนาด 16 มิลลิเมตร มักถูกนำมาใช้ในวงการศึกษาเพราะมีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าฟิล์มภาพยนตร์ขนาด 35 มิลลิเมตร แต่ในปัจจุบันการผลิตภาพยนตร์ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการถ่ายทำภาพยนตร์ให้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อทำให้ภาพยนตร์มีความพัฒนาทางด้านภาพและเสียงของภาพยนตร์ให้มากขึ้นและเป็นที่ต้องการของผู้รับชมและเพื่อให้ผู้รับชมได้มีความเพลิดเพลินกับการรับชมภาพยนตร์เรื่องนั้นจึงทำให้เกิดการทำภาพยนตร์ในรูปแบบที่เป็นระบบสามมิติก็จะทำให้การถ่ายทำมีขั้นตอนเหนือกว่าเดิมมากเนื่องจากต้องใช้กล้องดิจิทัลในการถ่ายทำและเก็บข้อมูลไว้ในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อทำการถ่ายทำให้มีคุณภาพมากขึ้นเพราะว่าถ้าเราเก็บข้อมูลภาพยนตร์ไว้ในรูปแบบฟิล์มเหมือนเดิมก็จะไม่สามารถถ่ายถอดให้ออกมาในรูปแบบระบบสามมิติได้และในปัจจุบันผู้สร้างภาพยนตร์เริ่มสร้างภาพยนตร์ในรูปแบบภาพยนตร์สามมิติมากขึ้น เพราะเป็นการสร้างที่ได้รับความนิยมจากผู้รับชมมากขึ้นกว่าเดิมและการเก็บในรูปแบบระบบฟิล์มก็มีค่าใช้จ่ายมากจึงทำให้ผู้สร้างภาพยนตร์หันมาเก็บข้อมูลในรูปแบบระบบคอมพิวเตอร์มากขึ้นในปัจจุบันแต่สมัยก่อนรูปแบบของฟิล์มก็จะมีดังต่อไปนี้

ประเภทของฟิล์มแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1) ฟิล์มเนกาทีฟ (Negative Film) เป็นฟิล์มที่มีเยื่อไวแสงเป็นตรงกันข้ามกับความเป็นจริง ต้องนำไปอัดขยายตาม กระบวนการอีกทีหนึ่งจึงจะได้ภาพที่ตรงความเป็นจริงและฟิล์มเนกาทีฟสามารถถ่ายอ่อน (Under Exposure) หรือถ่ายแก่ (Over Exposure) ได้มากกว่าฟิล์มรีเวอร์ซัล นั้น

³⁶ ภาณุวัฒน์ รุ่งศรีทอง, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้เทคโนโลยีเก็บและพักข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต(การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2552), 1-2.

คือความผิดพลาดในการจัดแสงหรือให้แสงในฟิล์มเนกาทีฟอาจผิดพลาดได้บ้าง ยังให้ภาพที่ใช้ได้อยู่ แต่ฟิล์มรีเวอร์ซัล ต้องให้แสงที่ถูกต้องจริง ๆ ภาพจึงจะมีสีสันสวยงาม³⁷

2) ฟิล์มรีเวอร์ซัล (Reversal Film) เป็นฟิล์มที่มีเยื่อไวแสง ทั้งเนกาตีฟและโพสิตีฟรวมกัน หลังจากนำไปล้าง ตามกระบวนการจะได้ภาพออกมามีลักษณะที่ถูกต้องตามความเป็นจริง เช่น สไลด์ ฟิล์มสตริฟ เป็นต้นและเนื่องจากมีฐานฟิล์มที่หนามาก ถ้าเราต้องการเพียงฉบับเดียวคือเรื่องเดียวที่ได้จากการถ่ายจากฟิล์มต้นฉบับไม่ต้องการพิมพ์เป็นฉบับเผยแพร่ ก็สามารถนำฟิล์มต้นฉบับมาตัดต่อภาพให้เป็นเรื่องได้เพียงแต่ต้องระมัดระวังเรื่องความสะอาดหรือรอยขีดข่วนไว้เป็นพิเศษ ฟิล์มรีเวอร์ซัลมักจะใช้ผลิตภาพยนตร์การศึกษาเป็นส่วนมาก ส่วนฟิล์มเนกาทีฟมักจะใช้ในวงการภาพยนตร์บันเทิงเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามฟิล์มรีเวอร์ซัลก็สามารถนำไปพิมพ์เป็นฟิล์มสำหรับเผยแพร่ได้มาก ๆ เหมือนกัน³⁸

2.3.3 การฉายภาพยนตร์ระบบดิจิตอล³⁹

การสื่อสารข้อมูลเชิงดิจิตอล (Digital Data Communications)⁴⁰ หมายถึงกระบวนการถ่ายโอนหรือและเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับ โดยผ่านช่องทางการสื่อสาร เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือคอมพิวเตอร์เป็นตัวกลางในการส่งข้อมูล เพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับเกิดความเข้าใจตรงกัน วิธีการส่งนี้จะแปลงข้อมูลเป็นสัญญาณดิจิตอลแล้วจึงส่งไปยังผู้รับและเมื่อถึงปลายทางหรือผู้รับก็จะต้องมีการแปลงสัญญาณนั้นกลับมาอยู่ในรูปแบบที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ ส่วนประกอบของการสื่อสารข้อมูล ได้แก่

- 1) ตัวส่งข้อมูล
- 2) ช่องทางการส่งสัญญาณ
- 3) ตัวรับข้อมูล
- 4) การสื่อสารข้อมูลในระดับเครือข่าย

ปัจจุบันโรงภาพยนตร์ได้มีการนำเทคโนโลยีสามมิติเข้ามาใช้ในธุรกิจโรงภาพยนตร์ซึ่งก่อนหน้านี้ส่วนใหญ่จะเห็นภาพยนตร์สามมิติได้จากการ์ตูนแอนิเมชันจากหลายค่ายของฮอลลีวูดในปัจจุบันไม่ได้มีแค่ภาพยนตร์แอนิเมชันเพียงอย่างเดียวที่นิยมนำมาผลิตเป็นภาพยนตร์สามมิติยังมีภาพยนตร์ Action ผู้ประกอบการโรงภาพยนตร์เครือเมเจอร์ซีเนเพล็กซ์ได้ปรับการบริหารโรงภาพยนตร์ในเรื่องของเทคโนโลยีการฉายอยู่ตลอดเวลาเพื่อรองรับความนิยมในการชมภาพยนตร์สามมิติที่มากขึ้น ทั้งนี้ ด้วยความเป็น Digital Cinema ทำให้ภาพสามมิตินั้นมีความคมชัดสมจริงและมีสีสันสดใสเหนือกว่าการฉายภาพยนตร์สามมิติในระบบฟิล์มธรรมดาอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากใน

³⁷ ฟิล์ม [Online], 19 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.nangdee.com/webboard/viewtopic.php?t=73>.

³⁸ บ้านจอมยุทธ์, ประวัติการถ่ายภาพ [Online], 21 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-4/general_knowledge_about_the_shooting/18.html.

³⁹ กมลพรรณ จารูวาระกุล, การสื่อสารข้อมูลเชิงดิจิตอล (การค้นคว้าอิสระ วิศวกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2555), 17-19.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน.

ปัจจุบันการผลิตภาพยนตร์ได้เปลี่ยนจากระบบฟิล์มมาเป็นระบบ Digital⁴¹ มากขึ้นทำให้ความนิยมในการถ่ายทำด้วยระบบสามมิติมีมากยิ่งขึ้นและทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงภาพยนตร์ต้องปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีการฉายแบบใหม่เพื่อรองรับกับเทคโนโลยีที่ผู้สร้างภาพยนตร์ผลิตขึ้นและเพื่อรองรับกับความต้องการในการชมภาพยนตร์สามมิติของกลุ่มเป้าหมายที่มีมากขึ้นทำให้การเติบโตของธุรกิจโรงภาพยนตร์สามมิติมีการเติบโตที่ก้าวกระโดดและเป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาลทุกค่ายโรงภาพยนตร์ต่างให้ความสำคัญกับการหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเข้ามาทำตลาดโดยมุ่งสร้างความแปลกใหม่และบริการที่ตรึงถึงทำการส่งเสริมการขายต่าง ๆ เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น การใช้สื่อที่หลากหลายทุกช่องทางโทรทัศน์วิทยุหนังสือพิมพ์นิตยสารอินเทอร์เน็ต เป็นต้นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่ใช้กล้องดิจิตอลถ่ายทำ คือ เรื่อง ปักชวายุ เนื่องจากโรงภาพยนตร์ต้องใช้งบประมาณที่สามารถเอามาใช้ทำสเปเชียลเอฟเฟกต์ หรือเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟิก ซึ่งระบบฟิล์มที่เมืองไทยใช้ในปัจจุบันยังทำไม่ได้การถ่ายทำในรูปแบบดิจิตอลฟอร์แมตนั้นจะทำให้ภาพที่เกิดขึ้นในโรงภาพยนตร์และโรงภาพยนตร์ที่มีเครื่องฉายดิจิตอล จะทำให้ภาพที่ออกมามีความคมชัดมากขึ้นกว่าระดับปกติกล้องตัวนี้เป็นกล้องตัวแรกในเมืองไทยงบประมาณในการทำงานหนังเรื่องนี้จึงสูงกว่าปกติแต่ถือว่าเราต้องลงทุนมากกว่าปกติของการทำหนังเรื่องหนึ่งในขั้นต้นเนื่องจากอาร์เอสจึงถือเป็นเจ้าแรกที่นำเอามาทดลองใช้ในเมืองไทยเพื่อทดลองใช้ในระยะเวลา ซึ่งถ้าหากอาร์เอสแปลงระบบเป็นดิจิตอลทั้งหมด นั่นก็หมายความว่ายุคฟิล์มของโรงภาพยนตร์จะเริ่มหมดไปหนังดิจิตอลของอาร์เอสที่มีมาก่อนหน้าอย่างโครงการ Tele Movie เป็นแค่โครงการเล็กที่ใช้คุณภาพความชัดระดับโทรทัศน์การทำงานกับเทคโนโลยีทันสมัย ถือว่ายังเป็นของใหม่สำหรับเมืองไทย อาร์เอสได้นำเข้ากล้องแบบดิจิตอลไฮเดฟิเนชัน (High Definition) ของ Panasonic รุ่น AJ-HDC2FE ซึ่งให้รายละเอียดความชัดสูงมากซึ่งการถ่ายที่ออกมาเป็นระบบดิจิตอลทั้งหมดทำให้ขั้นตอนการตัดต่อประหยัดลดต้นทุน เรื่องของฟิล์มในการถ่ายทำเป็นจำนวนมากการทำงานสามารถนำไปทำสเปเชียลเอฟเฟกต์ต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์กราฟิกได้โดยตรงซึ่งวิธีเก่าจะต้องเปลี่ยนฟิล์มส่งสู่เครื่องคอม ฯ อีกทอดถ้าหากถ่ายทำหนังเรื่องนี้ด้วยฟิล์มพร้อมกับค่าทำเบื้องหลังจะต้องใช้เงินไม่ต่ำกว่า 80-100 ล้านบาท แต่โรงภาพยนตร์เรื่องนี้กลับใช้เงินอยู่ราวประมาณ 30 ล้านบาท ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ลดได้ราว 40-70 เปอร์เซ็นต์ทีเดียว “ปักชวายุ” เป็นภาพยนตร์ที่มีแนวความคิดในการนำเสนอสัตว์ในวรรณคดีของไทย ลักษณะครึ่งคนครึ่งนก มีความน่ารัก แข็งแรง ซึ่งจำเป็นจะต้องบินได้ เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นความจำเป็นที่จะต้องใช้ขั้นตอนการทำ ละครในช่วง Post-Production จำนวนมากเพื่อที่จะให้ภาพยนตร์ออกมามีความเหมือนจริง ซึ่งภาพของปักชวายุในภาพยนตร์นั้นมีเกือบ 50 เปอร์เซ็นต์ของเรื่อง และสร้างขึ้นจากคอมพิวเตอร์ทั้งหมด ซึ่งหนังดิจิตอลที่ถ่ายทำกันในระบบนี้ในต่างประเทศที่เรารู้จักกันได้แก่ Finding Nemo, Spy Kids, Star Wars Episode II⁴²

ดังนั้น การถ่ายทำเรื่อง ปักชวายุ จึงมีความพัฒนามากขึ้นเนื่องจากระบบการถ่ายทำได้เปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากการถ่ายทำได้มีการใช้กล้องดิจิตอลในการถ่ายทำและต้องใส่เอฟเฟกต์มาก

⁴¹ ณรงค์ศักดิ์ ศรีทานนท์, อุปสรรคสำหรับลิขสิทธิ์ในยุคดิจิตอล [Online], 20 เมษายน 2550. แหล่งที่มา <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=27042>.

⁴² หากหนังก็กลายเป็นดิจิตอล ปักชวายุ หนังดิจิตอลเรื่องแรกของไทย [Online], 22 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.positioningmag.com/content/>.

เพื่อที่จะทำให้เกิดความสมจริงและเกิดอรรถรสในการรับชมมากขึ้นจึงทำให้ภาพยนตร์เรื่องศึกษาอายุ มีความสมจริงและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปและเนื่องจากตัวละครต้องมีการบินจึงทำให้การถ่ายทำ ด้วยกล้องดิจิตอลนั้นสามารถทำให้การบินของตัวละครนั้นเกิดความสมจริงมากกว่าการถ่ายทำ ด้วยระบบฟิล์มแบบเดิมการถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องศึกษาอายุจึงเป็นเรื่องที่ทำให้วงการภาพยนตร์ของไทย มีความพัฒนามากขึ้น เพราะในปัจจุบันต่างประเทศก็ได้มีการพัฒนาการถ่ายทำมากจึงมีความ จำเป็นที่ภาพยนตร์ไทยก็ควรมีการพัฒนาให้ใกล้เคียงกับต่างประเทศและการถ่ายทำด้วยระบบดิจิตอล ยังสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตภาพยนตร์ไทยได้เป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ผลิต มากขึ้นและจะทำให้ภาพยนตร์ไทยได้มีการพัฒนาต่อไป

เมื่อการถ่ายทำภาพยนตร์ได้ถ่ายทำด้วยระบบดิจิตอลแล้วซึ่งเป็นการใช้กล้องดิจิตอลที่มีความ ทันสมัยในการถ่ายทำการเก็บข้อมูลจึงถูกบันทึกไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการถ่ายทำในโรง ภาพยนตร์ก็ต้องมีการพัฒนามากยิ่งขึ้นด้วยจึงทำให้โรงภาพยนตร์ต้องมีเครื่องฉายภาพยนตร์ระบบ ดิจิตอล ระบบดิจิตอลได้มีการพัฒนาระบบเสียงภาพยนตร์ให้มีความคมชัดก่อน ต่อมาเมื่อภาพยนตร์ ได้อรรถรสในเรื่องของระบบเสียงดิจิตอลมาพักใหญ่แล้ว ก็มาถึงระบบภาพดิจิตอล ซึ่งเป็นเรื่องที่ พัฒนาได้ยากกว่าปัญหาไม่ได้อยู่ที่การถ่ายทำ เพราะปัจจุบันโรงภาพยนตร์ส่วนใหญ่ก็ถ่ายทำด้วยระบบ ดิจิตอล ซึ่งหมายความว่า ภาพยนตร์เรื่องนั้นแทนที่จะถ่ายลงบนฟิล์ม ก็จะเปลี่ยนมาเป็นไฟล์ข้อมูล และบรรจุอยู่ใน Hard Disk แทน การทำงานไม่ได้แตกต่างไปจากระบบคอมพิวเตอร์ สมัยก่อนเครื่อง ถ่ายด้วยดิจิตอลยังไม่ได้มีการพัฒนามากนักจึงทำให้คุณภาพของภาพและเสียงไม่มีคุณภาพแล้วไม่ เทียบเท่ากับการถ่ายทำภาพยนตร์บนแผ่นฟิล์มแต่ในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีมีการพัฒนามากขึ้นจึงทำให้ ภาพและเสียงของภาพยนตร์มีการพัฒนามากขึ้นและมีคุณภาพเทียบเท่ากับฟิล์มภาพยนตร์ เครื่อง ฉายภาพยนตร์ที่ได้รับการนิยมนำมาฉายในโรงภาพยนตร์ก็เป็นเครื่องฉายที่มีความคล้ายคลึงกับ โปรเจคเตอร์ที่นำเสนองานใน ออฟฟิศหรือห้องประชุม แต่เครื่องฉายภาพยนตร์ก็ใช้ระบบเดียวกันแต่ คุณภาพในตัวเครื่องมีความเหนือชั้นมากกว่าและมีความสว่างของภาพยนตร์มากกว่า เช่น เครื่อง Christie Cp4230 DLP

ภาพที่ 2.1 เครื่อง christie Cp4230 DLP

Christie CP4230 DLP

Light Output 32000 lumens

DLP 1.4 Enhanced 4K 3-chip DMD DLP
Cinema chip

Resolution 4096 x 2160 / 2048 x 1080 pixels

Contrast Ratio >2,100:1 full field on/off

Weight 111 kgs.

ที่มา: CP4230DLP. (ม.ป.ป). สืบค้นจาก <http://www.projector-manual.com/christie-cp4230-dlp-x3-projector.html>

ปัจจุบันภาพยนตร์ส่วนใหญ่ได้กลายเป็นระบบดิจิทัลจึงทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านภาพยนตร์มากขึ้นเทียบเท่ากับต่างประเทศแม้ระบบดิจิทัลจะมีข้อดีหลายอย่างในการใช้แต่เนื่องจากระบบนี้ยังต้องมีการพัฒนามากขึ้นจึงอาจจะทำให้ภาพยนตร์ถูกลักลอบจากบุคคลอื่นได้โดยง่ายกว่าปกติ⁴³

2.4 การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในประเทศไทย

2.4.1 ความหมายของลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ เป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่งดังเช่นสิทธิอื่น ๆ ในทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งมีการคุ้มครองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้สร้างสรรค์งาน ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ได้ให้นิยามของ “ลิขสิทธิ์” หมายความว่า “สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น” ด้วยเหตุนี้ ลิขสิทธิ์มีความหมายถึงสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ของผู้สร้างสรรค์งานที่จะกระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ตามที่กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดไว้⁴⁴ ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์งานจะได้คุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลิขสิทธิ์และยังมีสิทธิที่จะป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นนำผลงานของตนเองออกไปหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบ ดังนั้น เจ้าของผลงานสร้างสรรค์จึงมีสิทธิคุ้มครองผลงานของตนเองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ได้ เพราะเจ้าของงานลิขสิทธิ์นั้นได้ใช้ประสิทธิภาพโดยที่เขาได้ใช้ปัญญากำลังแรงทักษะและความอุตสาหะตลอดจนระยะเวลาในการสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมา⁴⁵ซึ่งหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่

จะถือว่างานนั้นเป็นงานสร้างสรรค์ใด ๆ และควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศได้กำหนดให้งานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีการแสดงออกมาเป็นรูปร่างปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ผู้สร้างสรรค์คือบุคคลที่คิดที่จะสร้างงานอันมีลิขสิทธิ์ ถ้าหากมีบุคคลอื่นนำผลงานนั้นไปรวบรวมเข้าด้วยกันต้องคำนึงถึงระดับความคิดริเริ่มของผู้สร้างสรรค์ผลงานด้วยเช่นกัน ความคิดริเริ่ม ในเรื่องลิขสิทธิ์นี้ หมายถึง การที่มีบุคคลคิดจะสร้างผลงานที่เกิดจากการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และต้องการนำผลงานนั้นออกสู่ทางสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางความคิดถ้างานสร้างสรรค์ไม่มีความพยายามมากพอหรือไม่ได้ใช้ทักษะหรือฝีมือมากพองานนั้นอาจไม่เป็นลิขสิทธิ์ก็ได้ การแสดงออกทางความคิดอันที่จะเป็นลิขสิทธิ์คือต้องเป็นงานที่มีรูปร่างปรากฏต้องเป็นงานสร้างสรรค์ที่มีลิขสิทธิ์และจะต้องเป็นผลงานที่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏเป็นรูปร่างที่สามารถจับต้องได้และต้องมุ่งเน้นคุ้มครองงานที่แสดงออกที่ปรากฏรูปร่างและจะต้องเป็นงานที่กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดไว้ว่าจะให้เป็นงานคุ้มครองด้วยซึ่งงานที่ได้รับการคุ้มครองต้องอยู่ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ แต่ถ้ามิได้เป็นไปตามงานที่กฎหมายกำหนดนั้นจะไม่เป็นการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยแต่นอกจากนี้งานที่ได้รับการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์มีดังต่อไปนี้ วรรณกรรม ศิลปกรรม นาฏกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ และ งานอื่นอันเป็นงานวรรณคดีแผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลป์ โดยงาน

⁴³ เรื่องเดียวกัน, 33.

⁴⁴ วัชรพงษ์ พรสกุลศักดิ์, การละเมิดลิขสิทธิ์ของการให้บริการอินเทอร์เน็ต, 6.

⁴⁵ ไชยยศ เหมะราชตะ, กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8, 49.

ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเหล่านี้จะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ และไม่ได้งานที่ทำซ้ำมาจากบุคคลอื่น⁴⁶

2.4.2 การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในรูปแบบต่าง ๆ

การกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์มี 2 ลักษณะ คือ

1) การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้น (Primary Infringement) เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงต่องานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์นี้ กฎหมายลิขสิทธิ์ได้บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำตามประเภทของงานไว้ตั้งแต่มาตรา 27 ถึงมาตรา 30⁴⁷

การละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้นในงานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27 บัญญัติว่า “การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตาม มาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน”⁴⁸

มาตรา 27 มุ่งคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานพื้นฐานอันได้แก่ งานวรรณกรรมซึ่งรวมถึงงานนิพนธ์ทุกอย่าง กฎหมายได้กำหนดไว้ ดังนี้ ต้องมีการกระทำโดยการทำซ้ำและดัดแปลง โดยทำซ้ำ หมายความว่าดัดแปลงด้วยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียง และบันทึกจากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และ ดัดแปลง คือ การทำซ้ำโดยการเปลี่ยนรูปแบบปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนและมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานอันมีลิขสิทธิ์ นอกเหนือจากการจำหน่ายซึ่งถือว่าเป็นการกระทำละเมิดในงานทุกประเภทแล้ว ยังรวมถึง การแสดง บรรยาย การสวด การบรรเลง การก่อสร้าง โดยพิจารณาจากลักษณะของงานสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ตามมาตรานี้ อันได้แก่ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรม และงานศิลปกรรม

การละเมิดลิขสิทธิ์งานประเภทงานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 28 บัญญัติว่า “การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียง อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตาม มาตรา 15 (5) ทั้งนี้ ไม่ว่าในส่วนที่เป็นเสียงและหรือภาพ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ได้กระทำ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว”⁴⁹

⁴⁶ ศรีบุญ ชาญณรงค์, ปัญหาการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยีในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ:ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2552), 7-8.

⁴⁷ ไชยยศ เหมะราชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8, 91.

⁴⁸ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

มาตรา 28 ได้แยกการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานประเภทโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียงจากงานสร้างสรรค์ประเภทอื่น ๆ เนื่องจากลักษณะของงานทั้งสามประเภทที่กล่าวมามีรูปแบบเฉพาะได้แก่ การทำซ้ำหรือดัดแปลง การเผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือการให้เช่าต้นฉบับ หรือสำเนาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งการให้เช่าเป็นการเพิ่มการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์อีกทางโดยลักษณะเป็นงานที่มีการทำให้ปรากฏออกมาในรูปแบบเสียงหรือภาพ หรือทั้งเสียงและภาพ⁵⁰ ดังนั้นการทำซ้ำตามมาตรานี้ จึงหมายถึงว่า การคัดลอกไม่ว่าจะทำด้วยวิธีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกทั้งเสียงและบันทึกภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนาหรือจากโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ หรือการทำรูปภาพใดรูปภาพหนึ่งจากบางส่วนของภาพยนตร์โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์นั้น ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์แก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพ ตามพระราชบัญญัติ มาตรา 29 บัญญัติว่า “การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานแพร่เสียง แพร่ภาพอันมี ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิได้รับอนุญาตตาม มาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ถ้าได้กระทำการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

(2) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

(3) จัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยเรียก เก็บเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า”⁵¹

การแพร่เสียงแพร่ภาพตามมาตรานี้เป็นการกระทำโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์โดยการหาผลประโยชน์จากผลงานนั้นซึ่งตนเองไม่ได้เป็นเจ้าของผลงานนั้น การกระทำดังกล่าวเป็นการทำให้เจ้าของผลงานนั้นได้รับความเสียหาย ดังนั้น งานแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นงานซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากงานประเภทอื่น ๆ อันได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์แต่เนื้อหาของการแพร่เสียงแพร่ภาพที่ส่งมาในอากาศหรือผ่านทางวัสดุซึ่งเป็นสื่อของสัญญาณ และเนื้อหาของการแพร่เสียงแพร่ภาพที่ส่งมาเป็นสัญญาณนี้อาจ ได้แก่ งานโสตทัศนวัสดุ งานภาพยนตร์ งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรม งานสิ่งบันทึกเสียงหรือการแสดงสด เป็นต้น⁵²

การละเมิดลิขสิทธิ์แก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 30 บัญญัติว่า “การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมี ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิได้รับอนุญาตตาม มาตรา 15(5) ให้ถือว่าเป็นการ ละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำการดังต่อไปนี้

(1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง

(2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน

(3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว”⁵³

⁴⁹ มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁵⁰ ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8, 95.

⁵¹ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁵² ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8, 98.

⁵³ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

การทำละเมิดลิขสิทธิ์งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หมายความว่า การทำซ้ำหรือดัดแปลงชุดคำสั่งที่นำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเอง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลงภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลักษณะใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำ (Code) หรือ ภาษาที่สร้างเว็บไซต์นั้นมาทำการซ้ำหรือดัดแปลงให้คล้ายกับ (Code) หรือภาษาที่ใช้ทำเว็บไซต์มาทำอีกเว็บไซต์หนึ่งขึ้นมาซึ่งเป็นเว็บไซต์ปลอมเนื่องจากนำ (Code) หรือมาภาษาที่สร้างเว็บไซต์ตัวเดียวกันมาเว็บไซต์ก็จะมีคล้ายคลึงกันและการกระทำได้เผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย ดังนั้น กฎหมายจึงต้องกำหนดในส่วนของการกระทำใด ๆ แก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ไว้เป็นการเฉพาะเนื่องจาก การกำหนดความหมายในการทำซ้ำหรือดัดแปลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อันทำให้ต้องมีบทบัญญัติต่างหากในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ไว้ในมาตรานี้ โดยการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ทำให้การกระทำดังกล่าวเป็นการทำละเมิดลิขสิทธิ์ตามที่กฎหมายนี้กำหนดไว้⁵⁴ ตัวอย่างของคำพิพากษาที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยวิธีการทำซ้ำและนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5395/2546⁵⁵

โจทก์เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิจากเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์เรื่อง TIANDI ซึ่งเป็นการอนุญาตให้โจทก์แต่ผู้เดียวหรือโดยเด็ดขาด ในการฉายภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวในประเทศไทยรวมทั้งการนำไปผลิตเป็นโฮมวิดีโอในประเภทวิดีโอซีดีและดีวีดีออกจำหน่ายแก่ประชาชนในประเทศไทยตลอดระยะเวลา 60 เดือน อันเป็นลิขสิทธิ์บางส่วนในงานภาพยนตร์ การที่จำเลยทั้งสองนำภาพและเสียงของภาพยนตร์เรื่องTIANDI ไปผลิตเป็นแผ่นวิดีโอซีดีออกจำหน่ายแก่ประชาชนในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากโจทก์ในระหว่างอายุสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยเด็ดขาด จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่โจทก์มีสิทธิใช้แต่ผู้เดียวในประเทศไทย โจทก์จึงเป็นผู้เสียหาย มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7873/2549⁵⁶

เจตนารมณ์ของกฎหมายในการร้องทุกข์ก็เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทราบว่ามี การกระทำความผิดเกิดขึ้นและประสงค์จะให้มีการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ร. ผู้รับมอบอำนาจช่วงจากผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจ และต่อมาได้นำเจ้าพนักงานตำรวจค้นร้านที่เกิดเหตุและจับจำเลยส่งพนักงานสอบสวน จากนั้น ร. จึงได้ร้องทุกข์อีกครั้ง โดยการร้องทุกข์ครั้งหลังมีข้อความระบุถึงตัวผู้กระทำความผิดและลักษณะของความผิดชัดเจนถือได้ว่าคดีนี้มีการร้องทุกข์โดยชอบและทำให้การสอบสวนในเวลาต่อมาชอบด้วยกฎหมาย

โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสร้างสรรค์ประเภทดนตรีกรรม สิ่งบันเทิงเสียง และโสตทัศนวัสดุของผู้เสียหายโดยนำเอางานซึ่งมีลิขสิทธิ์ตามฟ้องไปบรรจุในเครื่องอ่านข้อมูล แล้วแปลงสัญญาณดิจิทัลเป็นสัญญาณภาพและเสียง แพร่ภาพ เนื้อร้อง และทำนองทาง

⁵⁴ ชาญยศ เหมะราชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8, 100.

⁵⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5395/2546 ระหว่าง บริษัทโรส วิดีโอ จำกัด โจทก์ และ บริษัทเซเวน มีเดีย เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด จำเลย.

⁵⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7873/2549 ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดลำปาง โจทก์ และ นายสุนทร บุญประเสริฐ จำเลย.

จอมอนิเตอร์ และแพร่เสียงทางลำโพงสำหรับลูกค้า ขอให้ลงโทษตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27, 28, 29 และ 69 แสดงว่าโจทก์ประสงค์จะให้ลงโทษจำเลยในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทำซ้ำซึ่งงานดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ หรือสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งไม่ใช่เรื่องการทำผิดเกี่ยวกับการแพร่งานดังกล่าวต่อสาธารณชน เพราะงานที่ถูกบรรจุในเครื่องอ่านข้อมูลนั้นเป็นงานที่ถูกทำซ้ำขึ้นใหม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นงานที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น การเผยแพร่งานที่บรรจุไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต่อสาธารณชนจึงไม่ใช่ความผิดตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 69 วรรคสอง ประกอบมาตรา 27 (2), 28 (2) และไม่อาจถือได้ว่าโจทก์มีความประสงค์ที่จะขอให้ลงโทษจำเลยในเรื่องการเผยแพร่งานซึ่งได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นเพื่อกำไรด้วยการเผยแพร่ต่อสาธารณชน อันจะเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 70 วรรคสอง ประกอบมาตรา 31 (3) ด้วย เพราะโจทก์ไม่ได้อ้างบทกฎหมายมาตรานี้ไว้ในคำฟ้องแต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 302/2550⁵⁷

พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ “มาตรา 4 ให้ความหมายคำว่า “เผยแพร่ต่อสาธารณชน” ไว้ว่า ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลงการทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่ายหรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น” เมื่อปรากฏตามคำฟ้องโจทก์ว่า โจทก์ได้บรรยายการกระทำของจำเลยแล้วว่า จำเลยนำแผ่นวีซีดีซึ่งเป็นงานสิ่งบันทึกเสียงและโสตทัศนวัสดุที่บันทึกข้อมูลงานดนตรีกรรมเพลง “เทพธิดาผ้าจีน” และ “โบว์รักสีดำ” ซึ่งทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ 2 แผ่น เข้าประกอบไว้ในตู้เพลงวีซีดีคาราโอเกะ ซึ่งมีเครื่องอ่านข้อมูลทำการแปลงสัญญาณดิจิตอลออกเป็นสัญญาณภาพและเสียงผ่านช่องทางจอภาพและลำโพงปรากฏเนื้อร้องและทำนองออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนในร้านอาหารของจำเลยเพื่อให้บริการลูกค้าผู้เข้ามาใช้บริการฟังเพลงและขับร้องเพลง อันเป็นการกระทำเพื่อแสวงหากำไรในทางการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เสียหาย เห็นได้ว่าคำบรรยายฟ้องดังกล่าวได้บรรยายถึงการกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยตามความหมายของคำว่า “เผยแพร่ต่อสาธารณชน” โดยทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนด้วยเสียงและภาพแล้วซึ่งในคำฟ้องใช้ถ้อยคำว่า “ทำการแปลงสัญญาณดิจิตอลออกเป็นสัญญาณภาพและเสียงผ่านช่องทางจอภาพและลำโพง ปรากฏเนื้อร้องและทำนอง” ส่วนคำว่า “เพื่อ” ให้บริการลูกค้าผู้เข้ามาใช้บริการฟังเพลงและขับร้องเพลงในฟอง ก็เป็นการบรรยายว่าการเปิดเพลงดังกล่าวเพื่อให้สาธารณชนฟังอันเป็นการครอบงำประกอบความผิดแล้ว การบรรยายฟ้องของโจทก์จึงชอบด้วย พ.ร.บ. จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศฯ มาตรา 26 ประกอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 158 (5)

2) การละเมิดลิขสิทธิ์ชั้นรอง (Secondary Infringement) หมายถึงการกระทำที่สืบเนื่องมาจากการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นต้นและมีลักษณะเป็นการส่งเสริมให้งานที่ละเมิดลิขสิทธิ์มีการแพร่หลายออกไป หรือกล่าวอีกอย่าง คือ เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ชั้นรอง ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้การกระทำเหล่านี้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย เพื่อจะให้เป็นกลไกตัดช่องทางการนำงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์ออกแพร่หลายต่อไป ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 “มาตรา 31 บัญญัติว่า ผู้ใดรู้อยู่

⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 302/2550 ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา โจทก์ และ นาย อำนาจ ปัตตังทานัง จำเลย.

แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิด ลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการ ละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือ เสนอให้เช่าซื้อ
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
- (4) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร”

การละเมิดลิขสิทธิ์ชั้นรอนี้มีองค์ประกอบสองส่วนคือ ผู้กระทำจะต้องรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานนั้น ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นและต้องประสงค์จะหากำไรจากการขายให้เช่า ให้เช่าซื้อ แจกจ่าย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้อธิบายเกี่ยวกับกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ชั้นรอนี้⁵⁸ ได้แก่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 267/2547⁵⁹

บริษัท น. ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิแต่ผู้เดียวจากบริษัท ร. ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทุกอย่างทั่วโลกจากเจ้าของลิขสิทธิ์จึงมีสิทธิในภาพยนตร์พิพาทแต่ผู้เดียวในประเทศไทย เมื่อจำเลย กระทำละเมิดโดยนำเอาแถบบันทึกภาพและเสียงภาพยนตร์หรือวีดีโอเทปของภาพยนตร์พิพาท ออกให้เช่าหรือเสนอให้เช่าแก่บุคคลทั่วไปจึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสร้างสรรค์ภาพยนตร์ พิพาทซึ่งบริษัท น. มีสิทธิใช้แต่เพียงผู้เดียวในประเทศไทย บริษัท น. จึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้อง ทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ได้

กล่าวได้ว่าการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยังอยู่ในกรอบของ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 3537 เมื่อมีการกระทำความผิดอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งาน ภาพยนตร์เกิดขึ้นผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ โดยบุคคลผู้ ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีมาตรการบังคับทางกฎหมายอย่างจริงจังเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมา ลงโทษและมีให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่นต่อไป

2.5 หลักเกณฑ์การคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

2.5.1 การคุ้มครองตามกฎหมายไทย

งานภาพยนตร์เป็นผลงานอย่างหนึ่งที่กฎหมายลิขสิทธิ์มุ่งให้ความคุ้มครอง เพราะการ สร้างสรรค์งานภาพยนตร์นั้นนับว่าเป็นรายได้อันสำคัญของประเทศ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการ ละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เป็นจำนวนมาก เพราะในปัจจุบันโรงภาพยนตร์ได้ใช้ระบบดิจิทัลเป็น ส่วนใหญ่แล้วและอุปกรณ์การถ่ายทำภาพยนตร์มีความพัฒนามากขึ้นจึงทำให้ภาพยนตร์ในปัจจุบันมี การเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์มากขึ้น และเนื่องจากภาพยนตร์มีการพัฒนามากขึ้น

⁵⁸ วุฒิสภาฯ พรศกตศกดี, การละเมิดลิขสิทธิ์ของการให้บริการอินเทอร์เน็ต, 23.

⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 267/2547 ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดราชบุรี โจทก์ และ บุญทัศน์ วงศ์ วัฒนากิจ จำเลย.

ก็มีการกระทำละเมิดงานภาพยนตร์ไปด้วยวิธีต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยถึงสัญญาณจากโรงภาพยนตร์ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถกระทำได้ง่ายและทำให้มีการเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะได้อย่างรวดเร็วทำให้ผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์นั้นได้รับความเสียหายและทำให้ขาดแรงจูงใจในการสร้างงานภาพยนตร์จนทำให้งานภาพยนตร์ไทยในประเทศพัฒนาไม่ได้อย่างเต็มที่ต่อไปนี้จะศึกษาถึงแนวทางการบังคับใช้ที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานภาพยนตร์กรณีที่มีการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์

2.5.1.1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

งานภาพยนตร์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) ต้องเป็นการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of Idea) ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6 วรรคสอง บัญญัติว่า “ การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือ ขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์”⁶⁰ เป็นสิ่งที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองคือการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea)ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่สามารถสื่อสารไปยังผู้อื่นได้ ดังนั้นการแสดงออกทางด้านความคิดในงานภาพยนตร์จึงต้องมีการนำความคิดเหล่านั้นที่ตนได้คิดขึ้นมาสร้างสรรค์และเสนอต่อผู้อื่นโดยบันทึกลงในวัสดุใด ๆ ก็ได้และก็เป็นเรื่องราวขึ้นมิใช่เป็นเพียงสิ่งที่คิดอยู่ในใจเท่านั้น

2) ต้องเป็นการสร้างสรรค์ด้วยตัวเอง ต้องเกิดจากการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองมากพอสมควรแก่สภาพของการสร้างสรรค์งานนั้น และมีได้ลอกเลียนมาจากงานของบุคคลอื่น การสร้างสรรค์งานจากสิ่งที่เชื่อมโดยตรงระหว่างความคิดของผู้สร้างสรรค์กับผลงานที่เกิดขึ้นจากมือของเขา ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ

ประการแรก คือ งานนั้นต้องเป็นงานที่มีที่มาหรือต้นกำเนิดจากผู้สร้างสรรค์ โดยผู้สร้างสรรค์ได้สร้างงานด้วยตัวเอง ไม่ได้ลอกเลียนมาจากงานของบุคคลอื่น

ประการที่สอง คือ ผู้สร้างสรรค์ต้องใช้ความรู้ความสามารถของตนสร้างสรรคงานนั้น แม้ว่าจะมีที่มาจากงานอื่นใดก็ตาม อาจพิจารณาจากทักษะของงาน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างงานชิ้นนั้น ๆ⁶¹

3) เป็นงานที่กฎหมายรับรอง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6 บัญญัติว่า “งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างใด”⁶² ดังนั้นประเภทงานที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ ถ้ามีบุคคลสร้างผลงานขึ้นมาใหม่ในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

⁶⁰ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁶¹ สรุปกฎหมายลิขสิทธิ์ [Online], 29 เมษายน 2555. แหล่งที่มา <http://vrlawsixx.exteen.com/20120429/entry>.

⁶² มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

งานนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน รวมถึงงานภาพยนตร์เป็นงานแขนงหนึ่งที่ได้รับ ความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย และรักษาผลประโยชน์ให้กับผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์⁶³

ความหมายของงานภาพยนตร์

ภาพยนตร์ หมายความว่า โสตทัศน์วัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพ ซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่น เพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่าง ภาพยนตร์ และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วย ถ้ามี

โสตทัศน์วัสดุ หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับของภาพโดยบันทึก ลงในวัสดุไม่ว่า จะมีลักษณะอย่างไร อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก โดยใช้เครื่องมือ ที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุ นั้น และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบงานนั้นด้วย ถ้ามี

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของงานภาพยนตร์ สามารถนำออกฉายต่อเนื่องอย่างภาพยนตร์ สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นภาพยนตร์ได้แก่ ภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ รายการ โทรทัศน์ หรือสารคดี เป็นต้น ส่วนโสตทัศน์วัสดุ ได้แก่ภาพสไลด์ที่นำภาพเหล่านั้นมาเสนอฉายต่อกัน แต่ภาพที่ได้จะไม่ ต่อเนื่องเหมือนภาพยนตร์ ดังนั้นอย่างไรก็ตาม เมื่อภาพยนตร์เป็นโสตทัศน์วัสดุประเภทหนึ่ง งาน บางอย่างอาจได้รับความคุ้มครองทั้งในประเภทโสตทัศน์วัสดุและภาพยนตร์ เช่น วีดีโอเทป ถ้า ภาพยนตร์มีเสียง เสียงนั้นจัดเป็นงานภาพยนตร์ กล่าวโดยสรุป คำจำกัดความของงานภาพยนตร์ คือ งานอันประกอบด้วยลำดับภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องปรากฏให้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวโดยมีการ บันทึกงานนั้นลงในวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาเล่นซ้ำได้อีก⁶⁴

ผู้ทรงสิทธิในงานภาพยนตร์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 8 ได้บัญญัติให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ใน งานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่างานภาพยนตร์นั้นเป็นของบุคคล ใดเป็นของผู้สร้างสรรค์ผลงานที่จะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ทรงสิทธิอย่างแท้จริงและในการสร้าง ภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะต้องมีบุคคลที่เข้ามาร่วมสร้างสรรค์หลายฝ่ายด้วยกันไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการ สร้าง เจ้าของบทประพันธ์เดิม นักแสดง ผู้เขียนบทภาพยนตร์ ผู้กำกับการแสดง เป็นต้น สำหรับ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มิได้กำหนดว่าบุคคลใดเป็นผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์และยังไม่มี คำวินิจฉัยของศาลสำหรับประเด็นดังกล่าวแต่อย่างใด แต่มีความเห็นว่างานภาพยนตร์นั้นเป็นงานที่ เกิดจากการสร้างสรรค์ร่วมกันหลายฝ่ายบุคคลที่เป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมทุกคนย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 8 อันได้แก่ ผู้เขียนบทภาพยนตร์ ผู้กำกับ คนตัดต่อ ภาพ เป็นต้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์แต่ผู้อำนวยการสร้าง เจ้าของบทประพันธ์เดิม และนักแสดงไม่ใช่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการลำดับภาพและเสียง หรือการ นำเสนอสิ่งที่ถูกบันทึกในรูปของภาพเคลื่อนไหวและเสียงประกอบ จึงไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์ร่วมไม่เป็น

⁶³ อรรถพร พันธ์พัฒนา, การคุ้มครองลิขสิทธิ์ [Online], 2 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา <http://elib.coj.go.th/Article/intellectual9.htm>.

⁶⁴ ณทพงษ์ วิยะรัตน์, การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ปัญหาและแนวทางแก้ไข, 27.

เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ดังกล่าว⁶⁵ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยไม่ได้กำหนดให้ผู้กำกับ การแสดงภาพยนตร์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เหมือนกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา

การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 15 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับ มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 14 เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง

(4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น

(5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจะกำหนด เงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัด การแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (5) จะเป็นการจำกัดการแข่งขัน โดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”⁶⁶

ดังนั้น สิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์มีดังต่อไปนี้

- 1) สิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 “มาตรา 4 นิยามคำว่า “ทำซ้ำ” หมายความว่า ความรวมถึง คัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียง และภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้หมายความถึง คัดลอกหรือทำสำเนา โปรแกรมคอมพิวเตอร์จากสื่อบันทึกใด ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะ เป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน”⁶⁷ ดังนั้น การทำซ้ำจึงมีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องเป็นการลอกเลียนผลงานที่มีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นโดยการคัดลอกด้วยวิธีต่าง ๆ ตามที่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์กำหนดไว้และการลอกเลียนลิขสิทธิ์นั้นต้องเป็นการลอกเลียนผลงานอันมี ลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนที่เป็นสำคัญของงาน ดังเช่น การนำภาพยนตร์ของบุคคลมาทำซ้ำโดยการบันทึก ภาพยนตร์ลงบนแผ่นดีวีดีเพื่อนำออกจำหน่าย เป็นต้น การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของ เจ้าของงานภาพยนตร์ การทำซ้ำต้องงานภาพยนตร์เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำ งานนั้น⁶⁸

⁶⁵ สาธินี อุ่นพยัคฆ์, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์: ศึกษากรณีปัญหาการแอบถ่ายภาพยนตร์ใน โรงภาพยนตร์ (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), 63.

⁶⁶ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁶⁷ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁶⁸ ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2548), 90.

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 “มาตรา 4 นิยามคำว่า “ดัดแปลง” หมายความว่า ทำซ้ำ โดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มี ลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน”⁶⁹ ดังนั้น การดัดแปลงหมายถึง การเปลี่ยนรูปของงานโดยไม่ได้เปลี่ยนเนื้อหาของงานจากเดิมมาก เช่น การนำงานภาพยนตร์ออกฉาย แก่สาธารณชนแล้วมาเพิ่มตอนที่ถูกต้องออกไปเพื่อให้เพิ่มอรรถรสในการรับชมมากขึ้น หรือ นำตัวละครเอกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีลักษณะเด่นเฉพาะเอาไปใช้ในงานภาพยนตร์อื่นก็เข้าข่ายการ ดัดแปลงงานภาพยนตร์แล้ว

2) สิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 “มาตรา 4 นิยามคำว่า “เผยแพร่ต่อสาธารณชน” หมายความว่า ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน โดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและ หรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่าย หรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น”⁷⁰ ดังนั้น การเผยแพร่ต่อสาธารณชนในงานภาพยนตร์ต้องทำให้ปรากฏด้วยเสียงและภาพหรือทั้งเสียง และภาพ โดยเจ้าของลิขสิทธิ์ต้องการที่จะแสดงงานออกมาให้บุคคลทั่วไปได้รับชมในผลงานของตนเอง เช่น เครื่องเล่นวีดีโอเทป เครื่องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น⁷¹

3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้มีการกำหนดเพิ่มเติมในการให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิ แต่ผู้เดียวในการให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่ง บันทึกเสียง เมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ได้จำหน่ายงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนดังนั้นสิทธิความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ในตัวงานหรือสำเนางานที่ถูกจำหน่ายไปนั้น ย่อมหมดสิ้นไปแต่ถ้าบุคคลที่ซื้องานอันมีลิขสิทธิ์ไปโดย ถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็ย่อมมีสิทธิในผลงานนั้นถ้าหากบุคคลที่ซื้องานลิขสิทธิ์ไปก็ย่อมมีสิทธิที่จะ ขายผลงานนั้นต่อให้แก่บุคคลอื่นได้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของงานภาพยนตร์แต่ถ้าบุคคลที่ ซื้องานอันมีลิขสิทธิ์ไปแล้วและหาผลประโยชน์จากอีกบุคคลหนึ่งโดยการนำสินค้าที่มีลิขสิทธิ์นั้นออก ให้เช่าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตาม มาตรา 28 (3) กำหนดว่าหากบุคคลใดนำต้นฉบับหรือสำเนางานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง ออกให้ เช่าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์⁷²

4) สิทธิในการให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น

เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ได้กำหนดให้ผู้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นยกประโยชน์แก่ผู้อื่น เช่น เจ้าของงานภาพยนตร์อนุญาตให้บุคคลอื่นนำงานภาพยนตร์ของตนเองออกฉายเพื่อให้ประชาชนได้รับ ชมโดยเก็บค่าเข้าชมงานภาพยนตร์แต่รายได้อีกครั้งหนึ่งต้องมอบให้สาธารณชน ดังนั้นเป็นการให้ ประโยชน์แก่องค์กรสาธารณกุศล ยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

⁶⁹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁷¹ ไชยยศ เหมาะราชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 5, 100.

⁷² ไชยยศ เหมาะราชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8, 97-98.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 267/2547 บริษัท น. ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิแต่ผู้เดียวจากบริษัท ร. ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทุกอย่างทั่วโลกจากเจ้าของลิขสิทธิ์จึงมีสิทธิในภาพยนตร์ที่พิพาทแต่ผู้เดียวในประเทศไทย เมื่อจำเลยกระทำละเมิดโดยนำเอาแถบบันทึกภาพและเสียงภาพยนตร์หรือวีดีโอเทปของ ภาพยนตร์พิพาทออกให้เช่าหรือเสนอให้เช่าแก่บุคคลทั่วไปจึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสร้างสรรค์ ภาพยนตร์พิพาทซึ่งบริษัท น. มีสิทธิใช้แต่เพียงผู้เดียวในประเทศไทย บริษัท น. จึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ได้⁷³

สรุปจากแนวทางการวินิจฉัยของศาลฎีกา สรุปได้ว่า ผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ให้ได้รับสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นแต่ผู้เดียวหรือโดย เด็ดขาด (Exclusive Rights) หากมีผู้กระทำความละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์ในส่วนที่ตนมีสิทธิอยู่นั้นก็สามารถที่จะเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้

5) สิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิแต่ตาม (1) (2) หรือ(3) เจ้าของลิขสิทธิ์จะอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในการทำซ้ำดัดแปลงผลงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนเองและเผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานนั้นได้ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิเสียก่อนและการอนุญาตของเจ้าของสิทธิต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด แต่ต้องไม่เป็นเงื่อนไขที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรม บุคคลอื่นที่ได้รับสิทธิในงานที่เจ้าของอนุญาตให้ใช้สิทธินั้นบุคคลนั้นจะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์และบุคคลนั้นก็จะมีสิทธิที่จะทำซ้ำดัดแปลง เผยแพร่และอนุญาตให้เช่าต้นฉบับได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ดังนี้ สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิมีทั้งประเภทที่เป็นสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยเด็ดขาด (Exclusive license) หรือสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่เด็ดขาด (Non Exclusive license) และ สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิแต่ผู้เดียว (Sole license) โดยเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้ที่อนุญาตจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยหรือไม่ก็ได้ ดังนี้ เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์มีสิทธิที่จะโอนงานของตัวเองให้บุคคลอื่นทำหรือพัฒนาต่อไปได้โดยกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่เหมาะสมและเงื่อนไขที่เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์กำหนดต้องไม่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรม⁷⁴

2.5.1.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์และเป็นบทลงโทษผู้กระทำความผิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์รวมถึงการจับกุมผู้กระทำความผิดแต่ทั้งนี้ไม่สามารถจะจับผู้กระทำความผิดได้ทันทั่วทั้งที่เนื่องจากขั้นตอนการตรวจสอบของโรงภาพยนตร์และการจับกุมของพนักงานตำรวจ และขั้นตอนการสืบหาพยานหลักฐาน เนื่องจากในปัจจุบันการกระทำความผิดมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ที่มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้นและมีรูปแบบที่ยากต่อการตรวจสอบทำให้ยากแก่การจับกุมและดำเนินคดี สำหรับการลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์นี้เป็นเพียงวิธีหนึ่งในการทำซ้ำงานภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์เท่านั้น อีกทั้งยังเป็นต้นตอที่นำไปสู่การทำซ้ำโดยวิธีการอื่นอีก ดังนั้น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่เป็นกฎหมาย

⁷³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 267/2547 ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดราชบุรี โจทก์ และ นาย บุญทัศน์ วงศ์วัฒนา กิจ จำเลย.

⁷⁴ สาธินี อุ่นพยัคฆ์, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์: ศึกษากรณีปัญหาการแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์, 69-70.

ในการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้วแต่บทลงโทษยังไม่เพียงพอสำหรับการกระทำความผิดจึงต้องใช้กฎหมายอาญามาบังคับใช้ตั้งแต่การดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดและบทลงโทษผู้กระทำความผิดภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตราดังต่อไปนี้⁷⁵

การคุ้มครองงานภาพยนตร์ภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา 77 หมายจับ ให้ใช้ได้ ทั่วราชอาณาจักร การจัดการตาม หมายจับ นั้นจะจัดการตาม เอกสาร หรือ หลักฐาน อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ก็ได้

(1) สำเนาหมาย อันรับรองว่า ถูกต้องแล้ว

(2) โทรเลข แจ้งว่า ได้ออกหมายแล้ว

(3) สำเนาหมาย ที่ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และ วิธีการที่กำหนดใน ข้อบังคับ ของประธานศาลฎีกา การจัดการ ตาม (2) และ (3) ให้ส่ง หมาย หรือ สำเนา อันรับรองแล้ว ไปยัง เจ้าพนักงาน ผู้จัดการตามหมาย โดยพลัน”⁷⁶

“มาตรา 123 ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้ คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อ และที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ลักษณะ แห่งความผิดพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำเท่าที่จะบอกได้

คำร้องทุกข์นี้จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็น หนังสือต้องมีวัน เดือน ปี และลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าร้อง ด้วยปากให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลงวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในวันนั้น”⁷⁷

ดังที่กล่าวมาเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์จะเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากผู้กระทำความผิด จะต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเสียก่อนแล้วจึงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดถ้าหากเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนก่อน เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่มีสิทธิจับเว้นแต่จะเป็นความผิดซึ่งหน้าและมีหลักฐานที่ชัดเจน ดังนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงเป็นบทที่คุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ในด้านที่จะจับกุมและดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดต่องานภาพยนตร์ของตนเอง

2.5.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เฉพาะเรื่องการละเมิด

เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ได้รับความเสียหายจากการกระทำโดยผิดกฎหมาย มีสิทธิเรียกค่าเสียหายตามกฎหมายไทยได้ ก็ต่อเมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่า ได้รับความเสียหายและมีหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์และดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการพิจารณาของศาล ส่วนใหญ่สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะสามารถเรียกค่าเสียหายเนื่องจากการกระทำละเมิด จะครอบคลุมถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420

การคุ้มครองเจ้าของงานภาพยนตร์

⁷⁵ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา,ผลการพิจารณาประเด็นของคณะรัฐมนตรีประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ.....,6-7.

⁷⁶ มาตรา 77 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2551.

⁷⁷ มาตรา 123 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2551.

“มาตรา 420 บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี แก่อนามก็ดี แก่เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”⁷⁸ ดังนี้ การฟ้องร้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายในการละเมิดลิขสิทธิ์ จะต้องฟ้องภายใน 3 ปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่จะต้องฟ้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่ละเมิดเมื่อเจ้าของภาพยนตร์ได้ทราบถึงการกระทำความผิดซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวนั้นต้องเป็นการกระทำที่ทำให้เจ้าของภาพยนตร์เสียหายสิทธิในงานภาพยนตร์ คือ ผู้กระทำความผิดได้นำภาพยนตร์ไปทำซ้ำและดัดแปลงงานภาพยนตร์ออกมาในรูปแบบของวีซีดีหรือดีวีดีและนำออกขายสู่สาธารณชนการกระทำดังกล่าวจึงเป็นการเผยแพร่ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ให้บุคคลภายนอกรับชมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์จึงก่อให้เกิดต่อเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์และเจ้าของภาพยนตร์สามารถดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและดำเนินการฟ้องคดีกับผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยทันทีเพื่อเป็นการปกป้องสิทธิในงานภาพยนตร์ของตนเองและเรียกร้องค่าเสียหายตามที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์จากผู้กระทำความผิด

2.5.1.4 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

เนื่องจากในปัจจุบันการถ่ายทำภาพยนตร์ได้มีการวิวัฒนาการเปลี่ยนไปจากเดิมมาก โดยการถ่ายภาพยนตร์กระทำโดยการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลถ่ายทำภาพยนตร์และเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลในระบบคอมพิวเตอร์และในการทำงานก็มีอินเทอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมต่อในการถ่ายทำภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ตเป็นกลุ่มเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทั่วโลกที่เราสามารถเข้าสู่เครือข่ายดังกล่าวได้ผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ทั่วไปสามารถค้นหาและใช้ฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่ในคอมพิวเตอร์อื่น ๆ ได้ ดังนั้นเมื่อภาพยนตร์กำลังฉายภาพยนตร์ด้วยระบบสามมิติในโรงภาพยนตร์การทำงานของเครื่องฉายภาพยนตร์ใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นตัวฉายโดยการฉายภาพยนตร์จะมีลักษณะในการปล่อยเป็นสัญญาณภาพและเสียงออกมาแล้วจะมีเครื่องรับสัญญาณอยู่ที่หน้าจอภาพยนตร์และเครื่องฉายภาพยนตร์นั้นก็จะใส่รหัสไม่ให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลในตัวงานภาพยนตร์⁷⁹

การคุ้มครองงานภาพยนตร์

มาตรา 5 “ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้น มิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”⁸⁰ ผู้กระทำความผิดต้องมีการกระทำโดยการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยต้องมิเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลว่าการกระทำของตนเป็นการเข้าถึงซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น หรือเข้าถึงโครงสร้างการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้แป้นพิมพ์ หรือการเข้าถึงโดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ไร้สาย เพื่อที่จะเข้าถึง

⁷⁸ มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2535.

⁷⁹ นันทน อินทนนท์, การคุ้มครองลิขสิทธิ์ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ [Online], 29 กันยายน 2557 ก. แหล่งที่มา <http://people.su.se/~nain4031/copyrightIT.htm>.

⁸⁰ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550.

ตัวงานภาพยนตร์นั้นและการเข้าถึงตัวงานนั้นต้องเป็นการเข้าที่ผิดกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตัวงานนั้น⁸¹

มาตรา 8 “ผู้ใดกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”⁸² ผู้กระทำความผิดโดยการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือภาพยนตร์ที่ใช้ระบบการถ่ายทำด้วยระบบดิจิทัลการขโมยข้อมูลด้วยวิธีการการดักข้อมูลที่มีการส่งผ่านระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ 2 เครื่องหรือในระบบเครือข่าย ในการกระทำโดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยดักจับรับสัญญาณคลื่นที่ส่งผ่านระบบ Wireless การดักจับสัญญาณที่อยู่ในรูปแบบสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์หรือข้อความ เสียง แสง ภาพ ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลในการดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น และข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่กำลังถูกส่งในระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลนั้นที่ถูกดักจับนั้นไม่ใช่ข้อมูลที่มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์⁸³

ดังนั้นทั้งสองมาตรานี้เป็นการคุ้มครองงานภาพยนตร์ไม่ให้ผู้กระทำความผิดเข้าถึงข้อมูลภาพยนตร์ได้โดยง่ายและเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้เทคโนโลยีเข้าถึงข้อมูลของเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยมิชอบ

2.5.2 การคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ

โดยหลักแล้วกฎหมายลิขสิทธิ์ย่อมมีผลบังคับใช้เป็นการภายในของแต่ละประเทศ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้แนวทางในการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงเกิดข้อตกลงระหว่างประเทศขึ้นมาเพื่อใช้บังคับแก่ประเทศที่เป็นสมาชิกที่จะต้องอนุวัติกฎหมายภายในประเทศของตนให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศที่ตนได้ให้การรับรองอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ มีดังนี้

2.5.2.1 อนุสัญญากรุงเบอร์น (Berne Convention)

อนุสัญญานี้ได้ก่อตั้งขึ้น ณ กรุงเบอร์น ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 1886 เป็นสนธิสัญญาพหุภาคี กล่าวคือมีหลายประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยเป็นสนธิสัญญาที่มีเนื้อหาในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศหนึ่งภายในอาณาเขตของประเทศภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์น กล่าวคืออนุสัญญากรุงเบอร์นมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของต่างประเทศเท่านั้น ส่วนงานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดงานย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศ

⁸¹ ไพบุลย์ อมรรวิญญูเกียรติ, คำอธิบายพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550, (กรุงเทพฯ: เอชเอ็นกรุ๊ป, 2553), 35.

⁸² มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550.

⁸³ ไพบุลย์ อมรรวิญญูเกียรติ, คำอธิบายพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550, 49.

นั้น ไม่ใช่ได้รับความคุ้มครองจากอนุสัญญากรุงเบอร์น์⁸⁴ ด้วยความคิดพื้นฐานและจุดมุ่งหมายประการสำคัญของสนธิสัญญากรุงเบอร์น์ทำให้สนธิสัญญากรุงเบอร์น์มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้ หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (principle of national) ได้แก่หลักปฏิบัติของประเทศสมาชิกสนธิสัญญากรุงเบอร์น์ ซึ่งประเทศภาคีสมาชิกขอให้ความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ทุกสัญชาติ หากงานสร้างสรรค์ชิ้นนั้นถูกสร้างขึ้นในประเทศภาคีสมาชิก สนธิสัญญากรุงเบอร์น์ โดยความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์นี้ต้องมีมาตรฐานระดับเดียวกับที่คุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ชาติตนเอง และ หลักการคุ้มครองโดยอัตโนมัติและปราศจากแบบพิธี ได้แก่ หลักปฏิบัติของประเทศภาคีสมาชิกสนธิสัญญากรุงเบอร์น์ที่ว่า เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้โดยอัตโนมัติ หากงานสร้างสรรค์ชิ้นนั้นถูกสร้างขึ้นไม่ว่าในรูปแบบใดโดยเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องไปจดทะเบียนลิขสิทธิ์หรือการฝากสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ต่อหน่วยงานใด ๆ ของรัฐ รวมทั้งเจ้าของลิขสิทธิ์ขอได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์โดยปราศจากเงื่อนไขและปราศจากค่าใช้จ่าย และ หลักการคุ้มครองโดยอิสระ (Principle of Independent of Protection) ได้แก่ การที่ประเทศภาคีสมาชิกพึงให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์แก่ประเทศภาคีสมาชิกอื่น ๆ โดยการให้ความคุ้มครองนี้ไม่ต้องพิจารณาว่า งานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศภาคีสมาชิกอื่น ๆ จะได้รับความคุ้มครองโดยสมบูรณ์จากประเทศที่เกิดงานหรือไม่ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่างานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศภาคีสมาชิกหนึ่งอาจได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศภาคีสมาชิกอื่นได้แม้ว่างานชิ้นดังกล่าวอาจไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศที่เกิดงานมาก่อนก็ได้และข้อสุดท้ายหลักมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum Standards) คือพันธกรณีของประเทศสมาชิกสนธิสัญญากรุงเบอร์น์ทุก ๆ ประเทศ ในฐานะที่ประเทศสมาชิกทุกประเทศจะต้องออกกฎหมายลิขสิทธิ์ภายในประเทศของตน ภายใต้หลักการที่ว่า ข้อตกลงและหลักการต่าง ๆ ตามสนธิสัญญากรุงเบอร์น์ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำซึ่งประเทศภาคีสมาชิกต้องยอมรับผูกพันและต้องออกกฎหมายลิขสิทธิ์ภายในประเทศของตนโดยกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศภาคีสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองไม่น้อยกว่ามาตรฐานที่สนธิสัญญากรุงเบอร์น์กำหนดไว้แต่ในขณะเดียวกันประเทศภาคีสมาชิกอาจบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ของตนและให้ความคุ้มครองสูงกว่าสนธิสัญญากรุงเบอร์น์ก็ได้⁸⁵

อนุสัญญากรุงเบอร์น์มีทั้งหมด 8 ฉบับ ดังนี้

1) อนุสัญญากรุงเบอร์น์เพื่อความปลอดภัยวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. 1886 (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works, 1886) อนุสัญญานี้เป็นอนุสัญญาฉบับแรก โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในงานต่าง ๆ ของประเทศภาคีสมาชิก โดยจัดระบบกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันแต่ข้อยกเว้นของสิ่งที่จะได้รับความคุ้มครอง คือ ข่าวสารประจำวันหรือข้อเท็จจริงรัฐธรรมนุญ

⁸⁴ วัฒนานันท์ แจ่มแจ้ง และ เยวรัตน์นะ กุหลาบเพชรทอง, “การให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาตามกฎหมายไทย ศึกษากรณีที่ได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาเบอร์น์”,วารสารอัยการ14, 166(มีนาคม 2557), 75.

⁸⁵ กฎหมายลิขสิทธิ์ - สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม [Online], 29 กันยายน 2557. แหล่งที่มา http://www.s-i-asia.com/th/wp-content/themes/standard_black_cmspro/img/intellectual_vietnam_copyrights-th.pdf.

หรือกฎหมายคำพิพากษาคำสั่งคำตัดสินและสัญลักษณ์ของชาติหรือเครื่องหมายเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานต่าง ๆ ที่ได้รับความคุ้มครองในสิทธิ์แต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้ ทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน แพร่ภาพแพร่เสียง แจกจ่ายงานที่ทำซ้ำโดยการขาย แจก ให้ยืม ให้ผลประโยชน์ที่ได้รับแก่ผู้อื่นการกระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ วิจัย ตีพิมพ์ วิจารณ์ เอางานนั้นมาใช้เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ทำซ้ำดัดแปลงเพื่อการสอนการกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์คือการกระทำที่ทำแล้วไม่แสวงหาผลกำไร⁸⁶ นับแต่ปี ค.ศ. 1886 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีของโลก สนธิสัญญากรุงเบอร์ลินก็ได้ถูกปรับปรุงแก้ไขอีกหลาย ๆ ครั้ง เพื่อความเหมาะสมและรองรับสิทธิในงานสร้างสรรค์ใหม่ เช่น งานภาพยนตร์ งานสิ่งบันทึกเสียง ฯลฯ ทำให้สนธิสัญญากรุงเบอร์ลินมีความทันสมัยต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งจากการศึกษาอาจสรุปการเปลี่ยนแปลงของสนธิสัญญากรุงเบอร์ลินในแต่ละครั้งได้ ดังนี้

2) อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับเพิ่มเติม ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1896 (Paris Additional Act and Interpretative Declaration, 1896) อนุสัญญานี้มีขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญากรุงเบอร์ลินเพื่อความคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. 1886 ได้กำหนดสิทธิในการแปลขึ้น โดยให้สิทธิในการแปลเป็นของผู้อุทิศสร้างสรรค์ตลอดเวลาแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แต่ผู้อุทิศสร้างสรรค์จะไม่ทำการแปลเป็นภาษาอื่นภายในกำหนดสิบปี⁸⁷ ดังกล่าวด้วยการแก้ไขสนธิสัญญากรุงเบอร์ลินกระทำที่ นครปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยการแก้ไขครั้งนี้ที่ประชุมได้วางหลักความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่ผู้อุทิศสร้างสรรค์ทำให้ผู้อุทิศสร้างสรรค์มีสิทธิเพียงแต่ผู้เดียว (Exclusive Right) และวางข้อกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีระบบการจัดการกฎหมายลิขสิทธิ์ภายในประเทศของตนอย่างสอดคล้องกัน

3) อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับแก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1908 (Berlin Act, 1908) เป็นอนุสัญญาที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับเพิ่มเติม ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1896 โดยเป็นการปรับแก้เรื่องการยกเลิกระบบจดทะเบียนลิขสิทธิ์ ขยายประเภทของงานที่ได้รับความคุ้มครอง⁸⁸ ได้แก่ การแสดงละคร การแปล การดัดแปลง และกำหนดอายุการคุ้มครองใหม่ โดยคุ้มครองตลอดชีวิตของผู้อุทิศสร้างสรรค์และนับต่อไปอีกห้าสิบปีนับแต่ผู้อุทิศสร้างสรรค์ถึงแก่ความตายเพื่อให้ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยการใช้ความรู้ความสามารถความพยายามในการสร้างผลงานแต่ละชิ้นออกมาต้องใช้ความวิริยะอุตสาหะอย่างมากในผลงานจึงทำให้ผลงานแต่ละชิ้นควรได้รับความคุ้มครองเป็นระยะเวลา

4) อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับพิธีสารเพิ่มเติม ณ กรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1914 (Berne Additional Protocol, 1914) อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์ในการจำกัดความคุ้มครองตามอนุสัญญาสำหรับผู้อุทิศสร้างสรรค์ของประเทศสมาชิกเพราะเนื่องจากประเทศสมาชิกมีอายุการคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ที่ไม่เท่ากันบางครั้งอาจได้รับผลเสียหายจากการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ไม่เท่ากันเนื่องจากเจ้าของผลงานได้สร้างผลงานภายในประเทศที่มีอายุการคุ้มครองตลอดชีวิตแต่เมื่อนำผลงานขึ้นไป

⁸⁶ ดวงดาว เสงี่ยมัก, การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามอนุสัญญาBerneและข้อตกลง Trips [Online], 25 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.l3nr.org/posts/430740>.

⁸⁷ สาธิตี อุ่นพยัคฆ์, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์: ศึกษากรณีปัญหาการแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์, 6-7.

⁸⁸ เรื่องเดียวกัน.

ภายในประเทศสมาชิกภาคีไม่ได้รับความคุ้มครองเหมือนภายในประเทศของตนเองอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของผลงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ซึ่งเป็นการมิได้ให้ความคุ้มครองที่ตรงกันแก่งานของผู้สร้างสรรค์ของประเทศภาคีสมาชิกอื่นและยินยอมให้มีการนำหลักก๊อปปี้ที่ด้อยปฏิบัติต่อกันมาปรับใช้

5) อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับแก้ไข ณ กรุงโรม ค.ศ.1928 (The Rome Act, 1928)

อนุสัญญาฉบับนี้ได้เพิ่มการคุ้มครองงานของผู้สร้างสรรค์ที่นำออกโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎหมายภายในของประเทศภาคีสมาชิกในการให้สิทธิเฉพาะของผู้สร้างสรรค์ที่จะอนุญาตให้มีการโฆษณาทางวิทยุตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขเพื่อความคุ้มครองที่ดีกว่าของงานภาพยนตร์⁸⁹ การออกการคุ้มครองตามอนุสัญญานี้เพื่อให้แต่ละประเทศมีความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านวิทยุกระจายเสียงและภาพยนตร์เนื่องจากเมื่อเข้าเป็นภาคีแล้วอาจเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์วิทยุกระจายเสียงและภาพยนตร์ได้โดยง่ายและกฎหมายของแต่ละประเทศอาจคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ทางด้านนี้ไม่ได้เพราะกฎหมายไม่มีบทลงโทษทางด้านนี้ อนุสัญญานี้จึงกำหนดให้แต่ละประเทศใช้แนวทางเดียวกัน

6) อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับแก้ไข ณ กรุงบรัสเซลส์ ค.ศ. 1948 (Brussels Act, 1948)

อนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดให้อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นไปตามประเภทของงานซึ่งอาจจะสั้นกว่าอายุการคุ้มครองทั่วไป คือห้าสิบปีหลังจากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายก็ได้ นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มหลักการให้ผู้สร้างสรรค์งานนาฏกรรมและดนตรีกรรมมีสิทธิที่จะอนุญาตให้บุคคลใดนํางานของตนออกแสดงต่อสาธารณชนเพื่อประโยชน์สาธารณะได้⁹⁰

7) อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับแก้ไข ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ค.ศ. 1967 (Stockholm Act, 1967)

อนุสัญญาฉบับนี้ได้ขยายขอบเขตของธรรมชาติของผู้สร้างสรรค์กล่าวคือผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองให้ได้รับสิทธิพิเศษในการอนุญาตให้ทำซ้ำในงานของตนในลักษณะต่าง ๆ โดยเริ่มมีระบบการออกใบอนุญาตทำซ้ำขึ้น โดยการทำซ้ำกระทำได้ก็ต่อเมื่อขอรับได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย⁹¹

8) อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับแก้ไข ณ กรุงปารีส ค.ศ.1971 (Paris Act,1971)อนุสัญญาฉบับ

นี้เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของบทบัญญัติในอนุสัญญาเบอร์ลิน ฉบับแก้ไข ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ค.ศ. 1967 และมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยเนื้อหาของอนุสัญญาฉบับนี้เป็นการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม

อันมีผลให้ประเทศภาคีสมาชิกต้องปฏิบัติตาม ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) งานอันมีลิขสิทธิ์

ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ ข้อ 2(1) วางหลักว่า “งานวรรณกรรมและศิลปกรรม” หมายความว่ารวมถึงการทำขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ และ

⁸⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁹⁰ แนวทางความคุ้มครองงานผ้าไหมและอุตสาหกรรมสิ่งทอตามมาตรฐานหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศ [Online], 23 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา http://www.research-system.siam.edu/images/researchin/Copyright_in_Thai_Silk_Works_A_Case_Study_of_about_Thai_Silk_Works_in_Surin_Province/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%977.pdf.

⁹¹ เรื่องเดียวกัน.

แผนกศิลปะ จะแสดงออกมาโดยวิธีหรือรูปร่างอย่างใดก็ตามเช่น หนังสือ จุลสาร และงานเขียนอื่น ๆ ปาฐกถา เทศนา หรืองานอื่น ๆ อันมีลักษณะเช่นเดียวกัน หรือนาฏกรรม หรือนาฏดนตรีกรรม หรือแบบฟ้อนรำ และการเล่นแสดงให้คนดูโดยวิธีใด ๆ เพลงดนตรีมีคำร้องหรือไม่มี ภาพยนตร์และภาพที่สร้างขึ้นโดยวิธีคล้ายคลึงกับการทำภาพยนตร์ การวาดเขียน การเขียนระบายสี สถาปัตยกรรม งานประติมากรรม การแกะ การพิมพ์หิน รูปถ่าย และรูปที่สร้างขึ้นโดยวิธีคล้ายคลึงกับการถ่ายรูป งานศิลป์ประยุกต์ รูปประกอบเรื่อง แผนที่ภูมิประเทศแผนผัง ภาพร่าง และงานรูปทรงสามมิติอันเกี่ยวเนื่องกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ สถาปัตยกรรมหรือวิทยาศาสตร์ดังจะเห็นได้ว่างานที่ได้รับความคุ้มครองให้มีลิขสิทธิ์นั้นมิได้อยู่ด้วยกันหลายประเภทซึ่งงานภาพยนตร์ก็เป็นงานแขนงหนึ่งที่ได้รับคุ้มครองตามอนุสัญญาฉบับนี้

2) การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ตาม “มาตรา 3 วางหลักว่า

- (1) การคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ มุ่งคุ้มครองผู้สร้างสรรค์งานในกรณีดังต่อไปนี้
 - ก. ผู้สร้างสรรค์งานที่มีสัญชาติของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ไม่ว่าจะได้มีการโฆษณางานนั้นหรือไม่
 - ข. ผู้สร้างสรรค์งานที่ได้มีสัญชาติของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา แต่ได้มีการโฆษณาครั้งแรกในประเทศใดประเทศหนึ่งที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา หรือได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรกในประเทศที่ได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาพร้อมกับประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาก็จะได้รับความคุ้มครองไปในเวลาเดียวกัน
- (2) ผู้สร้างสรรค์งานที่ได้มีสัญชาติของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาแต่มีถิ่นที่อยู่อันเป็นแหล่งสำคัญในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา
- (3) งานที่โฆษณาแล้ว หมายความว่า การโฆษณาด้วยความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ รวมทั้งการทำสำเนาอื่น ๆ ออกจำหน่ายเพื่อตอบสนองความต้องการสาธารณะส่วนกรณีงานนาฏกรรม-ดนตรีกรรม งานภาพยนตร์ หรือดนตรีกรรม งานบรรยายในที่สาธารณะ งานแพร่ภาพแพร่เสียง นิทรรศการศิลปะ และสถาปัตยกรรมไม่ถือเป็นการโฆษณาด้วยตนเองโดยตรง
- (4) งานที่จะได้รับความคุ้มครองกรณีที่มีการโฆษณาพร้อมกันในหลายประเทศ คืองานที่ได้มีการโฆษณาตั้งแต่สองประเทศหรือมากกว่านั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการโฆษณาครั้งแรกการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์มีบทบัญญัติเพิ่มเติม”

ตามมาตรา 4 ดังนี้⁹²

“มาตรา 4 วางหลักว่า สำหรับงานภาพยนตร์ที่มีเงื่อนไขเพิ่มเติมจากมาตรา 3 ในกรณีของงานภาพยนตร์คือ ผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์มีสำนักงานใหญ่หรือมีสถานที่อยู่อันเป็นแหล่งสำคัญในประเทศของรัฐที่เป็นภาคีอนุสัญญาฉบับนี้กล่าวโดยสรุปได้ว่า เงื่อนไขการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในงานทั่วไปภายใต้อนุสัญญาเบอร์น มีจุดเกาะเกี่ยวที่สำคัญ คือ สัญชาติของผู้สร้างสรรค์และการโฆษณาครั้งแรก ส่วนการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์นั้นมีบทบัญญัติที่เพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อให้มีการคุ้มครองเป็นที่กว้างขวางขึ้นโดยได้รับความคุ้มครองทันทีที่ผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์ขึ้น

⁹² Article 3 of Berne Convention.

โดยไม่จำเป็นต้องมีการโฆษณางานนั้นก่อน และแม้ผู้สร้างสรรค์จะมีได้มีสัญชาติของรัฐภาคีตามอนุสัญญาเบอร์น หากมีสำนักงานใหญ่หรือมีสถานที่อยู่อันเป็นแหล่งสำคัญในประเทศของรัฐที่เป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์นนี้นเขาก็ย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน”⁹³

3) อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ตามบทบัญญัติ “มาตรา 7 วางหลักว่า

(1) อายุแห่งการคุ้มครองงานทั่ว ๆ ไปนั้นให้มีตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และต่อไปอีก 50 ปีนับจากเวลาที่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย

(2) สำหรับงานภาพยนตร์ รัฐภาคีจะต้องบัญญัติอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ให้มีกำหนดไม่น้อยกว่า 50 ปีนับจากวันที่มีการโฆษณางานต่อสาธารณชนโดยได้รับความยินยอมจากผู้สร้างสรรค์ หรือหากไม่มีการโฆษณางานนั้นก็ให้มีกำหนดอายุแห่งการคุ้มครอง 50 ปีนับจากวันที่ได้มีการสร้างสรรค์งานขึ้นจะเห็นได้ว่าอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ตามอนุสัญญาเบอร์นได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะโดยแยกออกจากระยะเวลาการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทอื่น โดยในกรณีที่มีการโฆษณาภาพยนตร์นั้นให้อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 50 ปีนับแต่วันที่ได้โฆษณางานนั้น แต่ถ้ามิได้มีการโฆษณางานภาพยนตร์ ระยะเวลาในการเริ่มคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการสร้างสรรค์งานนั้นขึ้นต่อไปอีก 50 ปี”⁹⁴

4) สิทธิของผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์

ตามบทบัญญัติ “มาตรา 14 วางหลักว่า

(1) สิทธิของผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมและศิลปกรรม มีดังต่อไปนี้

(ก) สำหรับงานภาพยนตร์มีอำนาจในการตัดแปลง ทำซ้ำ และจำหน่ายงานที่ได้ตัดแปลง หรือทำซ้ำซึ่งงานนั้น

(ข) ให้มีการนำออกแสดงต่อสาธารณชนหรือการติดต่อสื่อสารทางวิทยุซึ่งงานที่ได้มีการตัดแปลง หรือทำซ้ำซึ่งงานนั้น

(2) การตัดแปลงงานภาพยนตร์ที่มีที่มาจากงานวรรณกรรมและศิลปกรรม เจ้าของบทประพันธ์เดิมยังคงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์งานวรรณกรรมนั้นอยู่ จึงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในเรื่องราวที่ปรากฏในภาพยนตร์นั้นด้วย แต่ทั้งนี้ต้องไม่เป็นที่เสื่อมเสียสิทธิของผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์นั้นขึ้น”⁹⁵

นอกจากนี้ใน “มาตรา 14 ทวิ วางหลักต่อไปอีกว่า

(1) ถ้าไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อลิขสิทธิ์ในงานที่ตัดแปลงหรือทำซ้ำ งานภาพยนตร์ย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับงานต้นฉบับ โดยมีสิทธิเหมือนกับผู้สร้างสรรค์งานต้นฉบับ รวมทั้งสิทธิตามมาตรา ก่อน

(2) (ก) กรรมสิทธิ์ในลิขสิทธิ์ของงานภาพยนตร์เป็นไปตามกฎหมายภายในของประเทศที่ผู้สร้างสรรค์ได้เรียกร้องขอให้ความคุ้มครอง

⁹³ Article 4 of Berne Convention.

⁹⁴ Article 7 of Berne Convention.

⁹⁵ Article 14 of Berne Convention.

(ข) อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกของสหภาพซึ่งกฎหมายภายในของประเทศของตนกำหนดว่า เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ให้หมายความรวมถึงบุคคลต่างๆที่เข้าร่วมกันสร้างสรรค์งานนั้นขึ้น เว้นแต่จะมีเงื่อนไขกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในเรื่องของการทำซ้ำ การจำหน่ายการนำแสดงออกต่อสาธารณชน การสื่อสารต่อสาธารณชนทางวิทยุ การแพร่ภาพแพร่เสียง หรือวิธีการอื่นใดในการสื่อสารต่อสาธารณชน การทำคำพากย์หรือการเขียนคำพากย์ลงในงานภาพยนตร์นั้น

(ค) เว้นแต่กฎหมายภายในจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น บทบัญญัติของ (2)(ข) ข้างต้นมิให้ใช้บังคับกับผู้สร้างสรรค์โครงเรื่อง บทสนทนา และงานดนตรีกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อการทำงานภาพยนตร์ หรือผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ อย่างไรก็ตามในประเทศสมาชิกของสหภาพซึ่งมิได้กำหนดบทบัญญัติให้ใช้ (2)(ข) ข้างต้นบังคับกับผู้อำนวยความสะดวกในการสร้างภาพยนตร์ ให้แจ้งให้ผู้อำนวยความสะดวกใหญ่ทราบ โดยคำประกาศเป็นลายลักษณ์อักษร และให้ผู้อำนวยความสะดวกใหญ่แจ้งให้ประเทศสมาชิกอื่นของสหภาพทราบโดยทันที”⁹⁶

5) การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ตามอนุสัญญาเบอร์น “มาตรา 14 วางหลักไว้ในเรื่องสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ โดยมีสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง และจำหน่ายงานที่ได้ทำซ้ำ ดัดแปลงนั้นตั้งนั้นการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ก็คือการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นไปใช้โดยการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือจำหน่ายงานนั้น ไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีใด ๆ ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งสิ้น”

6) ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ตามอนุสัญญาเบอร์น “มาตรา 9(2) วางหลักเกี่ยวกับข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีทั่วไปไว้ว่าให้กฎหมายภายในของประเทศสมาชิกสหภาพเบอร์นอนุญาตให้มีการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ในบางกรณี โดยการทำซ้ำนั้นจะต้องไม่เป็นการขัดแย้งกับการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของงานตามปกติ และไม่เป็นที่เสื่อมเสียแก่ประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของผู้สร้างสรรค์เกินสมควร”⁹⁷

ดังจะเห็นได้ว่าหลักข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์มีขึ้นเพื่อสร้างดุลระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์และสังคม เป็นการใช้สิทธิที่เป็นธรรมเพื่อให้เกิดแรงจูงใจการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ขึ้นในสังคมโดยการใช้สิทธิที่เป็นธรรม คือการกระทำที่ไม่ไปกระทบสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์มากเกินไปทั้งนี้เจ้าของลิขสิทธิ์ยังคงมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือจำหน่ายงานของตนอยู่เพียงแต่บุคคลอื่นอาจใช้สิทธิเหล่านี้ได้หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่ได้แสวงหากำไร เป็นต้นนอกจากหลักการตามอนุสัญญาเบอร์นแล้ว ผู้เขียนขอยกตัวอย่างความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญอีกกรณีหนึ่ง คือ ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPs Agreement)

2.5.2.2 ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPs Agreement)

ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPs Agreement) เป็นความ

⁹⁶ Article 14bis of Berne Convention.

⁹⁷ Article 9(2) of Berne Convention.

ตกลงที่สรุปผลในรอบอุรุกวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศสำหรับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยกำหนดระดับของการคุ้มครองขั้นพื้นฐาน ซึ่งรัฐบาลของประเทศสมาชิก WTO จะต้องให้ความคุ้มครองต่อทรัพย์สินทางปัญญา โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่เกิดกับสังคมทั้งในระยะยาวและระยะสั้น ความตกลง TRIPs ได้นำหลักการและพันธกรณีภายใต้องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกซึ่งมีมาก่อนที่จะมีการก่อตั้ง WTO และมีความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญ 2 แบบ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส ซึ่งกำหนดหลักการเกี่ยวกับสิทธิบัตร แบบอุตสาหกรรมและอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ซึ่งกำหนดหลักการเรื่องละเมิดลิขสิทธิ์มาเป็นหลักการพื้นฐานของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและได้มีการเพิ่มเติมหลักการสำคัญและระดับของความคุ้มครองที่สูงขึ้นในเรื่องต่าง ๆ ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของความตกลง TRIPs ได้แก่ ลิขสิทธิ์และสิทธิที่เกี่ยวข้อง(Copyright and Related Right) เครื่องหมายการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สิทธิบัตร และความลับทางการค้า เป็นต้น

1)งานอันมีลิขสิทธิ์

ในส่วนของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ข้อตกลง TRIPs ได้ให้ความคุ้มครองนั้น ในส่วนของงานภาพยนตร์ได้ตามความสัมพันธ์ของอนุสัญญาเบอร์ลิน ที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาเบอร์ลิน ซึ่งงานภาพยนตร์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่อนุสัญญาเบอร์ลินให้ความคุ้มครอง โดยมาตรา 9 วางหลักว่า ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 1-21 ของอนุสัญญาเบอร์ลิน และภาคผนวก ยกเว้นมาตรา 6 ทวิ ซึ่งเป็นเรื่องของธรรมสิทธิ (Moral Rights) หรือสิทธิของผู้สร้างสรรค์งานที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาเบอร์ลิน 1971 ปรากฏอยู่ใน ข้อ 2(1) วางหลักว่า “งานวรรณกรรมและศิลปกรรม”⁹⁸ หมายความรวมถึงการทำขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะ อันมีลักษณะเช่นเดียวกัน หรือนาฏกรรมหรือนาฏดนตรีกรรม หรือแบบพ็อนรำ และการเล่นแสดงให้คนดูโดยวิธีใบ้ เพลงดนตรีมีคำร้องหรือไม่มี ภาพยนตร์และภาพที่ทำขึ้นโดยวิธีคล้ายคลึงกับการทำภาพยนตร์ ถ้าการกระทำดังกล่าวทำขึ้นมาและเกิดความคล้ายกับงานที่กล่าวมาข้างต้นก็ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานนั้น

ดังนั้นงานภาพยนตร์จึงเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองตามข้อตกลง TRIPs แต่อย่างไรก็ตาม มิได้มีคำนิยามความหมายของคำว่างานภาพยนตร์ไว้ว่ามีความหมายว่าอย่างไร แต่ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในการให้ช่างงานภาพยนตร์และเจ้าของสิทธิมีสิทธิที่จะอนุญาตหรือห้ามมิให้ช่างงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนเองก็ได้

2) การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ข้อตกลง TRIPs ข้อ 3⁹⁹ กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิก WTO ต้องให้ความคุ้มครองทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่คนชาติภาคีสมาชิกประเทศอื่นๆเช่นเดียวกับที่ให้ความคุ้มครองแก่คนชาติของตนเอง ซึ่งเรียกว่าหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและสนธิสัญญาว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาและความผูกพันตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ คือ หลักที่เน้นถึงการไม่ปฏิบัติต่อผลิตภัณฑ์นำเข้าจากต่างประเทศให้ด้อยไปกว่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศของตน แต่การได้มาซึ่งสิทธิในภาพยนตร์ต้องอยู่ภายใต้ GATT

⁹⁸ สานินี อุ๋นพัยค์ษ์, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์: ศึกษากรณีปัญหาการแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์, 15.

⁹⁹ Article 3 of Agreement on Trade- Related Aspects of Intellectual Property Rights.

ในข้อ 3 วรรค 4 “บรรดาผลิตภัณฑ์ของอาณาเขตของภาคีสัญญาใดซึ่งนำเข้ามาในอาณาเขตของภาคีสัญญาอื่นใดจะได้รับการปฏิบัติซึ่งไม่ด้อยไปกว่า การปฏิบัติที่ได้ให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน [liked Products] ซึ่งมีแหล่งกำเนิดภายในชาติในเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ และข้อกำหนด ซึ่งกระทบต่อการขาย ภายใน การเสนอขาย การซื้อ การขนส่งการจัดจำหน่าย หรือการใช้ บทบัญญัติของวรรคนี้นี้จะไม่ห้ามการใช้บังคับค่าภาระในการขนส่งที่แตกต่างกันซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานโดยเฉพาะของการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของวิธีการขนส่งและมีใช้บนพื้นฐานของสัญชาติของผลิตภัณฑ์” ได้มีการเน้นไปถึงเรื่องการบังคับใช้กฎหมายภายในต่าง ๆ ทุกรูปแบบที่จะต้องไม่ด้อยไปกว่า หรือ จะต้องเท่าเทียมกัน รวมไปถึงในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของนักแสดง ผู้บันทึกเสียง และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพจะจำกัดเฉพาะสิทธิที่ได้กำหนดไว้ใน TRIPs เท่านั้น กล่าวคือหากประเทศภาคีสมาชิกใดได้ให้สิทธิแก่บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้โดยมิใช่สิทธิที่ข้อตกลง TRIPs กำหนดไว้ ประเทศภาคีสมาชิกนั้นก็ไม่ต้องให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ประเทศภาคีสมาชิกอื่นด้วย

3) อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามข้อตกลง (Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPs Agreement) โดยพิจารณาตามประเภทของงานที่ได้รับคุ้มครอง ดังนี้ อายุแห่งการคุ้มครองทั่วไป ข้อตกลงที่ว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า TRIPs Agreement กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับงานอันมีลิขสิทธิ์นอกเหนือจากงานงานภาพถ่ายและศิลปะประยุกต์ เมื่อคำนวณการคุ้มครองบนพื้นฐานนอกจากชีวิตของบุคคลธรรมดา อายุการคุ้มครองต้องไม่น้อยกว่า 50 ปีนับจากวันสิ้นสุดของปีปฏิทินของการจัดพิมพ์ที่ได้รับอนุญาต หากไม่มีการจัดพิมพ์ดังกล่าวให้เริ่มนับตั้งแต่การสร้างงาน ก็ให้นับ 50 ปีนับจากวันที่สิ้นสุดของปีปฏิทินปีที่สร้างงานนั้น¹⁰⁰

4) การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ข้อตกลง (Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPs Agreement) มิได้กำหนดที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ในงานภาพยนตร์ข้อตกลง TRIPs Agreement มาตรา 11¹⁰¹ ได้ให้สิทธิแก่เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในการนำเอางานภาพยนตร์ของตนเองออกให้เช่าได้ ดังนั้นผู้ใดนำงานภาพยนตร์ของบุคคลอื่นเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของงานภาพยนตร์ก่อน การกระทำนั้นจึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ที่บุคคลอื่นเป็นเจ้าของ

5) ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

การกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นตามข้อตกลง TRIPs Agreement ได้กำหนดไว้เป็นภาพกว้างเป็นกรณีทั่วไป โดยมีได้มีข้อกำหนดที่เป็นการเฉพาะสำหรับลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ ตามมาตรา 13¹⁰² ตามข้อตกลง TRIPs Agreement ซึ่งวางหลักว่า “ประเทศภาคีสมาชิกสามารถกำหนด

¹⁰⁰ สาทินี อุ่นพยัคฆ์, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์: ศึกษากรณีปัญหาการแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์, 17.

¹⁰¹ Article 11 of Agreement on Trade- Related Aspects of Intellectual Property Rights.

¹⁰² Article 13 of Agreement on Trade- Related Aspects of Intellectual Property Rights.

ขอบเขตของข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวได้ในกรณีเฉพาะซึ่งไม่ขัดกับการใช้ประโยชน์ของงานตามปกติและไม่กระทบสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์มากเกินไป” ดังนั้นข้อกำหนดข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ประเทศสมาชิกสามารถกระทำได้ เพื่อให้เกิดความสมดุลของเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการที่จะกระทำการต่องานของตนไม่ว่าจะเป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานนั้นต่อไป

บทที่ 3

กฎหมายสหรัฐอเมริกาและกฎหมายไทยในความคุ้มครองทางเทคโนโลยี

3.1 การคุ้มครองตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และมีการพัฒนากฎหมายลิขสิทธิ์อย่างต่อเนื่องและให้มีการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้สร้างขึ้นโดยครอบคลุมไปถึงสิทธิต่าง ๆ ของทรัพย์สินทางปัญญาโดยกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอเมริกาได้มีกฎหมายพื้นฐานในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา¹ (The Constitution of the United States of America) ซึ่งให้อำนาจรัฐสภา (Congress) มุ่งเน้นพัฒนาและผลักดันให้วิทยาศาสตร์ศิลปะที่เป็นประโยชน์ (Useful Arts) ให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น โดยให้ความเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Right) ทั้งเกี่ยวกับงานเขียนต่าง ๆ (Writings) และงานค้นพบ (Discoveries) ให้แก่ผู้ประดิษฐ์ (Inventors) และผู้ประพันธ์ (Authors) ภายในเวลาจำกัด ดังนั้น กฎหมายทางอเมริกาจึงได้กำหนดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ออกมาให้กับเจ้าของที่ทำการประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ความคิดของผู้ผลิตผลงานนั้นซึ่งผู้ผลิตจะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในผลงานนั้น²

จากความเห็นของศาลสหรัฐอเมริกาได้ตีความและสรุปเงื่อนไขรายละเอียดในการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ไว้ทั้ง 2 ประการ

ประการแรก เป็นหลักความคิดของผู้สร้างสรรค์ของประเทศสหรัฐอเมริกาแต่เดิมได้ยึดทฤษฎี “Sweat of the Brow” หรือ “Skill, Labor and Judgment Principle” ในการกำหนดเงื่อนไขการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยทฤษฎีดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ หากผู้สร้างงานได้ลงทุนเพื่อสร้างผลงานขึ้นแม้ว่างานที่สร้างขึ้นมานั้นจะไม่มีคุณภาพและได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงพอต่อผลงานที่สร้างขึ้นรัฐเองก็ยังให้ความคุ้มครองในผลงานนั้นอยู่เพื่อเป็นการตอบแทนการลงทุนที่มีการสร้างสรรค์ผลงานนั้นขึ้นมาต่อมาหลักดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปเพราะปัจจุบันได้มีการพัฒนางานทรัพย์สินทางปัญญาเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้น กว่าจะเป็นงานทรัพย์สินทางปัญญาได้นั้นจะต้องเกิดจากแนวความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดจากความคิดของตัวเองที่เกิดจากประสบการณ์และศึกษาหาความรู้อย่างรอบคอบเพื่อที่จะสร้างผลงานนั้น โดยได้ตีความและระบุเงื่อนไขของหลักความคิดของผู้สร้างสรรค์ไว้เสียใหม่ว่างานที่จะได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้นต้องมีเงื่อนไขและองค์ประกอบของหลักความคิดของผู้สร้างสรรค์นั้นจะต้องเป็นผลงานที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการคัดลอก งานดังกล่าวจะต้องมีปริมาณของความคิดสร้างสรรค์ในงานอย่างเพียงพอ คือ งานนั้นจะต้องเกิดจากความคิดของผู้ผลิตผลงานนั้น

¹ สุรพล คงลาภ, เรื่องนำรัฐของกฎหมายลิขสิทธิ์ [Online], 23 มกราคม 2547. แหล่งที่มา <http://elib.coj.go.th/Article/05-0007-01.pdf>.

² นันทน อินทนนท์, ประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญาในความตกลงการค้าเสรี: บทวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทย [Online], 29 กันยายน 2557. แหล่งที่มา <http://people.su.se/~nain4031/FTAthai.htm>.

เป็นส่วนใหญ่และจะต้องเป็นผลงานที่ไม่มีลอกเลียนแบบเป็นส่วนใหญ่นั้นจึงจะเป็นผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์³

ประการที่สอง เป็นส่วนของการบันทึก (Fixation) นั้นศาลสหรัฐอเมริกาได้ให้ความหมายว่า กรณีที่จะเข้าเงื่อนไขนี้ต้องเป็นการบันทึกการสร้างสรรค์ผลงานลงในสื่อทางภาพหรือการจัดเก็บบันทึกข้อมูลแบบจับต้องได้จะต้องเป็นของบุคคลผู้ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลงานชิ้นนั้นและผลงานชิ้นนั้นจะตกเป็นของบุคคลนั้นโดยอัตโนมัติการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์จะให้สิทธิ์แก่เจ้าของในลักษณะเอกสิทธิ์เฉพาะบุคคลสำหรับการใช้ผลงานดังกล่าวด้วยวิธีการที่เฉพาะเจาะจงบางอย่าง สำหรับผลงานที่มีสิทธิ์ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้นมีหลายประเภท เช่น ตัวอย่างของการบันทึกภาพตามเงื่อนไขดังกล่าวนี้อาจเป็นการบันทึกลงในแผ่นเสียง กระจาด วิดีโอเทป แผ่นฟิล์ม ภาพยนตร์ เป็นต้น สหรัฐอเมริกาได้วางหลักว่า “การบันทึกลงไปนั้นไม่จำเป็นต้องใช้ช่วงเวลาอันยาวนาน การป้อนข้อมูลอันงานซึ่งมีลิขสิทธิ์ของใจทกลงไปในหน่วยความจำของคอมพิวเตอร์ก็เพียงพอแล้วที่จะถือได้ว่าการบันทึกเกิดขึ้น”⁴

3.1.1 สิทธิเจ้าของลิขสิทธิ์

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการทางกฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ซึ่งกฎหมายนี้ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการคุ้มครองผลงานให้แก่ผู้ทำการสร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับ ทางด้านภาพยนตร์ ทางด้านสิ่งบันทึกเสียง หรือ ทางด้านศิลปกรรม งานวาดภาพ หรือกลุ่มที่เกี่ยวกับทางด้านนาฏกรรม ดนตรีกรรม วรรณกรรม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยังรวมถึง การคุ้มครองเกี่ยวกับ สิทธิทางนักแสดง และองค์กรที่ทำการเผยแพร่ภาพและเสียงซึ่งเป็นสิทธิข้างเคียงด้วย ใน The Copyright Act of 1976 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งต้องเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว มาตรา 106 โดยเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะให้ผู้อื่นกระทำในผลงานตัวเองหรือไม่ให้กระทำในผลงานตัวเองแต่เพียงผู้เดียวดังต่อไปนี้

1) ทำซ้ำ ในรูปของสำเนา หรือโสตทัศนวัสดุ (Phonorecords) สิทธิที่สำคัญที่สุดของเจ้าของลิขสิทธิ์ คือ การที่นำผลงานของตนเอง กลับมาทำอีกครั้งหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นมาทำซ้ำในผลงานที่ทำการจดลิขสิทธิ์ของตนเองอาทิเช่น การไปร้านเช่าซีดี และนำซีดีนั้นมาคัดลอกซ้ำเพื่อนำไปจำหน่ายการกระทำดังกล่าวถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ผลประโยชน์และเกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก ดังนั้น เจ้าของงานก็ย่อมมีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวที่สามารถจะทำซ้ำงานของตนเองได้แต่เพียงผู้เดียว และสามารถอนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำก็ได้แต่เจ้าของผลงานต้องให้อนุญาตเสียก่อน⁵

³ Gotoknow, **Originality** [Online], 16 February 2009. Available from <http://www.gotoknow.org/posts/64047>.

⁴ พันธุ์เดชน์ ศรีฉัตรเพชร, **ความรับผิดชอบผู้ใช้บริการออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีการเปิดให้จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์** (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554), 68-69.

⁵ ภาณุวัฒน์ รุ่งศรีทอง, **ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้เทคโนโลยีเก็บและพักข้อมูล(Caching) บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีโปรแกรมค้นหา** (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2552), 42.

2) สิทธิในการทำงานประเภท Derivative อันมีพื้นฐานเกี่ยวเนื่องจากงานอันมีลิขสิทธิ์ The Copyright Act of 1998 มาตรา 101 ได้กำหนดว่า เป็นงานที่มีพื้นฐานมาจากส่วนหนึ่งหรือมากกว่าส่วนหนึ่งของงานเดิม ก็คือเอางานของบุคคลอื่นมาเปลี่ยนแปลงหรือดัดแปลงงานเดิมเสียใหม่ เช่น งานดัดแปลงทางด้านภาพยนตร์หรือเสียงบันทึกรวมทั้งภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ อีกทั้งยังรวมไปถึงผลงานการแปล การเรียบเรียงเนื้อเพลง เป็นต้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้ถือเป็นการกระทำที่ทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้นที่จะได้กระทำการดัดแปลงผลงานดังกล่าวได้ ดังนั้นผู้ดัดแปลงงานหรือทำงานดังกล่าวขึ้นก็จะได้รับสิทธิแต่เพียงเฉพาะในงานประเภท Derivative ที่ตนได้ทำขึ้นเท่านั้น

3) สิทธิในการแจกจ่ายสำเนางานหรือสิ่งบันทึกงานที่สร้างสรรค์ขึ้นต่อสาธารณชนโดยการขาย การเช่า การเช่าซื้อ หรือให้ยืม

สิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์กรณีไม่ว่าจะโดยวิธีการขาย การเช่า การเช่าซื้อหรือการให้ยืม ซึ่งสำเนาหรือสิ่งบันทึกงานที่ตนได้สร้างขึ้นต่อสาธารณชน ย่อมส่งผลประโยชน์ให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ มีรายได้หรือกำไรจากงานของตน ซึ่งเมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ทำการขายงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนออกไป สิทธิในการจำหน่ายชิ้นงานของตนก็จะหมดไป ส่งผลให้เจ้าของชิ้นงานคนใหม่มีสิทธิในการขายหรือให้เช่างานนั้น เช่น ถ้าบุคคลใดได้หนังสือเล่มหนึ่งมาซึ่งเป็นงานวรรณกรรมที่มีลิขสิทธิ์แล้ว หลังจากนั้นบุคคลนั้นก็ขายหนังสือเล่มนั้นไป โดยที่การกระทำนั้นไม่กระทบต่อสิทธิแต่ผู้เดียวในการจำหน่ายของเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด ซึ่งกรณีนี้เรียกว่า The First Sale Doctrine ซึ่งมีคดีตัวอย่างที่น่าสนใจของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ คดี Playboy Enter.Inc.,V.Ferna,893 F.Supp.1552 (M.D.Fla.1993) ข้อเท็จจริง คือ รูปภาพของ Playboy Enterprises ซึ่งเป็นโจทก์ในคดีนี้ได้ถูกจำเลยไปเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทำการจำหน่ายและเปิดเผยแก่สาธารณะโดยทำการดาวน์โหลดไปยังกระดานข่าวอิเล็กทรอนิกส์ โดยที่เจ้าของอิเล็กทรอนิกส์ไม่รู้และไม่ได้อนุญาตเพื่อให้สมาชิกของจำเลยนำงานที่เป็นรูปภาพนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งตัดสินได้ว่า ลูกค้าของจำเลยได้ละเมิดลิขสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในการจำหน่ายของโจทก์ จำเลยในฐานะที่เป็นผู้จัดการระบบ จึงมีหน้าที่ในการดูแลและตรวจสอบว่างานอันมีลิขสิทธิ์จะไม่ถูกแสดงและดาวน์โหลดโดยลูกค้าในระบบของตน

สิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความคุ้มครองแก่งานที่ผู้สร้างสรรค์ทำขึ้น ได้แก่ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรม งานภาพวาด งานภาพยนตร์ งานสิ่งบันทึกเสียง เป็นต้น รวมไปถึงสิทธินักแสดง สิทธิขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพซึ่งเป็นสิทธิข้างเคียงด้วย⁶ ใน The Copyright Act of 1998 ได้บัญญัติสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้นไว้ใน มาตรา 106 โดยเจ้าของสิทธิมีสิทธิแต่ผู้เดียวในอันที่จะทำการหรืออนุญาตให้ผู้อื่นกระทำการหรือห้ามมิให้ผู้อื่นกระทำการต่อสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ สิทธิของเจ้าของงานในงานแพร่เสียงแพร่ภาพสิทธิที่สำคัญที่สุดของเจ้าของลิขสิทธิ์ คือ สิทธิในการทำซ้ำงาน เจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้นที่มีสิทธิดังกล่าวหรืออนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำงานของตนโดยการนำงานแพร่เสียงแพร่ภาพนั้นไปทำซ้ำอีกครั้งหนึ่งจากเดิม เช่น หากเรานำงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เจ้าของลิขสิทธิ์กำลังแพร่

⁶ อริศรา คันสนีย์วิทย์กุล, ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี Bit Torrent (วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ 2550), 74.

เสียงแพร่ภาพอยู่มาทำซ้ำโดยไม่มีการขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ก็เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และเจ้าของลิขสิทธิ์ก็ได้รับความเสียหายนั้นแล้ว แต่อย่างไรก็ตามในกรณีนี้ได้มีคำพิพากษาคดี Sony Corporation of America v. Universal City Studios, 464 us.417 (1984) สหรัฐอเมริกาได้ตัดสินว่าการทำซ้ำงานบันทึกเทปโทรทัศน์ที่เป็นการใช้งานโดยส่วนตัว ไม่ได้ทำเพื่อการค้า ไม่ถือเป็นความผิด⁷

4) สิทธิในการแสดงงานต่อสาธารณะ(Public performance Right) ใน The Copyright Act of 1976 “มาตรา 101 ได้ให้คำนิยาม “Perform” หมายถึง การออกเสียง การแสดง การเล่น การเต้น หรือการกระทำต่องานไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยการใช้เครื่องมือ หรือ กระทบการใด ๆ ในกรณีของภาพเคลื่อนไหวหรืองานโสตทัศนวัสดุ ที่เป็นการนำภาพมาทำให้เป็นลำดับต่อเนื่องกัน”

ส่วนคำว่า การแสดงต่อสาธารณะ The Copyright Act of 1976 “มาตรา 101 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “To Perform or Display a Work Publicly” หมายถึง การแสดงในที่ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ หรือในที่ที่มีบุคคลภายนอก และการแสดงที่ถูกส่งออกและสื่อสาร หรือการแสดงงานในที่ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงผ่านอุปกรณ์ใดๆหรือกระบวนการใดๆ โดยที่ผู้ที่ได้รับการสื่อสารนั้นอาจรับสื่อสารได้แม้ว่าจะอยู่ในสถานที่เดียวกันหรืออยู่คนละสถานที่กัน”

5) สิทธิในการเปิดเผยงานต่อสาธารณชน ใน The Copyright Act of 1976 มาตรา “101 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “Display” หมายถึง การแสดงสำเนา งานไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือโดยฟิล์ม สไลด์ภาพโทรทัศน์ หรือโดยใช้อุปกรณ์หรือกระบวนการอื่น ๆ หรือในกรณีภาพเคลื่อนไหวหรืองานโสตทัศนวัสดุ ซึ่งแสดงเป็นภาพ ๆ ไม่มีการต่อเนื่องกัน”⁸

6) การกระทำหรือการเผยแพร่ต่อสาธารณะซึ่งเป็นผลงานมีลิขสิทธิ์ในกรณีที่บันทึกเสียงโดยการส่งสัญญาณเสียงด้วยระบบดิจิทัล

หลักการสำคัญในกฎหมายสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ คือ การคุ้มครองโปรแกรมระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งได้ทำการกำหนดไว้ในบทบัญญัติด้วยนิยามมาตรา 101 แห่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งบัญญัติว่า โปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้แก่ ชุดของข้อความหรือคำสั่งซึ่งนำไปใช้ในระบบเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อให้เกิดผลอันมีประสิทธิภาพ⁹ หลักสำคัญประการหนึ่งในกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา คือ คุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิดไม่ได้ คุ้มครองสิ่งที่เป็นความคิด (Idea) กระบวนการ กรรมวิธี ระบบวิธีการทำงาน แนวคิด หลักการที่สำคัญอีกอันหนึ่ง คือ แยกความเป็นเจ้าของวัตถุที่มีงานลิขสิทธิ์อยู่กับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ออกจากกัน ดังนั้น การโอนวัตถุที่มีงานลิขสิทธิ์อยู่ไม่ใช่การโอนลิขสิทธิ์ วิธีการโอนลิขสิทธิ์นั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ โดยลงลายมือชื่อของผู้โอนและผู้รับโอนซึ่งถือว่าเป็นแบบแห่งนิติกรรม หากไม่ทำตามแบบย่อมตกเป็นโมฆะ และกำหนดระยะเวลาในการโอนให้ใช้สิทธิในสัญญาด้วย

⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁸ ภาณุวัฒน์ รุ่งศรีทอง, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้เทคโนโลยีเก็บและพักข้อมูล(Caching) บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีโปรแกรมค้นหา, 44-45.

⁹ ไชยยศ เหมาะะรัตตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2553), 62.

3.1.2 ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์

สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมายได้บัญญัติเพื่อคุ้มครองและเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ดังกล่าวที่จะหวงกันไม่ให้ผู้อื่นนำงานของตนไปกระทำการละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะกระทำได้ ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่กฎหมายให้เป็นสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์และมีผู้ใดไปละเมิดขึ้นการกระทำนั้นก็เป็นการละเมิดต่อกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการแบ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ 2 ประเภท คือการละเมิดลิขสิทธิ์แบบโดยตรง และการละเมิดลิขสิทธิ์แบบโดยอ้อม

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง (Direct Infringement)

ใน The Copyright Act of 1976 มาตรา 501 ได้กำหนดเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์โดยแท้ไว้ว่า “บุคคลใดละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามที่ปรากฏในมาตรา 106 ถึงมาตรา 122 หรือของผู้สร้างสรรค์ตามที่ปรากฏในมาตรา 106 A(a) หรือเป็นผู้นำเข้าซึ่งสำเนางานลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกเข้ามาในสหรัฐอเมริกาอันเป็นการละเมิดตามมาตรา 602 ให้ถือว่าเป็นผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของผู้สร้างสรรค์แล้วแต่กรณี”¹⁰ กรณีการละเมิดโดยตรงเนื่องมาจากการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต คือ การที่ผู้ใช้งานเทคโนโลยีในระบบอินเทอร์เน็ตได้เข้าไปทำซ้ำ (Copy) งานอันมีลิขสิทธิ์หรือทำการดาวน์โหลดหรืออัปโหลดงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยปราศจากการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ก็ถือได้ว่าคุณละเมิดลิขสิทธิ์ได้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์โดยแท้แล้ว

เมื่อหลักกฎหมายการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงไม่อาจครอบคลุมถึงกรณีที่เกิดขึ้นได้เพราะการละเมิดที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเพราะขั้นตอนการทำละเมิดเกิดจากใช้ระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการกระทำผิดแต่อย่างไรก็ตามได้มีกฎหมายที่กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ให้บริการออนไลน์เอาไว้และเมื่อเป็นไปตามกรณีที่กฎหมายกำหนดผู้ให้บริการออนไลน์ก็ต้องรับผิดชอบ ตาม The Digital Millennium Copyright Act (DMCA) ด้วยเมื่อเกิดการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ต่อผลงานของบุคคลอื่น ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ (18 u.s.c. 2319) ถือเป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์โดยมีองค์ประกอบของความผิด¹¹ ดังนี้

องค์ประกอบข้อที่ 1 หมายความว่า ผู้เสียหายต้องมีลิขสิทธิ์ในงานนั้นและต้องมีการจดทะเบียนด้วยแม้การคุ้มครองลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นเมื่อมีการสร้างสรรค์แต่การนำคดีละเมิดลิขสิทธิ์มาฟ้องจะต้องปรากฏว่ามีการจดทะเบียนแล้ว

องค์ประกอบข้อที่ 2 หมายความว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์เฉพาะการทำซ้ำ หรือแจกจ่าย รวมไปถึงวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การพิสูจน์ว่ามีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่จะใช้การเปรียบเทียบความเหมือนกันในสาระสำคัญระหว่างที่แท้จริงกับงานที่ต้องสงสัย

¹⁰ Copyright [Online], 9 April 2014. Available from <http://www.copyright.gov/title17/92chap5.html#501>.

¹¹ ภาณุวัฒน์ รุ่งศรีทอง, ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้เทคโนโลยีเก็บและพักข้อมูล(Caching) บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีโปรแกรมค้นหา, 46.

องค์ประกอบข้อที่ 3 เป็นองค์ประกอบทางจิตใจ ซึ่งรัฐสภาและคำตัดสินของศาลไม่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าเจตนาไว้จึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป¹²

3.1.3 อายุการคุ้มครอง

งานสร้างสรรค์มีอายุการคุ้มครองตลอดชีวิตผู้สร้างสรรค์บวกด้วย 70 ปี นับแต่วันที่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ถ้ามีผู้ร่วมสร้างสรรค์หลายคนระยะเวลา 70 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย กรณีที่เป็นงานที่เกิดจากการจ้าง หรือผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ยกเว้นเจ้าของผู้สร้างสรรค์ผลงานดังกล่าวจะทำการปรากฏตัวในทะเบียนของสำนักงานลิขสิทธิ์ และจะได้รับการคุ้มครอง 95 ปี นับแต่โฆษณา หรือ 120 ปี นับตั้งแต่มีการสร้างสรรค์ผลงานดังกล่าวและแล้วแต่ว่าช่วงระยะเวลาใดจะสั้นกว่ากัน

3.1.4 ข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา

หลักการขายครั้งแรก (First Sale Doctrine) เป็นหลักกฎหมายเฉพาะของอเมริกาเป็นหลักที่จำกัดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในการควบคุมงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนหลังจากที่มีการขายครั้งแรกไปแล้วทำให้ผู้ซื้อสินค้าคนแรกมีอิสระที่จะทำการใด ๆ กับงานนั้นก็ไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการให้ยืมเอาออกขายต่อไปหรือทำลายงานนั้นก็ได้รับการศึกษาพบว่าหลักการขายครั้งแรกนี้ ถือเป็นข้อยกเว้นสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ประเภทหนึ่งซึ่งกำหนดไว้สำหรับการจำหน่ายสิทธิที่กำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เพียงครั้งเดียว พิจารณาได้จาก U.S.C มาตรา 106 ประกอบกับมาตรา 109(a) ดังนี้¹³

มาตรา 106 กำหนดว่า “เจ้าของลิขสิทธิ์ภายใต้มาตรานี้มีสิทธิที่จะอนุญาตให้กระทำการดังต่อไปนี้ จัดจำหน่ายสำเนา หรือแถบบันทึกเสียงของงานอันมีลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชนโดยการขายหรือการโอนสิทธิของเจ้าของ หรือโดยการเช่าซื้อหรือการยืม”¹⁴

มาตรา 109(a) “ข้อยกเว้นของหลักในมาตรา 106(3) คือการอนุญาตให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิเด็ดขาดในการจัดจำหน่าย สำเนาหรือแถบบันทึกเสียง ถ้าเจ้าของสำเนางานหรือแถบบันทึกเสียงชิ้นนั้นได้ทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย”¹⁵

โดยหลักนี้ เจ้าของลิขสิทธิ์มีข้อจำกัดที่จะจำหน่ายสำเนางานเฉพาะการขายหรือการโอนครั้งแรกเท่านั้น เช่น หนังสือที่รวบรวมงานซึ่งมีลิขสิทธิ์หลาย ๆ ประเภทเข้าไว้ด้วยกันได้ถูกขายโดยเจ้าของลิขสิทธิ์หรือภายใต้อำนาจของเจ้าของลิขสิทธิ์และสำเนาหนังสือที่ทำขึ้นนี้อาจถูกทำสำเนาอีกครั้งโดยไม่ได้รับการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เท่ากับข้อยกเว้นนี้ได้อนุญาตให้ผู้ซื้อหนังสือที่เขาซื้อมาจากร้านขายหนังสือได้และไม่ต้องมีความจำเป็นที่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่อย่างไรก็ตามผู้ขายไม่มีสิทธิที่จะอนุญาตให้ทำซ้ำหนังสือหรือสร้างบทภาพยนตร์ที่นำมาจากเนื้อเรื่อง

¹² พันธุ์เดชน์ ศรีฉัตรเพชร, ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีการเปิดให้จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์, 73.

¹³ จุฬชฎาภรณ์ สวัสดิ์วิทยากร, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545), 44-45.

¹⁴ Copyright [Online], 9 April 2014. Available from <http://www.copyright.gov/title17/92chap1.html>.

¹⁵ Ibid.

ของหนังสือนั้นได้ สำหรับงานมีลิขสิทธิ์ซึ่งถือเป็นงานอันมีเจ้าของลิขสิทธิ์ประเภทหนึ่งก็น่าจะนำหลักการขายครั้งแรกมาใช้ได้ด้วย โดยถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้บางคนคัดลอกงานของเขาแล้ว เช่นให้ดาวน์โหลดได้ก็จะทำให้ผู้คัดลอกนั้นสามารถนำงานนั้นไปขาย จำหน่ายหรือให้เช่า ได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อจะไม่ให้เกิดลักษณะเช่นนี้ เจ้าของลิขสิทธิ์ต้องกำหนดห้ามมิให้มีการทำสำเนาหรือคัดลอกงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนไว้ในสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ์

หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม หรือหลัก Fair Use มาตรา 107 ของกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 เป็นหลักกฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งสาธารณชนสามารถใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนซึ่งแนวทางการพิจารณาว่าการกระทำเช่นใดเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมนั้นมีข้อเท็จจริงที่ใช้ประกอบการพิจารณาดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์และการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์ ทั้งนี้รวมถึงการพิจารณาว่าด้วยการใช้งานที่มีลิขสิทธิ์และมีวัตถุประสงค์ทางพาณิชย์หรือเพื่อการศึกษาและที่ทำการแสวงหากำไรหรือไม่
- 2) ลักษณะของงานอันมีลิขสิทธิ์งานลิขสิทธิ์จะต้องให้ความรู้และสังคมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้และก่อให้เกิดการพัฒนาสืบเนื่องต่อไป
- 3) จำนวนและความสำคัญของส่วนของงานจะต้องถูกนำมาใช้เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบกับงานอันมีลิขสิทธิ์ทั้งหมด
- 4) มีการเกิดผลกระทบต่อการใช้งานในตลาดของงานอันมีลิขสิทธิ์หรือคุณค่าของงานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งสิ่งนี้เป็นการพิจารณาว่าได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือก่อให้เกิดความเสียหายหรือเกิดการลดน้อยลงหรือไม่ หากเจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับผลกระทบก็ไม่ถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม¹⁶

3.2 กฎหมายสหรัฐอเมริกา (Digital Millennium Copyright Act) ให้ความคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยี Technological Protection Measures (TPM)

3.2.1 ที่มาและหลักทั่วไปของความคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยี Technological Protection Measures (TPM) ใน Digital Millennium Copyright Act

องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก ได้จัดทำความตกลงเรียกว่า “สนธิสัญญาลิขสิทธิ์” วางกฎเกณฑ์การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่สำคัญสนธิสัญญานี้จะกำหนดให้รัฐป้องกันการใช้อุปกรณ์เข้ารหัสเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าถึงข้อมูลหรืองานของผู้สร้างสรรค์ได้และสามารถทำให้เจ้าของข้อมูลสามารถใช้มาตรการทางเทคโนโลยีนี้เพื่อจำกัดการเข้าถึงข้อมูลในอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการป้องกันไม่ให้งานลิขสิทธิ์ของตนถูกละเมิดลิขสิทธิ์ได้โดยง่าย¹⁷หลังจากเข้าเป็นภาคีสหรัฐได้ตรากฎหมาย (Digital Millennium Copyright Act of

¹⁶ Legal information Institute [Online], 9 April 2014. Available from <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/17/107>.

¹⁷ กฤตภาส ตั้งสมบุรณ์, ผลกระทบของการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยีต่อการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2552), 74-76.

1998) โดยมีหลักการที่เข้มงวดกว่าหลักการในสนธิสัญญากฎหมายสหรัฐห้ามมิให้ใช้อุปกรณ์เครื่องมือหรือซอฟต์แวร์ทุกประเภทที่สามารถหลบเลี่ยงการป้องกัน การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายแม้ว่าจะยังไม่เข้าข่ายเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ก็ตาม กล่าวคือ เพียงแค่เราหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีเพื่อเข้าไปดูงานไม่ได้ทำการคัดลอก แก้ไข หรือส่งต่องานใด ๆ ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว ซึ่งสาระสำคัญในกฎหมายนี้แตกต่างจากบทบัญญัติของสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ที่ห้ามการใช้อุปกรณ์หลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีนี้เฉพาะในกรณีที่มีการกระทำเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เท่านั้น ด้วยเหตุนี้สหรัฐจึงได้เพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์ของตนเมื่อปี 1998 (Digital Millennium Copyright Act) โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เคร่งครัดเพื่อคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยีเพื่อใช้ควบคุมการเข้าถึง (Access Control) งานอันมีลิขสิทธิ์การคุ้มครองเทคโนโลยีในลักษณะนี้เกิดจากการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งเกิดขึ้นได้โดยง่ายและสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วโดยการใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน¹⁸ โดยต้องการให้กฎหมาย (Digital Millennium Copyright Act) นี้สอดคล้องกับหลักการในความตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งกฎหมายการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัลกำหนดประเด็นสำคัญออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 เรื่อง “WIPO Copyright and Performances and Phonograms Treaties Implementation Act 1998”

บทที่ 2 เรื่อง “Online Copyright Infringement Liability Limitation Act” ซึ่งเป็นบทกำหนดข้อจำกัดความรับผิดของคนกลางออนไลน์ (Online Service Providers) จากการดำเนินกิจกรรมบางอย่างของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับละเมิดลิขสิทธิ์โดยผ่านผู้ให้บริการออนไลน์นั้น

บทที่ 3 เรื่อง “Computer Maintenance Competition Assurance Act” ซึ่งกำหนดข้อยกเว้นสำหรับการทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมคอมพิวเตอร์

บทที่ 4 ข้อบัญญัติอื่นๆ (Miscellaneous Provisions) ได้แก่ โครงสร้างการดำเนินงานของสำนักงานลิขสิทธิ์ (Copyright Office) การศึกษาทางไกล ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุด และสำหรับการบันทึกชั่วคราว (Ephemeral Recording) และการทำ Webcasting ในสิ่งบันทึกเสียง (Sound Recording) บนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการนำความตกลงต่อรองร่วมมาใช้สำหรับการโอนสิทธิในงานภาพยนตร์

บทที่ 5 เรื่อง “Vessel Hull Design Protection Act” ซึ่งกำหนดรูปแบบใหม่ของการคุ้มครองการออกแบบเรือ

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ของ WIPO Copyright Treaty และเพิ่มเติมข้อกำหนดอีกสองเรื่อง คือ มาตรการของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการปกป้องงานของเขา และการจัดงานสารสนเทศของข้อมูลลิขสิทธิ์ ข้อกำหนดในสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ของ WIPO สมาชิกแต่ละประเทศต้องให้ทำการปกป้องผลงานงานสร้างสรรค์ที่คิดค้นภายในประเทศของ

¹⁸ ศรีณัญญา หาญณรงค์, ปัญหาการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยีในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2552), 35.

ตนและจำเป็นต้องให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นโดยคนชาติที่เป็นสมาชิกอื่น ๆ ไม่น้อยกว่างานที่สร้างสรรค์ขึ้นภายในประเทศของตนซึ่งเป็นไปตามหลักปฏิบัติสากล ต่อมา สหรัฐอเมริกาได้ทำการเพิ่มเติมกฎหมายให้ความคุ้มครองผลงานอันเป็นลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัลให้เกิดการสอดคล้องและให้มีข้อกำหนดลงในสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ของ WIPO นอกจากนี้ยังเพิ่มคำจำกัดความในมาตรา 101 ของกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ขยายความคุ้มครองไปถึงงานสร้างสรรค์ตามที่ได้รับคุ้มครองภายใต้สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ของ WIPO ด้วย ในเรื่องการให้ความคุ้มครองงานของสมาชิกอื่นตามอายุของการคุ้มครองของแต่ละประเทศสมาชิกจะกำหนดให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัล ได้กำหนดไว้ในมาตรา 102 ให้แก่กฎหมายลิขสิทธิ์เดิมมาตรา 104A ให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ของ WIPO¹⁹ ตามกฎหมายให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัล สหรัฐอเมริกาจะให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศอื่น ๆ ที่ยังอยู่ในอายุความคุ้มครอง แม้ว่างานนั้นจะหมดอายุความคุ้มครองกลายเป็นสาธารณสมบัติ (Public Domain) ในสหรัฐอเมริกาแล้วก็ตามและสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ของ WIPO มีข้อกำหนดในทำนองเดียวกันให้ประเทศสมาชิกมีหน้าที่ต้องชดเชวงวงการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้เพื่อปกป้องงานอันมีลิขสิทธิ์และชดเชวงวงการแทรกแซงการบริหารข้อมูลสิทธิ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นการเชื่อมต่อทางเทคนิคกับสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์

สำหรับมาตรการในการต่อต้านการหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีกำหนดให้สมาชิกจะต้องจัดให้มีกฎหมายอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพในการปกป้องความเสียหายเพื่อที่จะทำการเรียกร้องซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีที่ได้ใช้โดยเจ้าของลิขสิทธิ์ภายใต้สนธิสัญญานี้ หรืออนุสัญญากรุงเบิร์นกฎหมายให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ดิจิทัลโดยกำหนดให้เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะปกป้องงานของตนด้วยการฟ้องร้องและสามารถกระทำอันเป็นการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นมาตรการชดเชวงวงการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต และมาตรการอย่างหนึ่งที่ชดเชวงวงการทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตในงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนและกฎหมายให้ความคุ้มครองงานซึ่งมีลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัล ได้กล่าวถึง ความเป็นเอกภาพของข้อมูลบริหารจัดการสิทธิ ไว้ในมาตรา 12 ภาระผูกพันเกี่ยวกับสิทธิสารสนเทศเพื่อการจัดการ Obligations Concerning Rights Management Information ของสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ของ WIPO Copyright Treaty กำหนดให้สมาชิกต้องให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลจัดการสิทธิโดยจะต้องมีกฎหมายในการบังคับใช้ที่มีความเพียงพอและจะต้องรับรู้ถึงให้สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะสามารถกีดกันในเรื่อง (1) การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลใด ๆ ที่อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์โดยปราศจากอำนาจ (2) การจำหน่าย การนำเข้าเพื่อจำหน่าย การกระจายเสียงหรือการเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยปราศจากอำนาจในงานหรือสำเนาของงานซึ่งมีข้อมูลที่ได้ถูกแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยปราศจากอำนาจและมาตรา 1202 กฎหมายให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัลได้กำหนดบทบัญญัติทำนองเดียวกันนี้เช่นกัน โดยกำหนดให้ข้อมูลบริหารจัดการงานลิขสิทธิ์ (Copyright Management Information-CMI) ได้รับความคุ้มครองเพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์นั้นได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

¹⁹ พันธุ์เดชน์ ศรีฉัตรเพชร, ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีการเปิดให้จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์, 6-78.

ซึ่งมีลักษณะเป็น (Moral Right) เรียกว่า ธรรมสิทธิ มาตรฐานนี้มีขอบเขตที่กว้างกว่ากรรมสิทธิ์ทั่วไป เพราะ ครอบคลุมไปถึงเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีได้เป็นผู้สร้างสรรค์เองด้วย²⁰

3.2.2 ความคุ้มครองในการเข้าถึงโดยมาตรการทางเทคโนโลยี Technological Protection Measures (TPM) ของ กฎหมายสหรัฐอเมริกา Digital Millennium Copyright Act

Digital Millennium Copyright Act of 1998 กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ การตามพิธีสารขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก 2 ฉบับ คือ สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ ปี 2539 และ สนธิสัญญาการแสดงและสิ่งบันเทิงเสียง ปี 2539 และความตกลง FTA ซึ่ง FTA กำหนดให้การทำลาย เทคโนโลยีที่ใช้ป้องกันงานลิขสิทธิ์ดังกล่าวเป็นความผิด นอกจากนี้ FTA ยังกำหนดให้การผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือ ลักลอบนำเข้าซึ่ง อุปกรณ์ใด ๆ ที่ใช้เพื่อการทำลายมาตรการทางเทคโนโลยีเป็น ความผิดด้วยการคุ้มครองเทคโนโลยีในลักษณะนี้เกิดมาจากความเฟื่องฟูของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารรวมทั้งอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์เกิดขึ้นได้ง่าย และสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วทางอินเทอร์เน็ตโดยคุณภาพของงานลิขสิทธิ์ที่ถูกทำซ้ำขึ้นใน รูปดิจิทัลมิได้เสียไปแต่อย่างใด²¹ ด้วยเหตุนี้สหรัฐจึงได้แก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มบทบัญญัติที่เคร่งครัด เพื่อทำการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยีและจะได้ทำการควบคุมและเข้าถึง (Access Control) และการทำซ้ำ (Copy Control) งานอันมีลิขสิทธิ์ดังกล่าวได้นำบทบัญญัติที่มีมาตรฐานเดียวกันนี้ ไป กำหนดไว้ในความตกลงระหว่างประเทศ FTA ด้วย²² สาระสำคัญประการหนึ่งของกฎหมาย DMCA คือ การปกป้องเทคโนโลยีและระบบบริหารลิขสิทธิ์ (Technological Protection and Copyright Management Systems) กล่าวคือ มาตรการต่อต้านหลีกเลี่ยงนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อควบคุมงาน อันมีลิขสิทธิ์และทำการคุ้มครองข้อมูลบริหารการจัดการสิทธิ²³ ตาม ข้อ 11²⁴ และข้อ 12²⁵ ของ สนธิสัญญา WIPO Copyright Treaty เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิกที่จัดทำขึ้นโดยสมาชิก องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกได้ขยายขอบเขตความคุ้มครองของลิขสิทธิ์จากความตกลงระหว่าง ประเทศที่มีอยู่ก่อนทั้งนี้เพื่อให้การคุ้มครองของกฎหมายลิขสิทธิ์มีความเพียงพอและเหมาะสมกับ

²⁰ เรื่องเดียวกัน.

²¹ การเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีไทยกับสหภาพยุโรปในประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา [Online], 29 กันยายน 2557. แหล่งที่มา http://www.thaifta.com/trade/study/theu_book3_ch3.pdf.

²² เศรษฐกิจระหว่างประเทศ [Online], 2 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=165&filename=index.

²³ ศรัณยู หาดนรงค์, ปัญหาการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรการทาง เทคโนโลยีในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์, 36-37.

²⁴ ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องมีมาตรการปกป้องทางกฎหมายที่เพียงพอและมีการเยียวยาทางกฎหมายที่มี ประสิทธิภาพเพื่อจัดการกับการหลีกเลี่ยงมาตรการเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพที่ใช้โดยผู้สร้างสรรค์ในการใช้สิทธิ ภายใต้อนุสัญญานี้หรือภายใต้สนธิสัญญากรุงเบิร์น.

²⁵ ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องมีมาตรการเยียวยาทางกฎหมายที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพเพื่อต่อสู้กับ บุคคลใดที่ทั้งที่รู้ว่าการกระทำดังต่อไปนี้โดยรู้ หรือในกรณีมาตรการเยียวยาทางแพ่งมีเหตุอันควรรู้ว่าการกระทำนั้น ๆ จะนำไปสู่ (Induce) ก่อให้เกิด (Enable) ทำให้เกิด (Facilitate) หรือปิดบัง (Conceal) การละเมิดสิทธิใดภายใต้ สนธิสัญญานี้หรืออนุสัญญากรุงเบิร์น.

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) โดยมีสาระดังต่อไปนี้ สิทธิในการให้เช่า (Right of Rental) ผู้คิดค้นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง จะได้รับสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการให้เช่างานหรือสำเนาของงานยกเว้นในกรณีที่

1) ตัวโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไม่ได้เป็นส่วนสำคัญของสิ่งที่ให้เช่า

2) การให้เช่าภาพยนตร์ส่งผลให้เกิดการผลิตซ้ำ (Copy) อย่างมากมายจนทำให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิในการทำซ้ำ (Reproduction) แต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์และ

3) ประเทศที่ใช้ระบบเรียกเก็บค่าตอบแทนที่เป็นธรรมจากการให้เช่า มาตรา 7 และมาตรา 8 ในกฎหมาย WIPO Copyright Treaty เป็นสิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณะ (Right of Communication To The Public) ผู้สร้างสรรค์ผลงานจะมีได้สิทธิในการเผยแพร่ผลงานต่อสาธารณชนและผลงานที่บุคคลทั่วไปให้สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ดังนั้นผู้สร้างสรรค์ผลงานดังกล่าวจึงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว และการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยี (Obligations Concerning Technological Measures) ประเทศสมาชิกต้องจัดให้มีการป้องกันทางกฎหมายอย่างเพียงพอ และการเยียวยาทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ มาตรการทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สร้างสรรค์สามารถนำมาใช้และอ้างสิทธิ์ของตนเหนือผลงานนั้นได้ภายใต้อนุสัญญากรุงเบิร์น และเพื่อจำกัดการกระทำของบุคคลที่เข้ามาดูผลงานที่มีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์หรือกฎหมายไม่อนุญาตให้กระทำ (มาตรา 11 ใน WIPO Copyright Treaty) อนึ่ง เป็นที่สังเกตว่า WIPO Copyright Treaty ไม่ได้รับคำจำกัดความของมาตรการทางเทคโนโลยีไว้ รวมทั้งไม่ได้มีการป้องกันทางกฎหมายอย่างเพียงพอและการเยียวยาทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเปิดช่องให้ประเทศภาคีสามารถกำหนดขอบเขตของความคุ้มครองและวิธีการเยียวยา ตามสมควร และการคุ้มครองข้อมูลบริหารสิทธิ (Obligations Concerning Right Management Information) มาตรา 12 ใน WIPO Copyright Treaty ประเทศสมาชิกทำการจัดให้มีการแก้ไขให้ทางกฎหมายที่เพียงพอต่อการกระทำใด ๆ ที่ผู้กระทำการที่รู้หรือมีเหตุอันเกิดจากสิ่งสมควรรู้ว่าเป็นการซุกพา ก่อให้เกิด หรือปกปิดการละเมิดสิทธิตามที่ระบุไว้ภายใต้ความตกลงนี้หรืออนุสัญญากรุงเบิร์น ดังนี้ 1) การถอดถอนข้อความหรือแก้ไขข้อมูลบริหารสิทธิโดยไม่ได้รับอนุญาตก่อนและ 2) การกระจาย นำเข้าเพื่อจำหน่าย เผยแพร่ภาพและเสียงหรือเผยแพร่ต่อบุคคลทั่วไปงานหรือสำเนาของงานโดยที่รับรู้ว่ามีข้อมูลหรือการบริหารสิทธิของงานดังกล่าวได้ถูกลบหรือเปลี่ยนแปลงโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตก่อน อนึ่ง “ข้อมูลบริหารสิทธิ” หมายถึง ข้อมูลซึ่งบ่งบอกตัวตน ผู้สร้างสรรค์งาน เจ้าของสิทธิในงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับเวลาและเงื่อนไขการใช้งาน และตัวเลขหรือรหัสที่สื่อถึงข้อมูลดังกล่าว ซึ่งติดอยู่กับตัวชิ้นงานหรือปรากฏเมื่อมีการเผยแพร่สู่บุคคลทั่วไป²⁶

ดังนั้น WIPO Copyright Treaty เป็นความตกลงที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ในยุคเศรษฐกิจสารสนเทศซึ่งเทคโนโลยีที่เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง เทคโนโลยีในการแบ่งปันไฟล์ข้อมูล (File-Sharing Technology) และอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ ซึ่งอาจเอื้อต่อหรือถูกนำไปใช้เพื่อการละเมิดลิขสิทธิ์ในวงกว้างนอกจากนี้ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีดังกล่าว ยังมีการพัฒนามาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Measures) หรือ

²⁶ สนธิสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล [Online], 2 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา http://digi.library.tu.ac.th/thesis/la/1441/09CHAPTER_3.pdf.

มาตรการป้องกันเทคโนโลยีที่ใช้คุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอินเทอร์เน็ตหรือเครื่องมือดิจิทัล เช่น การใส่รหัสแผ่นดีวีดี หรือซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถใช้กับเครื่องเล่น ระบบปฏิบัติการ (Operating System) หรือซอฟต์แวร์ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะเท่านั้น(Encryption) หรือเทคโนโลยี Digital Watermark ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ใช้เพื่อตรวจสอบยืนยันความเป็นเจ้าของงาน โดยการใส่ ข้อมูลดิจิทัลซึ่งยากต่อการลอบอกเข้าไปในเสียง หรือรูปภาพซึ่งเมื่อมีการทำซ้ำเสียงหรือรูปภาพ ดังกล่าว ข้อมูลดิจิทัลดังกล่าวจะปรากฏขึ้นในสำเนาด้วย ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถตรวจสอบ ยืนยันได้ว่าการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่และมาตรการทางเทคโนโลยี คือ มาตรการที่นำมาใช้เพื่อให้ กระทำการรบกวน แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่นำมาใช้ควบคุมการเข้าถึง หรือการทำซ้ำ โดยกฎหมาย DMCA ได้ถือว่าการกระทำดังต่อไปนี้เป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย คือ

- 1) การกระทำที่เป็นการหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีเพื่อป้องกันการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์
- 2) การจัดจำหน่ายไอออนซึ่งเครื่องหรือการให้บริการเพื่อทำการหลีกเลี่ยงการเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีที่ซึ่งจะทำการป้องกันการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์
- 3) การจำหน่ายหรือจ่ายไอออนซึ่งเครื่องมือใด ๆ หรือการให้บริการใด ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้เทคโนโลยีที่ใช้และเพื่อป้องกันการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์

ปัญหาสำคัญเกิดขึ้นจากการใช้ความคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยีก็คือ มาตรการนี้ไม่เพียงแต่จะป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ที่จะเกิดขึ้นเท่านั้น แต่ป้องกันมิให้ผู้อื่นใช้งานอันมี ลิขสิทธิ์เข้าถึงหรือใช้ประโยชน์งานนั้นด้วยและความคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยีนี้ยังอาจถูก นำไปใช้เพื่อคุ้มครองข้อมูลต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรืองานอันมีลิขสิทธิ์ที่ หมดยุการคุ้มครองได้อีกด้วย²⁷ ตัวอย่างเช่น แผ่นซีดีภาพยนตร์ Hobbit ได้ถูกสร้างขึ้นโดยมี โปรแกรมที่ห้ามมิให้มีการทำซ้ำและยังกำหนดให้เล่นแผ่นซีดีดังกล่าวได้กับเฉพาะเครื่องเล่นซีดีปกติ เท่านั้น แต่จะนำไปเล่นกับซีดีของเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลไม่ได้ ดังนั้นผู้ที่ซื้อซีดีภาพยนตร์ ดังกล่าวมาโดยชอบด้วยกฎหมายจึงไม่สามารถทำซ้ำสำเนาซีดีภาพยนตร์ดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ ส่วนตัวได้ แม้ว่าการทำซ้ำนั้นจะเป็นการใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมก็ตาม มาตรการเหล่านี้อาจนำไปใช้โดยไม่ชอบเพื่อขยายอำนาจผูกขาดเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควรได้ ใน ปัจจุบันบริษัทอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่ใช้ มาตรการทางเทคโนโลยีดังกล่าวโดยใส่รหัสสินค้าของแต่ละ ภูมิภาคให้แตกต่างกัน เช่น สินค้าที่วางจำหน่ายในภูมิภาคหนึ่งจะสามารถใช้ได้เฉพาะในพื้นที่ที่ กำหนดไว้ ดังนั้นถ้าหากผู้ซื้อแผ่นดีวีดีภาพยนตร์โดยถูกต้องตามกฎหมายโดยได้ซื้อมาจากนอกภูมิภาค จะไม่สามารถนำภาพยนตร์นี้ไปใช้เล่นกับเครื่องเล่นภาพยนตร์ได้เนื่องจากรหัสที่ใส่ไว้กับแผ่น ภาพยนตร์ได้ตั้งไว้ให้มีการเปิดหรือใส่รหัสไว้กับภูมิภาคเฉพาะตามที่กำหนดไว้เท่านั้นเพื่อเป็นการ ป้องกันมาตรการทางเทคโนโลยีไม่ให้นำสินค้าที่มีราคาถูกกว่าจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายแข่งขัน กับบริษัทภายในประเทศ เพราะบางประเทศมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าอาจจะทำให้ราคาขายไม่เท่ากัน ถ้าเราไม่ใส่รหัสไว้เฉพาะภูมิภาคก็อาจทำให้ผู้ผลิตเสียเปรียบผู้บริโภคได้เนื่องจากผู้บริโภคสามารถ เลือกซื้อแผ่นภาพยนตร์ได้ทั่วโลกที่มีราคาถูกกว่าและถูกต้องตามกฎหมายทางอินเทอร์เน็ต

²⁷ เรื่องเดียวกัน.

3.3 ความคุ้มครองทางเทคโนโลยีโดยกำหนดมาตรการในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มี การดำเนินคดีความที่ เกี่ยวข้องกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ภายใต้พระราชบัญญัติการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งในปัจจุบันมีการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์บนเว็บไซต์มากมายและเป็นการทำซ้ำเผยแพร่งาน ได้แก่ การดาวน์โหลด อัดไฟล์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งปัจจุบันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มมากขึ้นเพราะเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดการละเมิดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและมีวิธีดังต่อไปนี้ การขายสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาผ่านเว็บไซต์สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น แผ่นซีดีเพลง แผ่นภาพยนตร์ เป็นต้น²⁸ และเกิดจากการทำซ้ำและเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งสามารถทำได้อย่างรวดเร็วผ่านทางช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ Bit Torrent คือการแชร์ไฟล์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งรูปแบบการกระทำความผิด²⁹ ดังกล่าว กฎหมายลิขสิทธิ์ยังไม่สามารถเอาผิดแก่การกระทำความผิดได้โดยตรงแต่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ขึ้นมาเพื่อดำเนินการเอาผิดแก่การกระทำดังกล่าว ซึ่งร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นี้ได้ให้คำนิยามของคำว่า ข้อมูลการบริหารสิทธิและมาตรการทางเทคโนโลยี และการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีมีใจความสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 3 ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “ข้อมูลการบริหารสิทธิ” “มาตรการทางเทคโนโลยี” และ “การหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี” ระหว่างบทนิยามคำว่า “การโฆษณา” และ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

“ข้อมูลการบริหารสิทธิ” หมายความว่า ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงผู้สร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์ นักแสดง การแสดง เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือระยะเวลาและเงื่อนไขการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ ตลอดจนเลขหรือรหัสแทนข้อมูลดังกล่าว โดยข้อมูลเช่นว่านี้ติดอยู่หรือปรากฏเกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดง”

“มาตรการทางเทคโนโลยี” หมายความว่า เทคโนโลยีที่ออกแบบมาเพื่อป้องกันการ ทำซ้ำหรือควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดง โดยเทคโนโลยีเช่นว่านี้ได้นำมาใช้กับงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดงนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ”

“การหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี” หมายความว่า การกระทำด้วยประการใดๆ ที่ทำให้มาตรการทางเทคโนโลยีไม่เกิดผล”³⁰

บทนิยามดังกล่าวเป็นการอธิบายความหมายถึงการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้มีการคุ้มครองให้เป็นไปตามยุคสมัยในปัจจุบัน เพราะการกระทำความผิดสมัยนี้ได้เกิดขึ้นโดยการกระทำความผิดโดยการใช้เทคโนโลยีในการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีหรือการทำซ้ำข้อมูลการบริหารสิทธิในระบบคอมพิวเตอร์มากขึ้น เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์โดยการเข้าถึงข้อมูลที่มีลิขสิทธิ์ใน

²⁸ จักรกฤษณ์ ควรพจน์, ลิขสิทธิ์ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลมาตรการทางเทคโนโลยีและทางเลือกสำหรับประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2550), 13-16.

²⁹ BitTorrent กับปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต [Online], 4 มีนาคม 2557. แหล่งที่มา <http://prezi.com/gzfag1l79--z/bittorrent-internet/>.

³⁰ มาตรา 3 ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์(ฉบับที่...) พ.ศ.

รูปแบบต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต เช่น งานวรรณกรรม งานดนตรีกรรม เป็นต้น เพราะการกระทำดังกล่าวสามารถเข้าถึงข้อมูลและทำการละเมิดลิขสิทธิ์ได้โดยง่ายโดยการเข้าไปทำซ้ำหรือดัดแปลงข้อมูลและสามารถนำออกเผยแพร่ข้อมูลนั้นสู่สาธารณชนได้โดยง่าย

ต่อมากรมทรัพย์สินทางปัญญาพยายามวางแผนเพื่อที่จะสร้างมาตรการในการคุ้มครองดิจิทัลให้มีคามยั่งยืนเนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างมากโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้กำหนดให้มีการการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และดิจิทัลเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้บุคคลทั่วไปในการพัฒนางานด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทางด้านอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งในต่างประเทศนั้นจะมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ Notice and Take Down Approach ซึ่งเป็นบทบัญญัติอยู่ใน "Digital Millennium Copyright Act of 1998" ของสหรัฐอเมริกาโดยในประเทศไทยได้ใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นำไปพิจารณาเกี่ยวกับการคุ้มครองมาตรการเทคโนโลยีของประเทศไทยซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ มาตรการทางเทคโนโลยี (TPM) คือ กำหนดให้ผู้ที่ไม่ใช่ผู้หรือทำลายมาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ในการป้องกันการทำซ้ำหรือการควบคุมการเข้าถึงงานลิขสิทธิ์ เช่น การปลดล็อกภาพยนตร์ หรือการอัปเดตภาพยนตร์โดยไม่ได้รับอนุญาตและข้อจำกัดความรับผิดของผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต (Limitation on ISP's Liability) กำหนดให้ ISP ที่ไม่ใช่ผู้ควบคุม ริเริ่ม หรือสั่งการให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน และได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ไม่ต้องรับผิดฐานผู้สนับสนุนหรือผู้ละเมิดลิขสิทธิ์³¹ เพราะร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์(ฉบับที่....) พ.ศ..... ได้กำหนดไว้แล้วว่าถ้าการกระทำความผิดที่ไม่ได้เกิดจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและเจ้าของลิขสิทธิ์ก็สั่งให้เจ้าของเว็บไซต์หรือผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตนำข้อมูลที่ละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากเว็บไซต์นั้นแล้วและผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตก็ปฏิบัติตามก็ไม่ต้องรับผิดตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์(ฉบับที่....) พ.ศ..... มาตรา 32/3 “ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการละเมิดลิขสิทธิ์ในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ เจ้าของลิขสิทธิ์อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ให้บริการระงับการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น”

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ให้บริการ หมายความว่า

1) ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเองหรือในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

2) ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

คำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องมีรายละเอียดโดยชัดแจ้งซึ่งข้อมูล หลักฐานและคำขอบังคับดังต่อไปนี้

(2.1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ให้บริการ

(2.2) งานอันมีลิขสิทธิ์ที่อ้างว่าถูกละเมิดลิขสิทธิ์

(2.3) งานที่อ้างว่าได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์

³¹ ปัจฉิมา ธนสันติ, E-commerce แผนคุ้มครอง ดิจิทัลคอนเทนต์ และทรัพย์สินทางปัญญาในอนาคต [Online], 2556, แหล่งที่มา <http://www.ecommerce-magazine.com/issue/176/August-2013-SpecialReport-DIP>.

(2.4) กระบวนการสืบทราบ วันและเวลาที่พบการกระทำ และการกระทำหรือพฤติกรรม ตลอดจนหลักฐานเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

(2.5) ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(2.6) คำขอบังคับให้ผู้ให้บริการนำงานที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ หรือระงับการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยวิธีอื่นใด

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลทำการไต่สวน หากศาลเห็นว่าคำร้องมีรายละเอียดครบถ้วนตามวรรคสาม และมีเหตุจำเป็นที่ศาลเห็นสมควรจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องนั้นให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ให้บริการระงับการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือนำงานที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดโดยคำสั่งศาลให้บังคับผู้ให้บริการได้ทันที แล้วแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ให้บริการทราบโดยไม่ชักช้าในกรณีเช่นนี้ ให้เจ้าของลิขสิทธิ์ดำเนินคดีต่อผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์ภายในระยะเวลาที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือนำงานที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ในกรณีที่ผู้ให้บริการมิใช่ผู้ควบคุม ริเริ่ม หรือสั่งการให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์ในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ และผู้ให้บริการนั้นได้ดำเนินการตามคำสั่งศาลตามวรรคสี่แล้วผู้ให้บริการไม่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งและหลังจากคำสั่งศาลเป็นอันสิ้นสุดแล้ว

ผู้ให้บริการไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามคำสั่งศาลตามวรรคสี่”³²

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบนเว็บไซต์ผู้ดูแลเว็บไซต์หรือผู้ให้บริการต้องมีความรับผิดชอบต่อเมื่อผู้ให้บริการเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองโดยการนำผลงานที่มีลิขสิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นผลงานภาพยนตร์ที่กำลังฉายอยู่ในโรงภาพยนตร์แล้วนำมาลงบนเว็บไซต์เพื่อให้นักที่ใช้บริการมาอัปโหลดหรือดาวโหลดไปการกระทำอย่างนี้ก็ถือว่าเป็นความผิดของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตแล้ว แต่การกระทำความผิดนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากผู้ให้บริการแต่เกิดจากผู้ใช้บริการละเมิดลิขสิทธิ์เสียเองผู้ให้บริการไม่ต้องรับผิดชอบก็ต่อเมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ได้มาแจ้งว่าเว็บไซต์ของผู้ให้บริการมีผลงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์และให้นำผลงานนั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์หรือบนเว็บไซต์ถ้าผู้ให้บริการปฏิบัติตามโดยการนำผลงานนั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์หรือเว็บไซต์ผู้ให้บริการไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรานี้ ยกตัวอย่างคดีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์บนเว็บไซต์ดังต่อไปนี้³³

โจทก์ทั้งห้าได้กล่าวหาว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำละเมิดลิขสิทธิ์งานวรรณกรรม ศิลปกรรม โดยการทำซ้ำและดัดแปลงและนำเผยแพร่ต่อสาธารณชนบนเว็บไซต์ www.Yengo.com และ www.Thaihotnew.com เพื่อประโยชน์ทางการค้าของจำเลยทั้งสองและจำเลยทั้งสองยังทำเพื่อเสนอให้บริการพื้นที่โฆษณาในรูปแบบแผ่นป้ายโฆษณา โดยจำเลยทั้งสองจะนำงานลิขสิทธิ์ของโจทก์ทั้งห้าอันได้แก่ งานวรรณกรรม งานภาพถ่าย และงานรวบรวมของโจทก์ทั้งห้ามาเผยแพร่บนเว็บไซต์ [Thaihotnew.com](http://www.Thaihotnew.com) ซึ่งมีการเชื่อมต่อกับเว็บไซต์ [Yengo.com](http://www.Yengo.com) เพื่อใช้ในการดึงดูดให้มีผู้คน

³² มาตรา 32/3 ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์(ฉบับที่...) พ.ศ.

³³ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในไทย [Online], 3 กรกฎาคม 2555. แหล่งที่มา <http://julalukmarlathaisong.blogspot.com/>.

จำนวนมากเข้ามารับชมบนเว็บไซต์และการตัดแปลงงานข่าวของจำเลยทั้งสองกระทำเพื่อดึงดูดให้คนทั่วไปเข้าไปอ่านงานนั้นซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้จำเลยได้รับค่าบริการจากการโฆษณาจากผู้ประกอบการทั่วไปรวมถึงปริมาณการเข้าเว็บไซต์จึงมีผลทำให้ค่าโฆษณาและคุณค่าของเว็บไซต์มีคุณภาพสูงขึ้น

ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ ถ้ามีกฎหมายร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ควบคุมอยู่ก็จะเป็นสิ่งที่ดีเพราะร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์เป็นร่างพระราชบัญญัติที่สร้างขึ้นเพื่อคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์บนเว็บไซต์ได้ดีกว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน ซึ่งถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวนี้เกิดขึ้นภายใต้ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ..... ยังสามารถเอาผิดแก่เจ้าของเว็บไซต์หรือผู้ให้บริการได้ด้วย เพราะผู้ให้บริการอาจจะรู้ถึงการกระทำความผิดดังกล่าวได้และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ได้กำหนดให้การยกเว้นมาตรการทางเทคโนโลยีเป็นการกระทำที่ต้องห้าม แต่การยกเว้นมาตรการทางเทคโนโลยีตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ดังกล่าวจำกัดเพียงการยกเว้นมาตรการทางเทคโนโลยีที่ควบคุมการเข้าถึง (Access control) เท่านั้นแต่ไม่ได้ห้ามการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีที่ควบคุมการทำซ้ำ (Copy control) กฎหมายในลักษณะเช่นนี้จึงเป็นไปตามแนวทางเดียวกับกฎหมายของสหรัฐร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ซึ่งร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้มีการกำหนดการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีให้มีความผิดดังต่อไปนี้ ตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 53/2 “ผู้ใดรู้แล้วว่างานหรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้มีการลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิด้วยถ้าได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นดังต่อไปนี้

- 1) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย
- 2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน”³⁴

ตามมาตรานี้ ถ้าผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้กระทำโดยการลบหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่สำคัญของข้อมูลการบริหารสิทธิและทำการเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก็ถือว่ามีความผิดและเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยและร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้กำหนดห้ามมิให้หลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีโดยมีใจความตามมาตรา 53/4 “การหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีหรือการให้บริการเพื่อก่อให้เกิดการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจจงใจหรือก่อให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธินักแสดง ให้ถือว่าเป็นการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี”³⁵

ซึ่งถ้ามีการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อเข้าไปทำการละเมิดลิขสิทธิ์ในเว็บไซต์โดยตั้งใจหรือรู้อยู่แล้วว่าการกระทำดังกล่าวสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้โดยการเข้าถึงนั้นไม่ว่าจะกระทำโดยการถอดรหัสหรือแก้ไขรหัสที่เจ้าของลิขสิทธิ์ใส่ไว้เพื่อไม่ให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แต่ผู้กระทำความผิดก็ใช้ความสามารถโดยการปลดล็อกรหัสแล้วเข้าไปอัปโหลดหรือดาวน์โหลดผลงานนั้นออกมาได้ก็ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์แล้วตามมาตราที่ซึ่งที่ควบคุมการเข้าถึงผู้ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์(ฉบับที่...) พ.ศ.ได้พยายามกำหนดข้อยกเว้นของการหลีกเลี่ยงมาตรการทาง

³⁴ มาตรา 53/2 ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ.

³⁵ มาตรา 53/4 ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ.

เทคโนโลยีเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้โดยไม่เป็นการละเมิด โดยร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา 53/3 ห้ามมิให้มีการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงการหลีกเลี่ยงแก่มาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควรมิให้ถือว่าเป็นความผิด

ภายใต้บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี มิให้ถือว่าเป็นการกระทำละเมิด ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

(1) การกระทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท

(2) ศึกษา วิจัย หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น จำหน่าย หรือนำเข้าเพื่อการจำหน่ายสิ่งที่ใช้แสดงข้อมูลการบริหารสิทธิโดยรู้อยู่แล้วว่าได้มีการลบหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิโดยผู้ไม่มีอำนาจ

(3) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(4) การทำให้ปรากฏโดยผู้สอนเพื่อประโยชน์ในการสอนของตนอันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(5) การนำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

(6) การทำวิศวกรรมย้อนกลับโดยสุจริตซึ่งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะให้สามารถใช้ร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่นที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยอิสระต่างหากได้

(7) การกระทำโดยสุจริต โดยผู้วิจัยซึ่งได้รับสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงมาโดยชอบด้วยกฎหมาย และได้ใช้ความพยายามโดยสุจริตในการขออนุญาตเพื่อการวิจัยดังกล่าวแล้ว โดยการวิจัยนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่จำเป็นเพื่อชี้และวิเคราะห์ข้อบกพร่องและจุดอ่อนของเทคโนโลยีการเข้าสัญญาและถอดสัญญาข้อมูล

(8) การใส่ชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบในมาตรการทางเทคโนโลยี เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในการป้องกันผู้เยาว์ในการเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม

(9) การกระทำโดยสุจริตซึ่งเจ้าของคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อนุญาต เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในการทดสอบ สืบค้น หรือแก้ไข เพื่อให้คอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้น มีความปลอดภัย

(10) การกระทำเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในการระบุและยับยั้งการรวบรวมหรือกระจายข้อมูลความลับของบุคคลที่ได้ให้ไว้ในการใช้อินเทอร์เน็ต ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อการเข้าถึงงานใด ๆ โดยบุคคลอื่น

(11) การกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงาน เจ้าหน้าที่หรือ
คู่สัญญาเพื่อวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้กฎหมาย การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศและรักษาความ
มั่นคงแห่งชาติ หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่คล้ายคลึงกันของทางราชการ

(12) การเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยวิธีอื่น
โดยห้องสมุด หอจดหมายเหตุ หรือสถาบันการศึกษาที่ไม่มี

(13) การกระทำแก่มาตรการทางเทคโนโลยีโดยประการอื่นตามที่ได้กำหนดในพระราช
กฤษฎีกา³⁶ การบัญญัติข้อยกเว้นตามอนุมาตรา (1) ถึง (5) ได้คาดหมายว่าผู้รายน่าจะต้องการให้
ผู้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นสามารถยกข้ออ้างทำนองเดียวกันกับข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นมา
เพื่อให้ยกเว้นความรับผิดในการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีนั้นการกำหนดข้อยกเว้น เช่นนี้ ย่อม
ทำให้บุคคลทุกคนสามารถหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีได้เพราะการหลีกเลี่ยงมาตรการทาง
เทคโนโลยีนั้นแทบทุกกรณีย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเองทั้งสิ้น การกำหนดข้อยกเว้นเช่นนี้จึงทำ
ให้เจ้าของสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งได้สำเนาเข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมายสามารถหลีกเลี่ยงมาตรการ
ทางเทคโนโลยีได้และการกำหนดข้อยกเว้นตามอนุมาตรา (6) ถึง (12) ซึ่งได้นำข้อยกเว้นของกฎหมาย
DMCA มาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ เช่นนี้ แม้จะเป็นการลดอำนาจผูกขาดของเจ้าของ
ลิขสิทธิ์ลงและช่วยเสริมให้บุคคลบางกลุ่มสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้แต่เนื่องจากประเทศ
สหรัฐอเมริกาและประเทศไทยมีกฎหมายที่แตกต่างกันถ้าหากพิจารณาจากกฎหมายลิขสิทธิ์ของ
สหรัฐอเมริกาก็จะเห็นได้ว่ามีข้อยกเว้นเกี่ยวกับการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use) ที่กว้าง
แม้กฎหมาย DMCA จะไม่มีข้อยกเว้นโดยชัดแจ้งว่าการหลีกเลี่ยงมาตรการที่เกี่ยวกับงานควบคุมทาง
เทคโนโลยีที่มีมาตรการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบนั้นจะไม่ถือว่าเป็นข้อยกเว้นของมาตรการทาง
เทคโนโลยีก็ตาม³⁷ ดังนั้นกฎหมายในประเทศไทยควรจะมีการเพิ่มบทบัญญัติให้แก่ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์
ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยี เพื่อประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว ตาม
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 15 แต่จะให้การคุ้มครองเฉพาะกรณีที่มีมาตรการทาง
เทคโนโลยีดังกล่าวถูกนำมาใช้เพื่อคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์และการใช้วิธีในการหลบหลีกเทคโนโลยีที่
นำมาใช้เพื่อคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์จะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อเข้าข่ายเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเหตุ
แห่งการหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้นเข้าข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนดตาม
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 ถึง 43 การใช้วิธีการหลบหลีกเทคโนโลยีดังกล่าวก็ไม่ถือ
ว่าเป็นความผิด

³⁶ มาตรา 53/3 ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ.

³⁷ ศรัณยู หยาญณรงค์, ปัญหาการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรการทาง
เทคโนโลยีในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์, 43.

3.4 แนวคำพิพากษา

3.4.1 คดี Sony Corp of America V. universal City Studios.inc³⁸

คดีนี้เป็นคดีระหว่างบริษัท Sony Corp of America กับบริษัท Universal City Studios.inc บริษัท Sony ได้ผลิตม้วนวีดีโอที่ชื่อว่า Betamax ออกมาจำหน่ายแก่ประชาชนโดยทั่วไป แต่ปรากฏว่ามีผู้ซื้อใช้ม้วนเทปวีดีโอดังกล่าวบันทึกภาพยนตร์ที่แพร่ภาพทางเคเบิลทีวีช่องต่าง ๆ เพื่อนำออกจำหน่าย บริษัทภาพยนตร์ universal City Studios.inc จึงฟ้องบริษัท Sony ว่าละเมิดลิขสิทธิ์ในงานของบริษัทดังกล่าว ซึ่งศาลได้ตัดสินว่า บริษัท Sony ไม่มีความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากการผลิตเทปเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกภาพและเสียงการที่ผู้ใช้บริการจะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์นั้น มิได้อยู่ในความควบคุมของบริษัท Sony แต่อย่างใด ดังนั้นบริษัท Sony จึงไม่มีความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์จะเห็นได้ว่าศาลมองว่าม้วนเทปวีดีโอของจำเลยมิได้มีไว้ใช้สำหรับการละเมิดงานลิขสิทธิ์ของโจทก์โดยเฉพาะ การใช้งานม้วนเทปวีดีโอนั้นเป็นการใช้ที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ซื้อโดยจำเลยไม่สามารถควบคุมผู้ใช้ได้หลังจากที่ผู้ใช้ได้ซื้อไป หากศาลจะตีความว่าการกระทำของจำเลยเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการสนับสนุนอาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของกิจการได้และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจได้

3.4.2 คดี Field V.Google,inc

คดี Field V.Google,inc โจทก์ (Field) ฟ้องจำเลย (Google) ว่าทำการเก็บข้อมูลของโจทก์เอาไว้ในส่วนของหน่วยงานความจำที่สามารถเข้าถึงได้เร็วและสะดวกต่อผู้ใช้ในการเรียกข้อมูลที่ต้องการใช้ต่อไป (Cache) ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์โดยศาลพิพากษาว่า (1) การกระทำของ Google ในการแสดงผลของสำเนาให้แก่ผู้ใช้ด้วยระบบอัตโนมัติไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงเพราะเป็นการกระทำที่ขาดเจตนา (2) ผู้ใช้ของ Google เป็นผู้คลิกไปยังลิงค์ของ Cache ดังกล่าวเอง (3) การกระทำของโจทก์ที่มีได้ระบุหรือกำหนดคำสั่ง “No Archive Meta Tag” เพื่อมิให้ Googlebots ทำการ Cache ข้อมูลจากเว็บไซต์ของโจทก์ จึงถือว่าการกระทำของโจทก์เป็นการอนุญาตให้ Google ใช้สิทธิ์ได้โดยปริยาย (4) การแสดงข้อมูลจากการ Cache ถือเป็นการกระทำโดยชอบธรรมเนื่องจากมิได้ไปแทนที่งานต้นฉบับ (5) กฎหมาย Digital Millennium Copyright Act ให้การคุ้มครองแก่ผู้ให้บริการไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีทำ System Cache เอาไว้ ดังนั้น Google จึงได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย แต่ก็คงต้องอาจดูเป็นข้อเท็จจริงไปเป็นเรื่อง ๆ ซึ่งในครั้งหน้า Google อาจไม่ได้รับความคุ้มครองใด ๆ เลยก็ได้³⁹

3.4.3 ประเด็นปัญหาการแอบถ่ายภาพยนตร์เรื่องอวตาร

ในสหรัฐอเมริกาได้มีการถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องอวตารด้วยระบบดิจิทัลโดยใช้กล้องดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสูงในการถ่ายทำ ดังนั้น การฉายภาพยนตร์เรื่องอวตารในโรงภาพยนตร์เป็นการฉายด้วยระบบสามมิติโดยเก็บข้อมูลภาพยนตร์ไว้ในตัวฮาร์ดดิสก์ในขณะที่จะทำการฉายภาพยนตร์ในแต่ละโรงภาพยนตร์ก็จะต้องนำฮาร์ดดิสก์นั้นไปเชื่อมต่อกับเครื่องฉายภาพยนตร์ในห้องควบคุม การฉาย

³⁸ Sony Corp of America V. universal City Studios.inc.,no 81-1687 (S.D.N.Y January. 17, 1984).

³⁹ BLAKE A. FIELD, Plaintiff, v. GOOGLE INC., Defendant. AND RELATED COUNTERCLAIMS., NO. CV-S-04-0413-RCJ-LRL,(S.D.N.Y January 12, 2006).

ภาพยนตร์ในท้องควบคุมนี้้จะทำการกำหนดเวลาในการฉายภาพยนตร์ของแต่ละโรงภาพยนตร์และโรงภาพยนตร์มีหน้าจอภาพยนตร์ที่มีลักษณะพิเศษเพราะการฉายนั้นจะต้องส่งสัญญาณไปยังหน้าจอภาพยนตร์โดยใส่รหัสการฉายระหว่างเครื่องฉายภาพยนตร์และหน้าจอภาพยนตร์ในแต่ละโรงนั้นและมีระบบป้องกันการดิ่งสัญญาณภาพยนตร์ดังกล่าวไม่ให้หลุดรอดออกไปจากโรงภาพยนตร์ ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นนี้้เกิดจากการที่มีบุคคลนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปดักจับสัญญาณภาพและเสียงจากภาพยนตร์ที่กำลังฉายในโรงภาพยนตร์ดังกล่าวและสามารถทำการแก้ไขรหัสป้องกันในตัวสัญญาณนั้นเมื่อทำการแก้ไขได้แล้วก็จะใช้เทคโนโลยีที่มีลักษณะในการดักจับสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ส่งออกมาในรูปแบบของบิตและไบท์และทำการส่งสัญญาณข้อมูลดังกล่าวออกไปนอกโรงภาพยนตร์และบุคคลนั้นก็สามารถนำข้อมูลนั้นไปทำการทำซ้ำภาพยนตร์เรื่องนั้นได้โดยง่ายและสามารถป้่มแผ่นขายได้เลยจึงทำให้เกิดมีการละเมิดลิขสิทธิ์กันมากขึ้น⁴⁰

⁴⁰“ข้อมูลของข้อพิพาทนำมาจากกรสนทนากับอาจารย์ ไพบุลย์ อมรภิญโญเกียรติ ” การแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ในเรื่องการแอบถ่ายในโรงภาพยนตร์, 2 กรกฎาคม 2557.

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบความรับผิด

ในการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้กระทำความผิดงานภาพยนตร์ตามกฎหมายไทย และกฎหมายสหรัฐอเมริกา: กรณีอุตสาหกรรมภาพและเสียงในโรงภาพยนตร์

ในบทนี้ผู้เขียนจะศึกษาถึงการละเมิดลิขสิทธิ์จากการกระทำความผิดของงานภาพยนตร์ซึ่งเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ เพราะเป็นภาพยนตร์ที่อยู่ในกระแสสังคมซึ่งผู้กระทำความผิดมักใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการดัดแปลงภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ ดังนั้น ระบบการทำงานของอุปกรณ์ที่ดัดแปลงนั้นเป็นระบบพื้นฐานที่ใช้เพื่อดักเก็บข้อมูลไฟล์ภาพและเสียงจากภาพยนตร์โดยเกิดจากการที่ใช้สัญญาณ Wireless ที่ปล่อยจากโรงภาพยนตร์และมีอุปกรณ์คอยดักสัญญาณดังกล่าวและส่งข้อมูลนั้นออกมาจากรองภาพยนตร์แล้วใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการถอดรหัสภาพยนตร์และทำสำเนาภาพยนตร์ลงในแผ่นซีดีจึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

ดังนั้นในบทนี้ผู้เขียนจึงได้ทำการวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียและความจำเป็นในการออกกฎหมายขึ้นมาบังคับใช้กับกรณีที่มีการลักลอบดัดแปลงสัญญาณภาพและเสียงของภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์เป็นการเฉพาะของประเทศไทยตามร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ. รวมถึงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในส่วนที่แก้ไขเพิ่มเติมกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยได้กระทำในโรงภาพยนตร์ โดยจะพิจารณาว่าประเทศไทยควรจะมีการแก้ไขกฎหมาย หรือจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้กับการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์

4.1 หลักการตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

4.1.1 ความรับผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยในปัจจุบันและการอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ปัจจุบันประเทศไทยใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อมาช่วยแก้ไขปัญหาละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศไทยแต่เนื่องจากเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าไปมากซึ่งวิธีการละเมิดลิขสิทธิ์ก็ได้แตกต่างออกไปจากเดิม อีกทั้งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ก็ได้ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2537 แล้วซึ่งเมื่อเกิดข้อเท็จจริงที่แตกต่างออกไปจากอดีตผู้เกี่ยวข้องไม่อาจนำบทบัญญัติพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาบังคับใช้ได้ ฉะนั้นในปัจจุบันเมื่อมีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยการดัดแปลงภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการดัดแปลงที่กำลังฉายอยู่ในโรงภาพยนตร์ ถือว่าเป็นเรื่องใหม่เกินไปสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าในระบบการดำเนินคดีของประเทศไทยยังไม่เคยมีข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวขึ้นสู่ศาลแต่มีกรณีที่เกิดจากการแอบถ่ายในโรงภาพยนตร์โดยการใช้อุปกรณ์มือถือหรือกล้องกระดุมใช้เป็นอุปกรณ์ในการแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยแบ่งหน้าที่กันทำ

โดยการจ้างให้บุคคลหลายคนเข้าไปแอบถ่ายคนละ 5-10 นาทีและมักจะอ้างชื่อยกเว้นต่าง ๆ ที่เป็นช่องว่างของกฎหมายลิขสิทธิ์¹ ดังต่อไปนี้

การกระทำความผิดดังกล่าว ผู้กระทำความผิดมักจะยกข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นมา โดยการอ้างว่า เก็บไว้ดูเองหรือใช้เพื่อการศึกษาเพราะการกระทำความผิดดังกล่าวไม่ได้แอบถ่ายทั้งเรื่องเป็นการถ่ายเพียง 5-10 นาทีเท่านั้นนอกจากการพิสูจน์ว่าคนนั้นจะกระทำความผิด การมีข้อยกเว้นก็เพื่อเป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ที่กฎหมายลิขสิทธิ์ยอมให้บุคคลทั่วไปสามารถใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ได้บางประการโดยมิต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะจุดมุ่งหมายของกฎหมายลิขสิทธิ์มิได้มุ่งที่จะให้ความคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องการให้บุคคลอื่นได้เข้าถึงงานนั้น เพื่อก่อให้เกิดการสร้างสรรคงานใหม่ ๆ ขึ้นในสังคม

แนวความคิดของหลักการที่เป็นข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ ปรากฏตามอนุสัญญาเบอร์น (Bern Convention for The Protection of Literary and Artistic Works, 1886) “Article 9(2)² วางหลักเกี่ยวกับข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีทั่วไปไว้ว่าให้กฎหมายภายในของประเทศสมาชิกสหภาพเบอร์นอนุญาตให้มีการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ในบางกรณี โดยการทำซ้ำนั้นจะต้องไม่เป็นการขัดแย้งกับการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของงานตามปกติ และไม่เป็นที่เสื่อมเสียแก่ประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของผู้สร้างสรรค์เกินสมควร”และข้อตกลง (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) Article 13³ “ประเทศภาคีสมาชิกสามารถกำหนดขอบเขตของข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวได้ในกรณีเฉพาะซึ่งไม่ขัดกับการใช้ประโยชน์ของงานตามปกติและไม่กระทบสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์มากเกินสมควร” ซึ่งทั้งอนุสัญญาทั้งสองฉบับได้กำหนดหลักเกณฑ์ไปในทางเดียวกัน คือการกระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์ที่ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์มีอยู่ 2 องค์ประกอบด้วยกัน คือ

- 1) การกระทำนั้นต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์
- 2) ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ส่วนข้อแตกต่างระหว่างอนุสัญญาทั้งสองฉบับ ดังกล่าว ตามอนุสัญญา Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic works, 1886 นั้นจะจำกัดเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์เท่านั้นที่จะให้มีการกระทำบางอย่างที่ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ในส่วนของข้อตกลง Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights นั้นจะกำหนดไว้ครอบคลุมรวมถึงสิทธิแต่ผู้เดียวทั้งหมดของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่พึงจะมี โดยได้บัญญัติไว้กว้าง ๆ ไม่ได้กำหนดเฉพาะการกระทำใดการกระทำหนึ่งเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากอนุสัญญา

¹ แฉ “แก๊งชุมแผ่นผี” จ้างเด็กไฮเทค...ทำเจ๊ง 7 พันล้าน [Online], 2553. แหล่งที่มา <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=641340>.

² Article 9(2) of Berne Convention.

³ Article 13 of Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights.

Bern convention for the Protection of Literary and Artistic works, 1886 ที่กำหนด
ข้อยกเว้นเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำเท่านั้น

นอกจากนี้ การพิจารณาว่าการกระทำใดเข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่อาจพิจารณา
ได้จากหลักการใช้ที่เป็นธรรม (Fair Use) ของประเทศสหรัฐอเมริกาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.
2519 (Copy Act of 1976) Article 107 ซึ่งมีเกณฑ์การวินิจฉัยไว้เป็นแนวทางดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์และลักษณะการใช้ ซึ่งรวมถึงการพิจารณาว่าการใช้นั้นเป็นไปในทาง
การค้าหรือเพื่อการศึกษาโดยมิได้มุ่งแสวงหากำไร
- 2) ลักษณะของงานอันมีลิขสิทธิ์ คือ เป็นการพิจารณาจากธรรมชาติของตัวงานที่
ลิขสิทธิ์ว่าเมื่อมีการนำงานนั้นไปใช้แล้วจะทำให้งานนั้นเสียไปหรือไม่
- 3) จำนวนและสัดส่วนของงานที่นำมาใช้เมื่อเทียบกับงานที่มีลิขสิทธิ์ทั้งหมด เป็นการ
พิจารณาจากปริมาณและเนื้อหาว่ามีปริมาณที่มากหรือเป็นส่วนสำคัญแค่ไหนเพียงใด กล่าวคือ ถ้ามี
การใช้ในปริมาณที่มากหรือทำสำเนาทั้งหมดหรือส่วนที่ถูกนำไปใช้เป็นส่วนสำคัญของเนื้อหาทั้งหมด
ก็จะถือได้ว่างานนั้นได้ทำเกินขอบเขตจึงไม่เข้าข้อยกเว้นของการกระทำที่จะไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์
- 4) ผลกระทบของการใช้ที่มีผลต่อตลาด หรือคุณค่าของงานอันมีลิขสิทธิ์การพิจารณา
ในส่วนนี้ถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด เพราะแม้งานที่ได้ทำขึ้นมาใหม่ได้ผ่านการพิจารณา 3 ข้อข้างต้น
แล้ว แต่งานนั้นส่งผลกระทบต่อคุณค่า หรือผลประโยชน์ในทางการค้าของงานอันมีลิขสิทธิ์โดยตรง
หรืองานอันเกี่ยวเนื่องกับงานอันมีลิขสิทธิ์ก็จะไม่เข้าข้อยกเว้นในส่วนนี้⁴

ในส่วนของประเทศไทยก็ได้มีการบัญญัติหลักการของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้น
เช่นเดียวกัน โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติข้อยกเว้นของการกระทำที่ไม่เป็นการ
ละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีทั่วไปตามมาตรา 32 และข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามประเภทของงานตาม
มาตรา 33 ถึงมาตรา 43

สาระสำคัญของมาตรา 32 ซึ่งเป็นข้อยกเว้นทั่วไป คือการกระทำที่จะเข้าข้อยกเว้นไม่
ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นต้องประกอบไปด้วย⁵

- 1) การกระทำนั้นต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติ
ของเจ้าของลิขสิทธิ์และ
- 2) ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกิน
สมควร

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยเกี่ยวกับหลักการใช้สิทธิที่เป็นธรรมไว้ แต่มีใช้
ประเด็นที่เกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ คือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5843/2543
วินิจฉัยว่า พฤติกรรมที่จำเลยทำซ้ำโดยถ่ายเอกสารของโจทก์ร่วมไว้หลายชุดแล้วเก็บไว้ที่ร้านค้าของ
จำเลยซึ่งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย ซึ่งมีการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือของโจทก์ร่วมและมีโอกาสที่จำเลย

⁴ ข้อยกเว้นในการละเมิดลิขสิทธิ์ (Fair Use) [Online], 29 กันยายน 2557. แหล่งที่มา
http://www.teca.co.th/Download/exception_piracy.pdf.

⁵ ชูติมา สัจจามันท์, การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมในการเรียนการสอน [Online], 29 กันยายน 2557.
แหล่งที่มา <http://business.payap.ac.th/ba-km/.pdf>.

จะขายเอกสารที่ทำซ้ำขึ้นแก่นักศึกษาได้สะดวก เป็นการทำให้ซ้ำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์ร่วม โดย
ถ่ายเอกสารสำเนาจำนวน 43 ชุด ไว้เพื่อขายอันเป็นการที่จำเลยทำซ้ำขึ้นเองเพื่อการค้าและแสวงหา
ผลประโยชน์จากการขายสำเนางานที่จำเลยทำซ้ำขึ้นมา มิใช่การรับจ้างถ่ายเอกสารจากนักศึกษาที่
ต้องการได้สำเนาที่เกิดจากการทำซ้ำใช้ในการศึกษาวิจัยอันเป็นเหตุยกเว้นมิให้ถือว่าการทำซ้ำของ
จำเลยเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32(1) แต่อย่างไร

จะเห็นได้ว่าขอบเขตการพิจารณาว่าการกระทำใดที่ไม่เป็นการขัดต่อการแสวงหา
ผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบ
ด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามสมควรนั้น บทบัญญัติของกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ศาลใช้
ดุลพินิจในการวินิจฉัย ซึ่งในกรณีคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นศาลไทยได้พิจารณาหลักการใช้ที่เป็น
ธรรมโดยพิจารณาจากปริมาณงานที่ถูกนำมาใช้ ซึ่งในกรณีนี้มีเป็นจำนวนมากจึงเป็นการกระทำที่
แสวงหากำไรอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งสอดคล้องกับ
หลักการใช้สิทธิที่เป็นธรรม (Fair Use) ของสหรัฐอเมริกาที่ให้พิจารณาถึงปริมาณและจำนวนเนื้อหา
ของงานที่ถูกนำมาใช้ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยในกรณีนี้ได้มีการทำสำเนาไว้เป็นจำนวนมาก จึงทำให้
เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความเสียหายเกินสมควร

กล่าวโดยสรุปข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์สองประการประกอบ
กัน ดังนี้

- 1) การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นการขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าของ
ลิขสิทธิ์ และ
- 2) ต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์
เกินสมควร

นอกจากนี้ตามมาตรา 32 วรรคสอง ยังได้กำหนดให้การกระทำบางอย่างไม่เป็นการละเมิด
ลิขสิทธิ์ด้วย ดังนี้

มาตรา 32 วรรคสอง⁶ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใด
อย่างหนึ่งแก่งาน อันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่น ใน
ครอบครัวหรือญาติสนิท
- (3) ตีพิมพ์ วิจัย หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ในงาน
นั้น
- (4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของ ลิขสิทธิ์ใน
งานนั้น
- (5) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการ พิจารณา
ของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการ พิจารณาดังกล่าว
- (6) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ ในการ

⁶ มาตรา 32 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

สอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(7) ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอน หรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

(8) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ”

จากบทบัญญัติมาตรา 32 วรรคสองข้างต้นเป็นการที่กฎหมายได้กำหนดให้การกระทำเหล่านี้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับมาตรา 32 วรรคหนึ่งด้วยคือ ต้องเป็นการกระทำที่ไม่เป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ และต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

อย่างไรก็ตามข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ก็กลับก่อให้เกิดเป็นช่องว่างของกฎหมายที่ผู้กระทำความผิดมักจะอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้เพื่อมิให้ตนต้องรับผิด ซึ่งมีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

4.1.2 กรณีปัญหาว่ามีผู้กระทำความผิดหลายคนแอบถ่ายภาพยนตร์และอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือมีบุคคลหนึ่งได้ว่าจ้างเด็กนักศึกษาจำนวน 20 คน ให้เข้าไปรับชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์และให้นักศึกษาทุกคนลักลอบแอบถ่ายภาพยนตร์คนละ 5 นาทีแล้วนำมาต่อกันจนได้เป็นภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง บุคคลแต่ละคนจะนำข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 มาอ้างเพื่อไม่ให้ตนต้องรับผิดได้หรือไม่พิจารณาได้ ดังนี้

เมื่อพิจารณาถึงข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 ซึ่งมีหลักว่า การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อไม่ขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร และในวรรคสองได้บัญญัติถึงการกระทำที่ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การวิจัย หรือการศึกษาอันมิใช่กระทำเพื่อหากำไร หรือใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง และบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท เป็นต้น

ดังนั้น หากมีการลักลอบแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ บุคคลแต่ละคนจะอ้างข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้หรือไม่ต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ก. วัตถุประสงค์และลักษณะการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งรวมถึงการพิจารณาว่าการใช้นั้นเป็นไปในทางการค้าหรือเพื่อการศึกษาโดยมิได้มุ่งแสวงหากำไร

การที่เจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์นำภาพยนตร์ออกฉายในโรงภาพยนตร์ ซึ่งเป็นสถานที่เฉพาะ มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมนในการเข้าชม แสดงว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์มีความประสงค์ที่จะเผยแพร่ผลงานภาพยนตร์สำหรับผู้เข้าชมในโรงภาพยนตร์เท่านั้น ไม่ได้ประสงค์ให้ภาพยนตร์ที่กำลังเข้าฉายปรากฏแก่สาธารณชน ไม่ว่าจะทางอินเทอร์เน็ต หรือในรูปแบบของวีซีดีหรือดีวีดี จึงเป็นการกระทำเพื่อหากำไรจะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข. ลักษณะของงานอันมีลิขสิทธิ์

การสร้างงานภาพยนตร์หนึ่งเรื่องขึ้นมา มักจะมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนค่อนข้างสูง เพราะต้องประกอบไปด้วยงานหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างนักแสดง สถานที่ถ่ายทำหรืออุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นต้น ดังนั้นเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์จึงมีความต้องการแสวงหาผลประโยชน์จากการนำภาพยนตร์เข้าฉายในโรงภาพยนตร์เป็นอย่างมาก เพื่อให้คุ้มกับรายจ่ายที่เสียไปรวมถึงขั้นตอนหลังจากภาพยนตร์เรื่องนั้นไม่นำออกฉายในโรงภาพยนตร์แล้วด้วย ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์ยังสามารถมีรายได้จากการขาย หรือจำหน่ายวีซีดี ภาพยนตร์เรื่องนั้นอีกด้วย ดังนั้น การลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ในระหว่างที่ภาพยนตร์กำลังฉายย่อมทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์เสื่อมเสียสิทธิ และสูญเสียรายได้มหาศาลจากการกระทำดังกล่าว จึงเป็นการขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์และกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์นั้นแล้ว

ค. จำนวนและสัดส่วนของงานที่นำมาใช้เมื่อเทียบกับงานที่มีลิขสิทธิ์ทั้งหมด

การลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์แม้จะบันทึกในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แต่หากนำแต่ละช่วงสั้น ๆ มารวมกันแล้วจนสามารถประกอบกันเป็นภาพยนตร์ได้หนึ่งเรื่อง หรือทราบเนื้อหาส่วนใหญ่หรือสาระสำคัญของเรื่องแล้วไม่ยอมไปชมภาพยนตร์ ซึ่งจะทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ขาดรายได้และได้รับความเสียหาย

ง. ผลกระทบของการใช้ที่มีผลต่อตลาด หรือคุณค่าของงานอันมีลิขสิทธิ์

การลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์จนนำไปสู่การผลิตหรือจำหน่ายภาพยนตร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ย่อมส่งผลกระทบต่อตลาดและคุณค่าของงานอันมีลิขสิทธิ์เพราะทำให้จำนวนคนที่เข้าไปชมภาพยนตร์ลดน้อยลงอีกทั้งยอดการจำหน่ายหรือให้เช่าวีซีดีหรือดีวีดีของผู้ประกอบธุรกิจย่อมน้อยลงเช่นเดียวกัน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแม้บุคคลแต่ละคนจะถ่ายภาพยนตร์คนละช่วงสั้น ๆ แล้วนำมาต่อกันเป็นภาพยนตร์หนึ่งเรื่องนั้นขึ้นอยู่กับกรณีพิพจน์ว่าการกระทำของแต่ละคนเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตนเองหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเกณฑ์ของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ข้างตนแล้ว ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าบุคคลแต่ละคนจะนำเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 มาอ้างเพื่อไม่ให้ตนรับผิดชอบไม่ได้ เพราะหากมีการนำภาพยนตร์แต่ละช่วงมาประกอบกันแล้วทำให้ทราบเนื้อหาส่วนใหญ่เมื่อเทียบกับเนื้อหาทั้งหมดหรือได้เป็นภาพยนตร์หนึ่งเรื่องบุคคลที่มีเจตนาร่วมกันกระทำความผิดทั้งหมดย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบเพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ และกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เกินสมควร

หากข้อเท็จจริงนี้เกิดในสหรัฐอเมริกาผู้ใดครอบครองอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงในสถานที่จัดแสดงภาพเคลื่อนไหวอาจถูกใช้พยานหลักฐาน หรือถูกสงสัยได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดภายใต้บทบัญญัติ มาตรา 17 แต่อย่างไรก็ตาม การครอบครองอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงเพียงอย่างเดียว นั้นยังไม่เพียงพอที่จะบ่งชี้ได้ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วเมื่อพิจารณาหากบุคคลแต่ละคนลักลอบบันทึกภาพยนตร์คนละช่วงเวลา บุคคลแต่ละคนย่อมมีความผิดในตนเองเพราะ

องค์ประกอบของความผิดที่สำคัญ ดังนั้นแม้จะยังไม่มี การนำไปรวมกับส่วนของผู้กระทำความผิดคนอื่น ๆ บุคคลแต่ละคนก็ต้องรับผิดชอบแล้วตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา

4.2 วิเคราะห์การละเมิดลิขสิทธิ์ความผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยการดัดแปลงภาพยนตร์จากโรงภาพยนตร์

ในประเด็นเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์มีแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างข้อสันนิษฐานความผิดโดยให้ผู้ที่ใช้อุปกรณ์ละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์มีความผิดไว้ก่อน เว้นแต่จะพิสูจน์หักล้าง มีข้อพิจารณา ดังนี้

คดีละเมิดลิขสิทธิ์นั้นเป็นทั้งความรับผิดทางแพ่งและความรับผิดทางอาญา ซึ่งภาระการพิสูจน์ และหน้าที่นำสืบของคดีทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

1) ความรับผิดทางแพ่ง

เป็นเรื่องของการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งโดยหลักแล้วการที่คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดผู้หนึ่งมีหน้าที่นำสืบ ตามหลักการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 ดังนั้นหากมีการสร้างข้อสันนิษฐานความผิดที่ให้ผู้ใช้อุปกรณ์บันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์มีความผิดไว้ก่อน เช่นนี้ผู้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวจึงมีภาระการพิสูจน์เพื่อให้เห็นว่าการกระทำของตนนั้นเข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

2) ความรับผิดทางอาญา

เป็นกรณีที่นำมาบังคับใช้ได้ถ้าหากทางแพ่งนั้นไม่เพียงพอที่จะระงับการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มมาตรการทางอาญาขึ้นมาอีกทางหนึ่งเพื่อให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกรงกลัวกฎหมาย ซึ่งมีโทษปรับและจำคุก

การกำหนดบทสันนิษฐานในคดีอาญาต้องแยกก่อนว่าเป็นข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณแก่จำเลยหรือเป็นโทษแก่จำเลย ถ้าเป็นข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณแก่จำเลยก็ใช้ได้เหมือนบทสันนิษฐานทางแพ่ง แต่ถ้าเป็นสันนิษฐานที่เป็นโทษแก่จำเลยมีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ก่อนที่จะเอาไปใช้ ดังนี้⁷

(1) บทสันนิษฐานที่เป็นโทษแก่จำเลยในคดีอาญานี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากพิจารณาแล้วขัดต่อรัฐธรรมนูญ บทสันนิษฐานบทนั้นก็ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า “กฎหมายใดที่มีบทบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับไม่ได้” ซึ่งตามข้อสันนิษฐานของรัฐธรรมนูญได้สันนิษฐานไว้ว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ดังนั้นหากมีการกำหนดบทลงโทษสันนิษฐานว่าจำเลยทำผิดไว้ก่อนย่อมขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญจึงใช้บังคับไม่ได้

(2) เมื่อพิจารณาแล้วว่าบทสันนิษฐานไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะต้องวิเคราะห์ในประเด็นต่อมาที่มีที่มาจากหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ถือว่าการที่รัฐจะตรากฎหมายมาสันนิษฐานให้เป็นโทษแก่จำเลยในคดีอาญานั้นไม่ใช่จะกระทำได้ตามใจอย่างไรก็ได้ แต่ต้องกระทำภายในกรอบของหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 วรรคสอง “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ แล้วหน่วยงานภาครัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติ

⁷ จรัญ ภักดีธนากุล, *กฎหมายลักษณะพยาน*, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2554), 218.

ธรรม”ซึ่งหมายถึงบทสันนิษฐานนั้นต้องมีความเกาะเกี่ยวหรือเชื่อมโยงอย่างสมเหตุสมผลระหว่างข้อเท็จจริงเบื้องต้นและข้อเท็จจริงที่เป็นข้อสันนิษฐาน เช่น กฎหมายการพนันจะสันนิษฐานว่าเขาร่วมเล่นการพนันได้ต้องปรากฏข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนว่าเขาอยู่ในวงพนันเพราะเขาอยู่ในวงพนันเป็นข้อเท็จจริงเบื้องต้นกฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเขาได้เล่นการพนันนั้นด้วยเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นข้อสันนิษฐาน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงทั้งสองอย่างมีความเชื่อมโยงกัน และสมเหตุสมผลจึงไม่ขัดต่อหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญจึงสามารถใช้บังคับได้

เมื่อศึกษาถึงการสร้างบทสันนิษฐานความผิดแล้วหากนำหลักการนี้มาปรับใช้กับการละเมิดลิขสิทธิ์ที่กำหนดข้อสันนิษฐานความผิดโดยให้ผู้ที่ใช้อุปกรณ์บันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์มีความผิดไว้ก่อน เว้นแต่จะพิสูจน์หักล้างความผิดนั้น จะเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้เสียหายได้ฟ้องเป็นคดีอาญา ที่ตามปกติแล้วโจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อนทุกกรณีว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้อง ซึ่งหากมีการกำหนดข้อสันนิษฐานความผิดขึ้นมาเพื่อให้จำเลยมีภาระการพิสูจน์นั้นต้องพิจารณาก่อนว่าข้อสันนิษฐานนั้นเป็นคุณหรือโทษต่อจำเลย ซึ่งในกรณีเป็นโทษต่อจำเลยจึงต้องพิจารณาก่อนว่าข้อสันนิษฐานขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือไม่

ดังนั้นการที่มีแนวความคิดว่าหากจำเลยใช้อุปกรณ์บันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ให้มีความผิดไว้ก่อน เว้นแต่จะพิสูจน์หักล้าง จึงเป็นหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยมีความผิดซึ่งขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ข้อสันนิษฐานนี้จึงใช้บังคับไม่ได้

ต่อมาประเทศไทยได้มีการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ..... โดยแยกออกมาจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในการคุ้มครองงานภาพยนตร์ซึ่งไม่มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง จึงต้องพิจารณาว่าการร่างกฎหมายฉบับนี้มีความจำเป็นหรือไม่ และบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละส่วนนั้นมีปัญหาบังคับใช้หรือไม่

ก. ปัญหาความไม่ชัดเจนของลักษณะการกระทำความผิด

การกระทำที่ถือว่าผิดกฎหมายตามร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ.....ได้แก่ มาตรา 5 บัญญัติว่า “ผู้ใดบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยมิชอบ ให้ถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้โดยมิต้องคำนึงว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการกระทำดังกล่าวจะเป็นการขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควรหรือไม่”

การบันทึกตามมาตรา 3 บัญญัติว่า “บันทึก หมายความว่า การกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งลำดับภาพ เสียง สัญญาณ ข้อมูลหรือสิ่งอื่นใด โดยวิธีใดๆไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนของภาพยนตร์”

จากถ้อยคำของกฎหมายที่ว่า “ผู้ใดบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้” มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า คำว่า “โดยมิชอบ” นี้หมายความว่าอย่างไร เพราะคำ ๆ นี้มีความหมายกว้าง และไม่ชัดเจนลักษณะการกระทำใดบ้างที่เข้าข่ายเป็นการกระทำโดยมิชอบ จะหมายถึงเฉพาะการกระทำเพื่อการค้าหรือไม่ เพราะต้องตีความคำว่า “โดยมิชอบ” ก็เท่ากับว่าไม่ต่างอะไรจากการพิจารณาว่าการกระทำใดบ้างที่เป็นการขัดต่อการ

แสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควรตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ในกฎหมายสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ใช้หรือพยายามใช้อุปกรณ์บันทึกภาพ เพื่อถ่ายโอนข้อมูล หรือทำซ้ำซึ่งภาพเคลื่อนไหวหรืองานภาพอื่นใด ในสถานที่แสดงภาพเคลื่อนไหวไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน จะต้องรับโทษ”

ดังนั้นตามบทบัญญัติของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงไม่เกิดปัญหาในการตีความว่า ลักษณะการกระทำเช่นใดเป็นความผิด เพราะหากมีการใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการถ่ายโอนข้อมูลหรือทำซ้ำซึ่งงานภาพยนตร์ โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ก่อให้เกิดเป็นความผิดทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุป ตามร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ.... มาตรา 5 นี้ยังไม่มีข้อความชัดเจนในเรื่องของลักษณะการกระทำว่าอย่างไรถึงจะเป็นความผิด ซึ่งหากเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกาแล้วกฎหมายสหรัฐอเมริกามีความชัดเจนมากกว่า

ข. ปัญหาเรื่องการบังคับใช้ของกฎหมาย

การที่มีร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ.... ขึ้นมาอีกหนึ่งฉบับสำหรับบังคับใช้ในกรณีที่มีการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์อาจจะก่อให้เกิดปัญหาความเป็นเอกภาพของกฎหมายพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ดังต่อไปนี้

ตามบทนิยามมาตรา 3 ได้นิยามคำว่า “ภาพยนตร์” หมายความว่า ลำดับของภาพสัญญาณ ข้อมูลหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งสามารถนำออกฉายให้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่องและให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วย ถ้ามี และตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4⁸ บัญญัติว่า “ภาพยนตร์ หมายความว่า โสตทัศนวัสดุอันประกอบด้วยลำดับภาพ ซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่น เพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วย ถ้ามีและ “โสตทัศนวัสดุ” หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับภาพโดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะอย่างไร อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก โดยใช้เครื่องมือ ที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบงานนั้นด้วย” ถ้ามี ซึ่งนิยามทั้งสองกฎหมายมีลักษณะคล้ายกัน คือสิ่งที่เป็นลำดับภาพของภาพที่รวบรวมเป็นเรื่องราวและสามารถนำออกฉายต่อสาธารณชนให้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ.... อาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความคำว่า สัญญาณ ว่าหมายถึงสิ่งใด เนื่องจากคำนี้ไม่มีในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

⁸ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537.

หากเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกาคำว่า “ภาพเคลื่อนไหว” ซึ่งหมายความว่า งานโสตทัศนวัสดุที่ประกอบด้วยลำดับภาพที่เกี่ยวข้องกันเป็นเรื่องราว สามารถนำออกฉายได้อย่างต่อเนื่องเป็นภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งเสียงประกอบในงานนั้นด้วย ถ้ามี และนิยามคำว่า “โสตทัศนวัสดุ” หมายถึง งานที่ประกอบไปด้วยลำดับของภาพที่ฉายได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถูกนำออกแสดงโดยการใช้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะบันทึกงานนั้นลงในวัสดุใดก็ตาม เช่น แผ่นฟิล์ม หรือเทป

กฎหมายประเทศไทยและกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละประเทศมี คำนิยามของคำว่า “โรงภาพยนตร์” ที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

สำหรับประเทศไทย นิยามของคำว่า “โรงภาพยนตร์” มีปรากฏในพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ที่ บัญญัติว่า “โรงภาพยนตร์” หมายความว่า สถานที่ฉายภาพยนตร์ ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ เท้าที่มีได้อยู่ภายใต้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

- (๑) อาคารหรือส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับฉายภาพยนตร์
- (๒) สถานที่กลางแจ้งสำหรับฉายภาพยนตร์
- (๓) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สรุปผู้เขียนมีความเห็นว่า ลักษณะของโรงภาพยนตร์ตามความหมายของพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 นั้นต้องเป็นลักษณะที่เป็นสถานที่ฉายภาพยนตร์ โดยทำเป็นธุรกิจ หรือได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วย

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้คำนิยามของคำว่า “โรงภาพยนตร์” หมายความว่า ห้องฉายภาพยนตร์หรือสถานที่อื่นใดที่ใช้สำหรับจัดแสดงภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์ โดยแสดงต่อสาธารณชนหรือจัดให้กับกลุ่มผู้ชมที่รวมตัวกันนอกจากกลุ่มครอบครัวหรือคนรู้จักในสังคม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าตามคำจำกัดความของประเทศสหรัฐอเมริกา มิได้มุ่งเน้นไปที่โรงภาพยนตร์เพียงเท่านั้น จะต้องเป็นสถานที่กลางแจ้งหรือไม่เหมือนอย่างในประเทศ แต่ต้องมีลักษณะที่เป็นจัดฉายภาพยนตร์ต่อสาธารณชนทั่วไป

กล่าวโดยสรุป การลักลอบแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยไม่มีสิทธินั้นถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แต่ตามกฎหมายฉบับนี้ยังคงมีช่องว่างของกฎหมายที่ผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์มักใช้เป็นข้อต่อสู้ว่าการกระทำของตนนั้นเข้าข่ายยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น อ้างว่าใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือใช้เพื่อการศึกษา จึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์จึงทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายเห็นว่าการกระทำเป็นเรื่องเล็กน้อยจึงไม่เอาผิดแก่ผู้กระทำเหล่านั้น ซึ่งในทางปฏิบัติและเป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าผู้กระทำผิดนั้นจะไปรวบรวมงานภาพยนตร์เข้าด้วยกันจนได้ภาพยนตร์หนึ่งเรื่อง หรือสาระสำคัญของเรื่อง และนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต การบันทึกลงในแผ่นซีดีหรือดีวีดี เป็นต้น จึงมีความพยายามที่จะออกกฎหมายขึ้นมาเพื่อมิให้ผู้กระทำผิดอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้น

อย่างไรก็ตามการที่จะมีกฎหมายมาบังคับใช้กับการลักลอบแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์เป็นการเฉพาะหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นความเหมาะสมรวมถึงการบังคับ

ใช้กฎหมายที่มีอยู่เดิมว่าเกิดปัญหาขึ้นในทางปฏิบัติหรือไม่ โดยบทบัญญัติของกฎหมายนั้นต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศเป็นสำคัญด้วยเพราะพื้นฐานหรือเบื้องหลังในการออกกฎหมายของแต่ละประเทศนั้นย่อมมีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกันออกไป

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันภาพยนตร์นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทมากในสังคม เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมยอมรับเพราะอุตสาหกรรมภาพยนตร์สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย เมื่อสังคมไทยได้ส่งเสริมธุรกิจอุตสาหกรรมภาพยนตร์ การถ่ายทำภาพยนตร์ย่อมมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปโดยมีวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีรูปแบบที่น่าสนใจเข้ามา มีบทบาทมากขึ้นในการถ่ายทำภาพยนตร์ อาจกล่าวได้ว่าสื่อภาพยนตร์เริ่มมีการพัฒนามากขึ้นและมีการแข่งขันมากขึ้นในแต่ละประเทศจึงทำให้เกิดมีการละเมิดลิขสิทธิ์กันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายลิขสิทธิ์เป็นกฎหมายที่พยายามสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะควบคุมการใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นโดยไม่ได้รับอนุญาตกับสิทธิของสาธารณชนโดยรวมที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ ดังนั้น เจ้าของลิขสิทธิ์จึงมีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวที่จะทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ แต่ขณะเดียวกันสาธารณชนก็มีสิทธิ์ที่จะใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ตราบเท่าที่การใช้ประโยชน์นั้นไม่ขัดต่อการแสวงประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์จนเกินสมควร ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ได้พัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์และได้พยายามเสนอแนะให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สนธิสัญญาลิขสิทธิ์และสนธิสัญญาการแสดงและสิ่งบันเทิงเสียงถือเป็นตัวอย่างหนึ่งในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดลิขสิทธิ์

5.1 บทสรุป

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจและประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติกฎหมาย The Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA) ขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์จากโรงภาพยนตร์เพราะการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ในปัจจุบันได้ใช้วิธีการลักลอบโดยการดัดแปลงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ในขณะที่มีการถ่ายทำได้เลยและสามารถนำภาพยนตร์เรื่องนั้นไปทำซ้ำและออกจำหน่ายได้โดยง่ายซึ่งการกระทำผิดดังกล่าวได้เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาแล้ว เพราะได้มีคนเข้าไปรับชมภาพยนตร์เรื่องอวตารสามมิติแล้วได้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่นำติดตัวเข้าไปและกระทำผิดโดยการนำอุปกรณ์เทคโนโลยีนั้นเปิดสัญญาณคีย์ดักคลื่นสัญญาณภาพและเสียงของภาพยนตร์อวตารแล้วส่งออกมานอกโรงภาพยนตร์โดยมีอีกคนคอยแปลงไฟล์สัญญาณที่ได้รับเป็นบิตเป็นไบต์แล้วบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ที่เตรียมมาซึ่งในทางปฏิบัติผู้กระทำความผิดมักจะทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นของการละเมิดลิขสิทธิ์และจะใช้ช่องว่างของกฎหมายลิขสิทธิ์ในการยกเป็นข้อต่อสู้ว่าตนไม่ได้มีการทำซ้ำ ดัดแปลงผลงานภาพยนตร์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เพราะการกระทำนั้นไม่ได้เกิดจากการทำซ้ำ ดัดแปลงผลงานจากต้นฉบับหรือสำเนาภาพยนตร์ ด้วยปัญหาดังกล่าวประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีการแก้ไขและนำบทบัญญัติกฎหมาย The Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA) ที่มีบทบัญญัติ

รองรับเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ที่มีความชัดเจนในเรื่องนี้จึงนำมาใช้บังคับกับกรณีนี้โดยตรง ซึ่งมีแนวทางแก้ไขปัญหา และในขณะเดียวกันก็สร้างข้อยกเว้นให้ Internet Intermediaries ไม่ต้องรับผิดชอบในเนื้อหาบนเว็บไซต์ด้วย หากได้มีการแจ้งเตือน Notice and Take Down ดังต่อไปนี้

การกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา คือ การกำหนดให้มีการใช้อุปกรณ์ในการดิงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นความผิดแล้วถึงแม้ว่าจะทำเพื่อใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือเก็บไว้ดูเองก็เป็นความผิดแล้วโดยกฎหมายมุ่งเน้นไปที่การใช้อุปกรณ์การดิงสัญญาณภาพยนตร์จากโรงภาพยนตร์ขณะที่มีการฉายภาพยนตร์นั้นอยู่โดยการลักลอบนั้นกระทำโดยการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่เป็นตัวดักสัญญาณภาพและเสียงของโรงภาพยนตร์นั้นและทำการส่งสัญญาณภาพและเสียงนั้นส่งออกไปนอกโรงภาพยนตร์โดยการแปลงไฟล์เป็นบีตเป็นไบท์และสามารถโหลดลงเว็บไซต์ได้อย่างง่ายและสามารถให้บุคคลภายนอกเข้ามารับชมได้ฟรีหรือสามารถให้บุคคลภายนอกดาวน์โหลดเก็บภาพยนตร์เรื่องนั้นไว้ได้เลย ดังนั้นผู้กระทำความผิดทั้งบุคคลที่เข้าไปลงมือทำการละเมิดลิขสิทธิ์ในโรงภาพยนตร์และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ได้มีการให้บริการบนเว็บไซต์โดยการปล่อยภาพยนตร์ให้ชมฟรีซึ่งเป็นการกระทำความผิดโดยสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวต้องมีบทลงโทษตามกฎหมาย The Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA) ตามมาตรา 512 (a) ที่เกี่ยวกับความรับผิดสำหรับการรับส่งข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือความรับผิดของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่รู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตกระทำละเมิดลิขสิทธิ์และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ตรวจสอบหรือยับยั้งจึงทำให้ทั้งผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการทำละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าว และความรับผิดของกฎหมาย The Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA) อีกมาตราหนึ่งก็คือ ความรับผิดสำหรับระบบการสำเนาข้อมูลเพื่อเรียกซ้ำ ตามมาตรา 512(b) เพราะการกระทำของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้กระทำการอัปโหลดและปล่อยไฟล์ภาพยนตร์ที่ได้มาจากการละเมิดลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตและสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตทำการปล่อยไฟล์ภาพยนตร์นั้นต่อไปให้แก่บุคคลภายนอกได้ด้วยจึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น

ในส่วนของวัตถุประสงค์ของการกระทำความผิดของสหรัฐอเมริกานั้น ตามกฎหมาย The Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA) นี้มีได้กำหนดไว้ว่าต้องเป็นการกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ เพียงแต่ใช้หรือพยายามใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการดิงสัญญาณภาพและเสียงของโรงภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก็ต้องรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด กฎหมายพิจารณาจากการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการดิงสัญญาณภาพและเสียงเป็นหลัก โดยมีได้พิจารณาว่าต้องเป็นการกระทำโดยมีวัตถุประสงค์อย่างไร ส่วนบทลงโทษของผู้กระทำความผิดนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดโทษหนักขึ้นหากมีการกระทำความผิดซ้ำ กล่าวคือ หากเป็นการกระทำความผิดหลายครั้งมักจะมีโทษจำคุกและมีค่าปรับที่มากขึ้นกว่าเดิมซึ่งกฎหมายของกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกามีลักษณะเป็นการกำหนดความรับผิดของผู้กระทำความผิดตามลักษณะของความผิดเฉพาะเรื่องในการดิงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์โดยกำหนดความรับผิดของผู้กระทำให้มีบทลงโทษตามกฎหมาย The Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA) ได้กำหนดความรับผิดของผู้กระทำความผิดในเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น ซึ่งในการกำหนดความรับผิดประเทศเหล่านี้อาจ

บัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะเพื่อกำหนดความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดโดยอาศัยสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีโดยผ่านอินเทอร์เน็ต หรืออาจมิได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่แต่ใช้วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิมเพื่อรองรับลักษณะการกระทำผิดเดิมในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นจากสื่ออินเทอร์เน็ต

ส่วนของประเทศไทย ณ ปัจจุบัน หากมีปัญหาการลักลอบดิงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์เกิดขึ้น จะนำพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาปรับใช้ เพราะเป็นกฎหมายหลักที่ให้การคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยผู้กระทำความผิดมักอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นมาต่อสู้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับใช้กฎหมายที่จะต้องพิจารณาตามหลักฐานที่ปรากฏว่าการกระทำนั้นเข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ ต่อมากรมทรัพย์สินทางปัญญาได้เสนอร่างกฎหมายเข้ามาใหม่แทนที่ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ. คือร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ที่ยังคงแนวความคิดในการไม่นำข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์มาใช้บังคับเหมือนกับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ พ.ศ.... แต่แตกต่างกันตรงที่ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ได้กำหนดกรอบระยะเวลาสำหรับการไม่นำข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์มาใช้หากได้กระทำภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่ภาพยนตร์ออกฉายครั้งแรก และมีให้นำข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ทุกกรณีที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มากล่าวอ้างเพื่อมิให้ตนต้องรับผิดชอบ

สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาลักษณะการกำหนดความรับผิดชอบจากลักษณะความผิดของผู้กระทำความผิดที่มีการบัญญัติไว้นั้นจะเห็นได้ว่ามีลักษณะเป็นการกำหนดความรับผิดชอบเฉพาะเรื่อง เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยยังไม่มีบทลงโทษที่จะเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้โดยตรง จึงมีร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ... ที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อเป็นการรองรับลักษณะการละเมิดลิขสิทธิ์รูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นจากการอาศัยสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ก็ยังไม่สามารถบังคับลงโทษกับผู้กระทำความผิดได้ในปัจจุบัน

ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะสำหรับการป้องกันการใช้อุปกรณ์ดิงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์เหมือนอย่างในต่างประเทศและควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ จึงต้องพิจารณาก่อนว่ากฎหมายที่บังคับใช้อยู่สามารถนำมาปรับใช้ได้มากน้อยเพียงใดกับการกระทำความผิดในปัจจุบัน และหากประเทศไทยต้องมีกฎหมายเฉพาะสำหรับกรณีการลักลอบดิงสัญญาณภาพและเสียงโรงภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ กฎหมายนั้นจะต้องมีความเป็นธรรมและสามารถนำไปบังคับใช้ได้จริงอีกทั้งต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม เพราะกฎหมายของแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระบบการฉายภาพยนตร์ในปัจจุบันพบว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่บังคับใช้นานยังมีบทบัญญัติที่ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันทำให้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำละเมิดลิขสิทธิ์ได้ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการภาพยนตร์เป็นอย่างมาก เนื่องจากการถ่ายทำด้วยภาพยนตร์ด้วยระบบดิจิทัลและการฉายภาพยนตร์ด้วยระบบสามมิติยังเป็น

เรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยเพราะโรงหนังส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังฉายด้วยระบบฟิล์มอยู่เป็นจำนวนมากและประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วและหลากหลายรูปแบบ ทำให้งานภาพยนตร์ถูกนำไปเผยแพร่ ดังนั้น เพื่อให้สิทธิแก่เจ้าของงานภาพยนตร์ได้รับความเป็นธรรมจึงขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการดิงสัญญาณภาพและเสียงจากโรงภาพยนตร์ เพราะเนื่องจากร่างกฎหมายที่เสนอปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงควรมีการเพิ่มเติมประเด็นต่างๆเกี่ยวกับลักษณะการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ไว้ในร่างกฎหมายดังนี้

- 1) บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับการพิสูจน์เจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดสำหรับกรณีที่มีการกล่าวอ้างช้อยกเว้น ดังนั้นหากมีการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นผู้กระทำความผิดก็จะยกเรื่องช้อยกเว้นเป็นข้อต่อสู้เมื่อมีการดิงสัญญาณภาพและเสียงภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ จึงควรมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นการป้องกันการกระทำความผิดดังกล่าว โดยกำหนดให้มีหลักการที่มีให้ผู้กระทำความผิดยกข้อต่อสู้ได้ แต่ทั้งนี้ควรให้มีการยกเว้นบางกรณี เช่น ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น และการใช้งานลิขสิทธิ์นั้นต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์และต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์
- 2) ควรกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดให้ชัดเจนว่าการกระทำเช่นไรเป็นความผิด เช่นกระทำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ รวมทั้งในส่วนของบทลงโทษควรมีบทลงโทษที่มีความรุนแรงมากขึ้น
- 3) ร่างกฎหมายควรกำหนดให้มีการกำกับควบคุมดูแลการดำเนินงานของผู้ให้บริการเว็บไซต์ในกรณีที่มีการกระทำความผิดโดยรู้และยินยอมให้บุคคลอื่นกระทำความผิดให้มีโทษหนักขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ จารุวาระกุล. (2555). การสื่อสารข้อมูลเชิงดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2557). ลิขสิทธิ์. สืบค้นจาก http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/index.php?option=com_content&task=section&id=21&Itemid=198.
- กฤตภาส ตั้งสมบุญ. (2552). ผลกระทบของการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยีต่อการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- การเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรีไทยกับสหภาพยุโรปในประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา. (2557). สืบค้นจาก http://www.thaifita.com/trade/study/theu_book3_ch3.pdf.
- ข้อยกเว้นในการละเมิดลิขสิทธิ์ (Fair use). (2557). สืบค้นจาก http://www.teca.co.th/Download/exception_piracy.pdf.
- จักรกฤษณ์ ควรพจน์. (2550). ลิขสิทธิ์ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลมาตรการทางเทคโนโลยีและทางเลือกสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- จรัญ ภัคดิธนากุล. (2554). กฎหมายลักษณะพยาน (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- จุฬชฎาภรณ์ สวัสดิ์ยากร. (2545). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- แฉะ “แก๊งซุ่มแผ่นผี” แจ้างเด็กไฮเทค...ทำเงิน 7 พันล้าน. (2553). สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=641340>.
- ชุตินา สัจจามันท์. (2557). การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมในการเรียนการสอน. สืบค้นจาก <http://business.payap.ac.th/ba-km/.pdf>.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2528 ก). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2545 ข). คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2545). ลักษณะกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2553). ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ญาณารัตน์ สิงโต. (2557). การละเมิดลิขสิทธิ์และการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์. สืบค้นจาก <http://www.l3nr.org/posts/436006>.
- ณทพงษ์ วิยะรัตน์. (2550). การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์: ปัญหาและแนวทางแก้ไข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณรงค์ศักดิ์ ศรีทานนท์. (2550). อุปสรรคสำหรับลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล. สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=27042>.
- ดวงดาว เสงม็ก. (2557). การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามอนุสัญญา Berne และข้อตกลง. สืบค้นจาก <http://www.l3nr.org/posts/430740>.

- รัชชัย ศุภพลศิริ. (2537). *กฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- นันทน อินทนนท์. (2557 ก). *การคุ้มครองลิขสิทธิ์ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ*. สืบค้นจาก <http://people.su.se/~nain4031/copyrightIT.htm>.
- นันทน อินทนนท์. (2557 ข). *ประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญาในความตกลงการค้าเสรี: บทวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://people.su.se/~nain4031/FTAthai.htm>.
- นาสรา แจ่มใส. (2557). *กฎหมายลิขสิทธิ์*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/348983>.
- BitTorrent. (2557). *แก้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. สืบค้นจาก <http://prezi.com/gzfag1l79--z/bittorrent-internet/>.
- บ้านจอมยุทธ์. (2557). *ประวัติการถ่ายภาพ*. สืบค้นจาก http://www.baanjomuyut.com/library_2/extension-4/general_knowledge_about_the_shooting/18.html.
- ปัจฉิมา ธนสันติ. (2556). *E-commerce แผนคุ้มครอง ดิจิตอลคอนเทนต์ และทรัพย์สินทางปัญญาในอนาคต*. สืบค้นจาก <http://www.ecommerce-magazine.com/issue/176/August-2013-SpecialReport-DIP>.
- ประวัติศาสตร์ลิขสิทธิ์ (23): ขาขึ้นและขาลงของหนังสือเถื่อน*. (2557). สืบค้นจาก <http://voicetv.com/2014/09/24/>.
- ประวัติภาพยนตร์ไทย*. (2557). สืบค้นจาก <http://prthai.com/articledetail.asp?kid=80>.
- ผู้กำกับภาพยนตร์*. (2557). สืบค้นจาก http://princezip.blogspot.com/2012/06/blog-post_07.html.
- ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในไทย*. (2555). สืบค้นจาก <http://julalukmarlaithaisong.blogspot.com/>.
- พัฒนเดชน์ ศรีฉัตรเพชร. (2554). *ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีการเปิดให้จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ไพบูลย์ อมรภิญโญเกียรติ. (2553). *คำอธิบายพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: เอช เอ็น กรุ๊ป.
- ฟิล์ม*. (2557). สืบค้นจาก <http://www.nangdee.com/webboard/viewtopic.php?t=73>.
- ภาณุวัฒน์ รุ่งศรีทอง. (2552). *ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้เทคโนโลยีเก็บและพักข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รัตติกาล*. (2557). *เทคโนโลยีดิจิตอล*. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/ruttikankat/thekhnoloyi/thekhnoloyi-dicitxl>.
- ระบบการฉาย*. (2557). สืบค้นจาก <http://www.edu.nu.ac.th/wbi/355201/p77-6.html>.
- วัชรพงษ์ พรสกุลศักดิ์. (2553). *การละเมิดลิขสิทธิ์ของการให้บริการร้านอินเทอร์เน็ต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- วิชาการดอท.คอม. (2551). *BITTORRENT เทคโนโลยีก้าวล้ำที่มาพร้อมกับการละเมิดลิขสิทธิ์*. สืบค้นจาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/35071>.
- วัฒนานินวัต แจ่มแจ่มและเยาวรัตน์ กุหลาบเพชรทอง. (ม.ป.ป.). การให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาตามกฎหมายไทย ศึกษากรณีที่ได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาเบอร์น. *วารสารอัยการ*, 14(166), 75.
- วิวัฒนาการภาพยนตร์ไทย. (2553). สืบค้นจาก <http://www.slideshare.net/soldat00/ss-5152261>.
- วินตร ผาจันทร์. (2557). *เรื่องสิทธินักแสดง*. สืบค้นจาก http://www.fpmconsultant.com/html/advocate_dtl.php?id=438.
- ศรัญญู หาญณรงค์. (2552). *ปัญหาการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรการทางเทคโนโลยีในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (2557). สืบค้นจาก http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=165&filename=index.
- สนธิสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล. (2557). สืบค้นจาก http://digi.library.tu.ac.th/thesis/la/1441/09CHAPTER_3.pdf.
- สรุปกฎหมายลิขสิทธิ์. (2555). สืบค้นจาก <http://vrlawsixx.exteen.com/20120429/entry>.
- สุรพล คงลาภ. (2547). *เรื่องน่ารู้ของกฎหมายลิขสิทธิ์*. สืบค้นจาก <http://elib.coj.go.th/Article/05-0007-01.pdf>.
- สาธินี อุ่นพยัคฆ์. (2555). *ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์: ศึกษากรณีปัญหาการแอบถ่ายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หากหนังสือกลายเป็นดิจิทัล ปักษาอายุ หนังสือดิจิทัลเรื่องแรกของไทย. (2557). สืบค้นจาก <http://www.positioningmag.com/content/>.
- อธิป จิตตฤกษ์. (2557). *ประวัติศาสตร์ลิขสิทธิ์ (9): กำเนิดคลังทรัพย์สินทางปัญญา*. สืบค้นจาก <http://prachatai.com/journal/2014/03/52180>.
- อรพรรณ พันธ์พัฒนา. (2557). *การคุ้มครองลิขสิทธิ์*. สืบค้นจาก <http://elib.coj.go.th/Article/intellectual9.htm>.
- อริศรา ศันสนีย์วิทย์กุล. (2550). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี Bit torrent*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- Legal information Institute*. (2014). Retrieved from <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/17/107>.
- Thai film foundation*. (2014). Retrieved from <http://www.thaifilm.com/forumDetail.asp?topicID=4434&page=3&keyword>.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล: นายพิเชฐ คุ้มพะเนียด
อีเมล: pichet.kumpanied@gmail.com
ประวัติการศึกษา: ปี 2554 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 9 เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) นิเวศ ตัมพะพงษ์ อยู่บ้านเลขที่ ๓๖/๘๐
ซอย - ถนน สาทรใต้ ตำบล/แขวง บางนา
อำเภอ/เขต สาทร จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๐
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว ๗๕๕๐ 4๐๐ 1๕๙
ระดับปริญญา ตรี โท เอก
หลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา - คณะ นิติศาสตร์
ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์อันกระทบต่อสิทธิของนักศึกษากฎหมาย
ทรัพย์สินทางปัญญาและลิขสิทธิ์อันกระทบต่อสิทธิของนักศึกษากฎหมาย

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้เรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาอื่น ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการ
กระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ
บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ
เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณา
ได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหาย
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญาทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ..........ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(นาย พิเศษ อัมพวัน)

ลงชื่อ..........ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(ดร.ชนันนา รอดสุทธิ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ..........พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพร หวังพิพัฒน์วงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ..........พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรยา สิงห์สงบ)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร